

Nunanut Allanut tunngasutigut naalakkersuinikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaat | 2020

Saqqani asseq: National Aeronautics and Space Administration (NASA)

Imarisaa	
Aaqqissuunera	8
Aallaqqaasiut	9
Immikkoortoq I	14
1 Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfiup suliassaqarfii	15
1.1 Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfiup siunnersuisuunera	15
1.2 Nuummi Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfik	15
1.3 Kalaallit Nunaata Københavnimi Sinniisoqarfia	16
1.4 Kalaallit Nunaata Bruxelles-imi Sinniisoqarfia	18
1.5 Kalaallit Nunaata Washingtonimi Sinniisoqarfia	20
1.6 Kalaallit Nunaata Reykjavikimi Sinniisoqarfia	21
1.7 Public Diplomacy	22
1.8 Nunani tamalaani ataatsimeersuarnerni peqataaneg nunanillu allaniit tikeraartoqarneq	23
2 Naalagaaffiit Nunanut Allanut, Illersornissamut aamma Sillimaniarnermut ataatsimoorussamik politikkiat	24
2.1 Naalagaaffeqatigiit ataatsimiittarneri	24
2.2 Danskít Nunanut Allanut Ministereqarfiannik suleqateqarneq	24
3 Issittumi suleqatigiinneq	27
3.1 Issittumi Siunnersuisoqatigiit	27
3.2 Arctic Circle	27
3.3 Nunap Inoqqaavisa Allattoqarfiat (IPS)	31
3.4 Piujuartitsinissamik tunngaveqarluni ineriartortitsineq pillugu suleqatigiissitaq (SDWG)	31
3.5 Nunaviup toqqavia pillugu suliniut	32
4 Nunat Avannarliit Killiit suleqatigiinnerat	34
4.1 Nunani Avannarlerni Killerni ministerit Nuummi ataatsimiinnerat	34
4.2 Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa ataatsimiinneranni nunat avannarliit killiit suleqatigiinnermut ministeriisa Nunallu Avannarliit Siunnersuisoqatigiiffiata Siulittaasoqarfiata ataatsimiinnerat	35
5 Europamiut suleqatigiinnerat – EU	36
5.1 Aalisarnikkut peqatigiinnissamik isumaqatigiissut.....	37
5.2 Ataatsimoorluni nalunaarut.....	37
5.3 Den Europæiske Union-ip aamma Kalaallit Nunaata akornanni peqatigiilluni suleqatigiinnissamut isumaqatigiissut	37
5.4 Ilinniartitaanermut tunngassuteqartuni naalackersuinikkut oqaloqatigiinniarluni ataatsimiittarnerit	38

5.5 Kattunnissamik isumaqatigiissut (OLT-mik aaqqissuussineq)	38
5.6 EU-mut ilaasortaasunit nunasiaataasimasut suleqatigiinnerat (OLT)	40
5.7 Siunissami OLT/Kalaallit Nunaat pillugu aaqqissuussinissamut siunnersuut	40
5.8 Brexit	41
5.9 Suliniutit EU-mut suleqatigiissutigineqarneri	41
5.10 EU-p Issittumut politikkaa	42
5.11 Puisinit tunisassianik EU-mi niuernermit inerteqqut pillugu peqqussut	42
5.12 Kimberley Processens Certificerings Ordning (KPCS)	44
5.13 Arctic Futures Symposium	44
5.14 Tikeraarnerit ataatsimiinnerillu allat	45
6 USA-mik aamma Canada-mik suleqateqarneq	48
6.1 USA-mik suleqateqarneq	48
7.2 Alaska-mik suleqateqarneq	53
7.3 Canada-mik suleqateqarneq	54
7 Islandimik suleqateqarneq	55
7.1 Aaqqissuussinerni attuumassuteqartuni takussaaneq peqataanerlu	57
8 Asiami nunanik suleqateqarneq	59
8.1 Ruslandimik suleqateqarneq	59
8.2 Japan-mik suleqateqarneq	59
8.3 Kina-mik suleqateqarneq	60
9 Nunarsuarmioqatigiit suleqatigiinnerat – NP	61
9.1 Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Siunnersuisoqatigiivi	61
9.2 NP isumaqatigiissutaannik eqqortitsinermit tunngasunik nalunaaruteqartarnerit	61
9.3 Nunap Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffiit immikkut ilisimasallit	62
9.4 Nunat Inoqqaavi pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit nunarsuarmioqatigiinnik 2014-imi ataatsimeersuartitsinerata malitseqartinneqarnera	62
9.5 Nunat Inoqqaavisa Oqaasissaqarfiinut NP-ip Permanent Forumia	63
9.6 Nunat Inoqqaavisa Suliassaqarfiinut NP-ip Immikkut nalunaaruteqartartuat	63
10 Nunanik allanik niueqateqarnermi politikki	64
10.1 Nunat arlallit akornanni isumaqatigiissutit – World Trade Organisation (WTO)	64
Immikkoortoq II:	65

Naalackersuisut nunani tamalaani akisussaaffeqarfimmini sulinerat	65
11 Naalackersuisut Siulittaasuata Naalackersuisoqarfia	66
11.1 Københavnimi aallartitaqarfimmi ukiumoortumik ukiortaami ilassinnittarneq, januar 2019	66
11.2 Statsministerip august 2019-imi tikeraarnera	66
11.3 Nunani Avannarlerni Statsministerit aasaanerani ataatsimiinnerat, august 2019	66
11.4 Arctic Circle Assembly oktober 2019	66
11.5 Nunani Avannarlerni Ministerit ataatsimiinnerat, oktober 2019	66
12 Peqqissutsumut Naalackersuisoqarfik	68
12.1 Islandimi aamma Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfii akornanni suleqatigiinneq	68
12.2 Arjeplogimi isumaqatigiissut	68
12.3 Nunani Avannarlerni nakorsaatinik nalunaaqutsersuisarneq	68
12.4 CEDAW nalunaaruteqartarneq	69
13 Nunatsinni Nakorsaaneqarfik	70
14 Attaveqatigiinnermut Naalackersuisoqarfik	71
15 Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalackersuisoqarfik	72
15.1 Nunani tamalaani naliliinerit nutarterneqarneri NATNIP2019-imi eqqaaneqartutut	72
15.2 Avammut niueruteqartutut nalunaarsugaanermik aaqqissuussineq (REX)	73
15.3 Global Forumip ukiunik qulinngortorsiorluni ataatsimiinnerani naalackersuisup peqataanera	73
15.4 CRS & FATCA paasissutissanik paarlaasseqatigiinneq	73
16 Aatsitassanut Suliffeqarnermullu Naalackersuisoqarfik (ASN)	75
16.1 Aatsitassanut suliaasaqarfimmi ineriartortitsineq	75
16.2 Pilerisaarineq paasissutissallu	76
16.3 Nunat tamalaat oqallittarfiini peqataaneq	77
17 Aalisarnermut Piniarnermut Nunalerinermullu Naalackersuisoqarfik	79
17.1 NAFO	79
17.2 NEAFC	80
17.3 NASCO	80
17.4 EU-Kalaallit Nunaata Aalisarneq pillugu peqatigiinnissamut isumaqatigiissutaat tassungalu atasut tapiliussat ..	81
17.5 Islandip Kalaallit Nunaatalu ataatsimoorlutik Aalisarneq pillugu ataatsimiititaliaat	82
17.6 Kalaallit Nunaata Savalimmiullu akornanni aalisarneq pillugu Isumaqatigiissut aamma isumaqatigiissummut 2020-mut tapiliussap naammassineqarnissaa	82

17.7 Kalaallit Nunaata Rusland-illu akornanni aalisarneq pillugu isumaqatigiissut 2020-imullu tapiliussap naammassineqarnera	83
17.8 Kalaallit Nunaata Norgellu akornanni aalisarneq pillugu Isumaqatigiissut aamma isumaqatigiissummut 2020-mut tapiliussap naammassineqarnissaa	84
17.9 Atlantikup Avannaani Aalisarnermut Ministerit Ataatsimeersuarnerat	84
17.10 Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi	84
17.11 NA-FIG	86
17.12 Issittup Imartaani nunat tamalaat aalisarneq pillugu isumaqatigiissutaat	87
17.13 Atlantikup Avannaani Miluumasut Imarmiut pillugit Suleqatigiiffik (NAMMCO)	88
17.14 Nunat tamalaat Arfanniarneq pillugu Ataatsimiititaliarsuat (IWC)	89
17.15 Convention on International Trade in Endangered Species (CITES)	90
17.16 Pinngortitap Allangutsaaliornera pillugu Nunat Tamalaat Kattuffiat (IUCN)	90
17.17 Qilalukkat Qaortat Qernertallu pillugit Ataatsimoorussamik Kommissioni JCNB	90
17.18 Osloimi nannut pillugit nunat tamalaat isumaqatigiissutaat	91
17.19 Nannut pillugit Joint Kommissioni (JCPB)	91
17.20 Nunani Avannarlerni Nerisat Nutaat (NNM)	91
17.21 Arctic Ungulate Conference 2019 (AUC 2019)	92
17.22 CBird	93
18 Inuussutissarsiornermut Nukissiuuteqarnermut Ilisimatusarnermullu Naalakkersuisoqarfik	94
18.1 Sinaakkusiussatigut piumasaqaatit pitsaaningorsimasut	94
18.2 Aningaasalersuisinnaaneq	94
18.3 Pilerisaarisarneq niuernikkullu nittarsaassisarneq	94
18.4 Covid-19 Ikorsiissutit	95
18.5 Takornariaqarneq	96
18.6 Sermeq imerlu	96
18.7 Nukissiorneq	97
18.8 Nukissiorfiit	98
18.9 Uulia/Gas	98
18.10 Nunat arlallit ingerlataat	100

18.11 Nunat marluk akornanni ingerlatat.....	100
18.12 Ilisimatusarneq.....	100
18.13 Uran	101
19 Isumagininnermut Inatsisinullu Atuutsitsinnermut Naalackersuisoqarfik.....	103
19.1 NP innarluutillit pillugit ataatsimiititaliaat	103
19.2 Nunani Avannarlerni Aanngajaarniutit pillugit isumasioqatigiinneq Nuummi ingerlanneqartoq	103
20 Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalackersuisoqarfik	104
20. 1 Issittumi Siunnersuisoqatigiit	104
20.1.1 Conservation of Arctic Flora and Fauna (CAFF) - uumassusillit assigiinngisitaartuuneri uumasioqatigiiaallu imminnut ataqatigiiaarnerisa illersorneqarnerannik suleqatigiissitaq	104
20.1.2 Issittumi Nakkutilliinermik Nalilersuinnermillu Suliniut (AMAP) - Killeqarfiit akimorlugit mingutsitsinnermik nakkutilliinermik suliniut	105
20.1.3 Protection of the Arctic Marine Environment (PAME) – Issittumi imaani avatangiisit illersorneqarnerat .	106
20.2 Nunani tamalaani uumasioqatigiiaat assigiinngisitaarnerat	106
20.2.1 Uumassusillit assigiinngisitaartuunerannik isumaqatigiissut /Convention of Biological Diversity (CBD)	107
20.2.1.1 The Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES)	108
20.2.2 Naalagaaffiit Peqatigiinni nunat imartanut oqartussaaffiisa avataanni uumassusillit assigiinngisitaartut illersorneqarnissaannik piujuannartitsisumillu atorneqarnissaannik isumaqatiginninniarneq.....	108
20.2.3 RAMSAR-imik isumaqatigiissut (masarsoqarfiusut illersorneqarneri).....	109
20.2.4 Oslo-Parisimik isumaqatigiissut (OSPAR).....	109
20.2.5. Nunat Imarpiup akianiittut Nunasiaataasimasullu Suleqatigiinnerat (OCTA) – Imaq pillugu ataatsimeersuarneq	109
20.2.6 Uumasunik naasunillu nungutaanissamut navianartorsiortitaasunik nunani tamalaani nioqquteqarneq pillugu isumaqatigiissut (CITES).....	110
20.2.7 Pikialasorsuaq pillugu Canadamik suleqateqarneq	110
20.3 Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiit.....	111
20.4 IMO – HFO’p inerteqqutiginnissaanut isumaqatigiinniarnert	112
21 Ilinniartitaanermut Kultureqarnermut, Ilageeqarnermullu Naalakersuisoqarfik.....	113
21.1 Den Europæiske Union-ip aamma Kalaallit Nunaata akornanni peqatigiilluni suleqatigiinnissamut isumaqatigiissut	113
21.2 GUX	113
21.3 Kultureqarneq Ilageeqarnerlu.....	114
21.4 Digitalimik Sullissinnermut Aqutsisoqarfik.....	115
PITU	116

Aaqqissuunera

Naalakkersuisut Nunanut Allanut tunngasutigut naalakkersuinikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaat ukiumoortumik saqqummersittarpaat. Nalunaarusiap Naalakkersuinikkut immikkoortorta qarfinni ataatsimut suliniuteqarneq takutittarpaa aammalu siunissamut qaninnerusumut naatsorsuutigineqartut naatsorsuutigineqarlutik.

Nalunaarusiaq marlunnut avinneqarpoq: Immikkoortoq siullermi suliat nunanut allanut tunngassutillit eqqartorneqarput. Immikkoortup aappaani immikkoortorta qarfinni nunanut allanut tunngassutillit suliat nassuiaatigineqarlutik, suliniutigisat nunarsuarmioqataajartuinnarnitsinnik annertusiartuinnartumik sunnerneqariartorput.

Aaqqissuunera naammassivoq 24. juli 2020

Aallaqqaasiut

Nunarsuarmi inooqataavugut nunatsinnillu ungasissorujussuarmi pisartut ulluinnarni inuunitsinnut sunniisorujussuusinnaasarlutik. Maanna nappaalaneq nunatsinnit ungaseqisoq takuarput piffissap sivikitsup ingerlanerinnaani nunarsuaq tamakkerlugu tunillaassuuttoq. Taanna tassaavoq Covid-19-imik ajornartoorneq nunarpassuit eqqorneqarlutik, nunarput ilanngulluni.

Pisuni taama ittuni nunat tamalaat ikioqatigiinnerat attaveqarnerallu aalajangiisuulluinnartarput.

Naak nunarsuarmi tamarmi tunillaassuuttoqaraluartoq suli annertusiartortumik nunarput soqutigineqaleraluttuinnarpoq, taamaammallu nunatta nunat tamalaat akornanni sunniuteqarsinnaanera, ersarissuunera soqutigisaalu qularnaassallugit immikkut pingaaruteqartuuvoq. Taamaammat nunat tamalaat akornanni politikimi nunatta peqataanissaa pingaaruteqarluinnarpoq.

Aamma nunat suleqatiginerusatsinni sinniisuutitaqarnissarput pingaaruteqarpoq. Kalaallit Nunaata nunanut allanut tunngasuni kiffartuussinera suli annertusiartuinnartumik atassuteqaleriartorpoq aamma periarfissanut unamminartunullu naleqqiullugu suliniutit suli nukittorsarlugit. Nunanik allanik pissusissamisoortumik suleqateqarnitta ineriartortinneratigut Kalaallit Nunaata politikikkut aningaasaqarnikkullu ineriartornerata nunanut allanut tunngasutigut ilaanera qulakkeerinneqataassaaq.

Nunat tamalaat akornanni ataatsimiinnerni, oqalliffinni isumasioqatigiinnernilu isummavut oqaasinngortillugit suli takuttassavarput taamaaliornikkullu aalajangikkanut sunneeqataasinnaanerujumalluta. Tassani Arctic Circle Assemblymi sulineq kiisalu Issittumi Siunnersuisoqatigiinni suleqatigiinneq Kalaallit Nunaata nunani allani iliuuseqarneranut tunngaviit pingaarput.

Issittumi Siunnersuisoqatigiit sulineranni peqataaneq Naalakkersuisunut pingaarpoq nunarput naalagaaffeqatigiinni Issittumiimmat, uagullu kalaallit naalagaaffimmi Issittormiuugatta. Tamanna ilumoortuuvoq assortorneqarsinnaanngitsoq tamannalu ersarissarumavarput ataqpequllugulu, matumani ilaatillugit Kunngeqarfimmi Issittumut periusissiornermut sulineranut maanna ingerlanneqartumut atatillugu.

Issittumi Siunnersuisoqatigiit 2019-2021-imut siulittaasuuneranni qulequtarineqarpoq nungusaataanngitsumik ineriartortitsineq pillugu Islandip sulineranik ingerlatitseqqinnerusutut taaneqarsinnaavoq tassanilu takutinneqarluni nunarsuup immikkoortuani naalagaaffiit inuillu suleqatigiilluarnissaat pisariaqartoq. Nungusaataanngitsumik ineriartornermi Island sisamanik pingaarnersiungaqarpoq: Issittumi immami avatangiisit, silap pissusaa nukissiuutillu mingutsitsinngitsut, Issittumi inuit inuiaqatigiillu kiisalu Issittumi Siunnersuisoqatigiit patajaannerusut.

Taamaattoq issittumi suleqatigiinnermi malunnaatilimmik allannguisoqartussaavoq, tassa suleqatigeeriaaseq ukiuni aggersuni allangortinneqarsinnaammat. Amerikamiut nunanut allanut ministeriata ministerit ataatsimiinnerannut atasumik Rovaniemimi maj 2019-imi oqalugiarnera eqqumiippoq, tassa sakkutooqarneq sorsunnermullu tunngasunik sammisanik arlalinnik saqqummiussimmat. Sillimanissamut politikki Issittumi Siunnersuisoqatigiinni manna tikillugu sammineqarsimangilaq. Issittumi Siunnersuisoqatigiinnik allaanerusumi nunani tamalaani oqalliffinni allani sillimaniarnermut politikki oqallisigineqartariaqartoq isumaqarpunga. Issittumi Siunnersuisoqatigiit naapittarfiunerata annaannginnissaa sissueqqissaartariaqarparput, tassani ukiuni kingullerni 23-ni Issittumi nunat akornanni eqqissisimasumik suleqatigiinnerup qulakkeerneqarnissaanut nunani tamalaani oqalliffiusoq. Maannakkut piffissami Issittup arlalitsigut allangulernerani pingaarluinnarpoq nunarsuup immikkoortuani tassani suleqatigiinnerup attatiinnarnissaa. Taamaalilluni Issittumi Siunnersuisoqatigiinni suleqatigiissutissat amerlasuut ingerlatiinnartariaqarpavut.

Peqatigisaanillu issittumi sillimaniarnikkut inissisimaneq pillugu allanngornerit eqqumaffigisariaqarput. Sillimaniarnikkut politikimi isummerfigisassat taakku Issittumi nunat akornanni sunniuteqarfiginiagassatsinni oqallisigineqartariaqarput. Taamaattoq Issittumi ajornartorsiutit pillugit oqalliffiusinnaasut amerlanngillat,

taamaammat oqalliffimmi eqqortumi tamakku suliariniartariaqarput. Eqqortumik sumiiffik pivoq Ilulissani 2008-mi, Issittumilu sakkulersunnginneq isumannaallisaanerlu nunat tamalaat akornanni oqallinneranni taama ittuni qaaqqusisusariaqarpugut.

Kalaallit inuiaat Kunngeqarfimmi Issittumi inuupput, tassa nunarput tassani pineqarmat. Tamannali ajoraluartumik sunniiffigisangilarput, matumani Issittumi Siunnersuisoqatigiinni, allaffissornikkut kiisalu piviusut tunngavigigaanni. Qallunaat politikeriisa atorfilittaasalu Issittumi naalagaaffeqatigiit politikiat suli oqartussaaffigaat. Piviusup tamatama takutippaa tamat oqartussaaqataanera Kunngeqarfiup iluani tamakkiisumik aallunneqanngitsoq, ukiunilu aggersuni ajornartorsiut tamanna oqaasinngortinneqartarumaarpoq. Kunngeqarfiup Issittumi politikianut sunniisinaanerput pitsanngorsarsinnaavarput Issittumi nunat tamalaat politikikkut ingerlatsiviannik allaffissornikkut amerlanerusunik inuttaliisoqarneratigut, tassunga ilanngullugu Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfimmi issittoq pillugu allaffimmik pilersitsisoqarneratigut.

USA-mik suleqateqarneq

USA-mit upernaakkut 2020-mi kiisami nalunaarutigineqarpoq USA Nuummi juunip 2020-p ingerlanerani sinniisuutitaqarfimmik ammaaniarlutik. Naalackersuisut USA illoqarfitsinnut pingaarnermut tikilluaqquaata tamannalu USA-p Nunattalu paasilluarnerulersinnaanissaannut

aqqutissatut pisariaqartinneqartutut isigalugu. Nunavut sanileriipput nunavissuarmut ataatsimiittut ataatsimoorussanillu soqutigisaqarluta. USA-p ukiuni 67-ini sinniisuutitaqarani sinniisuutitaqaleqqinnissani aalajangiusismammagu pissusissamisuuinnarpoq. Aningaasaliinermi, niuernermi ilinniarnermilu kiisalu suliniutinik suleqatigiiffinnik annertusaanissaq Naalackersuisut qilanaaraat. Taamaalilluta USA nunatsinnut tikilluaqqoqqipparput.

Siunnerfigisamik nalunaarut

Taamani Amerikap illersornissamut ministeriata tullersortaa John Rood 16 september 2018-imi siunnerfigisamik nalunaaruteqarpoq Kalaallit Nunaanni sakkutooqarnermut inuinnarnullu suliniutinik aningaasaliinissamut tunngasunik. Siunniussaqaarnermik nalunaarut Naalackersuisunit tigulluarneqarpoq, taannalu USA-p aamma Kalaallit Nunaata akornanni nunat marluk akornanni pissutsini USA-p pimoorussineratut takussutitut isigineqarluni. Pilersaarutit ataatsimoorussaanagerusut pillugit USA-miit siunnersuutinik tigusaqarnissamut Naalackersuisut qilanaarput.

Sakkutuujunngitsunut tunngasunik suleqatigiinneq

Amerikap nunanut allanut ministeriaqarfiata Naalackersuisut upernaag manna neqeroorfigaat sakkutuujunngitsunut suliassaqaarfinnik tigusanik suleqatiginnikkusullutik, taamaalilluni aatsitassarsiornermi, nukissiuutini,

takornariaqarnermi ilinniartitaanermilu suliassaqaarfinnut katillugit 12,1 mio, \$ (83 mio. kr.)-nik neqerooruteqarlutik. Suleqatiginnikkusunnerat Naalackersuisunit akuersaarneqarpoq. Naalackersuisoqarfinni pineqartuni atuutsitsilernissamut pilersaarutit maanna suleqatigiissutigineqaleruttoq. Taamaattoq covid-19-imit ajornartoortitsinermit tunngasunik aporfeqarsinnaavoq, soorlu suliat ingerlanniarnerinut kinguaattoornissat eqqarsaatigalugit.

Kiffartuussinissamik isumaqatigiissut

Pituffimmi kiffartuussinissamik isumaqatigiissut pillugu isumaqatigiinniarnert suli ingerlanneqarput, Naalackersuisullu tungaanniit qaffasissorujussuarmik salliutinneqarlutik. Taamaammat isumaqatiginninniarnissat sakkortusinnaaneri naatsorsuutigineqassapput. Naalackersuisut aalajangiussimavaat sivisuumik atasussamik aaqqiissuteqarniassallutik isumaqatigissuteqassallutillu USA paaseqatigalugu, Amerikamiut sakkutuuisa Kalaallit Nunaaniinnerat nunatsinnut iluanaarutaanerunissaa qulakkearniarlugu.

Kiffartuussinissamut isumaqatigiissummut apeqqummut aaqqiinissaq tassaasinnaavoq tamanna Nunatta USA-llu suleqatigiinneranni tunngaviusutut isigineratigut. Aaqqiineq Pituffimmut atatinneqassaaq kiisalu nunatsinnut aningaasatigut naleqartinneqassalluni minnerunngitsumillu siunissamut qularnaarisuussalluni.

Attaveqaatissanut suliniuteqarnerit

Mittarfissualiornerit maanna ingerlanneqartut illoqarfitta, Amerikap Avannaanut Europamullu timmisartukkut attaviit pitsanngortissavaat. Tamatuma saniatigut umiarsuartigut atassutit Royal Arctic Line - Eimskipip suleqatigiinnerisigut ilaatigut Mainemi Portlandimut ammaassissaaq. Neriutigaarput naatsorsuutigalugu kangimut kimmullu sanilitsinnut nutaanik suleqatigiinnernik Amerikap sinniisuutitaqaqqilernera siuliani taaneqartoq kinguneqassasoq.

Islandimik suleqateqarneq

Naalackersuisut kissaatigaat sinniisuutitaqalernerq aqqutigalugu Islandimik suleqateqalernerq ingerlatiinnarneqarlunilu nutarsarneqartassasoq kiisalu politikikkut niuernerimullu tunngasutigut attaveqarnermut patajaallisaataassasoq. Naalackersuisut naatsorsuutigaat timmisartukkut umiarsuakkullu assartuinerup iluanni suleqatigiinnerulerneq aallartinneqassasoq. Kisianni aamma aalisarnermik ingerlataqarnermi, nunalerinermi, takornariaqarnermi sanaartornermilu suleqatigiinnerup annertusineqarnissaat tulluassaaq.

Asiap Kangiani sinniisuuteqarnissamik pisariaqartitsineq

Asiami avammut niuerfinnut pingaarnepaanut niuernikkut attaveqaatit annertusineqarput. Asiami nunanik kangianiittunik ataasiakkaanik niuernikkut annertunerusumik suleqateqalernissaq ilimagisariaqarpoq, Naalackersuisullu

takusinnaavaat nunat asiamiittut killiit aningaasarsiornermikkut ineriartorluarnerat ilutigalugu aalisakkanik tunisassianut niuerfinnut nunarput suli attaveqariartuinnartoq. Taamaammallu pingaartumik niuernikkut attaveqaatinut tunngatillugu paaseqatigiinnerulernissaq qulakkiissallugu pingaaruteqarpoq, pingaartumik Islandip Kinamik killeqanngitsunik niueqateqarnissamik isumaqatigiissutaa, Norgep killeqanngitsumik niueqateqarnissamik isumaqatigiissutaa kiisalu Savalimmiut Beijingimi 2019-imi aallartitaqarfittaava qanittukkut atulersoq eqqarsaatigalugit.

Naalackersuisut Asiap Kangianut annertusiartortumik niueqateqarnerulernissaq naatsorsuutigaat taamaalilluni kalaallit Asiap Kangiani suleqatigiinnermik ersaritsitsinissamillu pisariaqartitsinera annertusissalluni. Asiap Kangiani sinniisuutitaqalernissaq pillugu apeqqummik Inatsisartuni oqallisigineqarnissaa aalajangiiffigineqarnissaalu kissaatiginarpoq politikikkut annerusumik oqallissinnaanissaq anguniarlugu.

EU-mik suleqateqarneq

Naalackersuisut Bruxelles-mi sinniisuutitaq kiisalu qallunaat naalagaaffeqatigiinnermi ataatsimut suleqatigiiffigisarput peqatigalugu anguniarpaat siunissami EU-mik suleqatigiinnissamut tunngasunik pitsaanerpaamik tunngaveqarnissaq, taamaaliornikkut EU-p ukiunut arfineq-marlunnut 2021-mit 2027-mut missingersuusiorfiannut ilinniartitaanermut

aningaasaliinissaat anguniarlugu.
Missingersuusiordermi tassani soorunami
unammilligassaqarpugut, taamaattoq
isumalluarlutalu neriulluarpugut.

Tuluit Nunaannut Brexitsip kingorna attaviit

Tuluit Nunaat aalisakkanit tunisassianik
nunatsinneersunik annertuumik
eqqussuisuuvoq. Kalaallit aalisakkanik
nioqqutissiaat manna tikillugu EU-mi
niuffaffinni EU-mik isumaqatigiissuterput
aqqutigalugu akitsuusersugaanngillat.
Tamanna Nunatta Tuluit Nunaannut
tunisisarneranni tunngavimusimavoq. Ukiaq
2018-imi Nunarput Tuluilu Nunaat
persuarsiunngitsumik
isumasioqatigiittarsimapput siunissami
niueqatigiittarnissaq pillugu Tuluit Nunaata
EU qimassimaleripagu. Tuluit Nunaata EU-
mut attavia pillugu 31 januar 2020-mi kiisami
inissineqarpoq, tassa Tuluit Nunaat EU-mit
animmat. Tuluit Nunaata aamma Nunatta
nioqatigiinnerat pillugu allaffissornikkut
aaqqiissuteqartoqarnissaa siunertarlugu
maanna suliaq naammassiniarneqassaaq.
Maanna anguniagaq tassaalerpoq 2020-p
naannginnerani tuluit niuffaffiannut
qulakkeerinnittumik
isumaqatigiissusiortoqassasoq kalaallit
aalisakkanik nioqqutaat Tuluit Nunaannut
eqqunneranni akitsuusersuinissaq
pinngitsoortinniarlugu. Nunanut allanut
Naalakkersuisoqarfiup Aningaasaqarnermut
Naalakkersuisoqarfik qanimut suleqatigaa

niuernermi atugassarititat pitsaanerpaat
angunissaannik qulakkeerinninniarnermi.
Suliaq ingerlavoq peqatigitillugu EU-p
isumaqatiginninniartartuinut Kalaallit
Nunaata soqutigisaanik suliarinnittoq
Nunanut Allanut ministeriaqarfik
oqaloqatigineqarluni.

Taamatut oqaaseqarluni Naalakkersuisut
peqatigalugit neriutigaara nunanut allanut
tunngasunik suliniarnermi
angusaqarluartoqassasoq soqutigisatsinnik
qulakkeerinninniarnermi kiisalu nunatsinni
tamarmi suliaqarfik pillugu oqallinnissaq
pisariaqartoq anguniarlugu.

Nunanut Allanut Nukissiuuteqarnermullu
Naalakkersuisoq Steen Lyngé

Nuuk, august 2020.

Immikkoortoq I:

**Naalakkersuisut nunanut allanut, sillimaniarnermut illersornissamullu
naalakkersuinikkut ataatsimoortumik ingerlatsinerat**

1 Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfiup suliaasaqarfii

Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfik, tassunga ilanngullugit Bruxellesimi, Washington D C-mi aamma Reykjavikimi sinniisoqarfiit, suleqatigisatsinnut nunarsuarmioqatitsinnullu naleqqiullugu Kalaallit Nunaata soqutigisaanik tapersersuilluni suliaqarpoq. Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfiup nunarsuarmioqatitsinnik suleqateqarnermini patajaaneq, sulianik tunngaveqarneq sullerissuunissarlu qulakkiissallugit anguniagarai.

Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfiup Naalackersuisunut nunanut allanut tunngasutigut ingerlatsinerini pingaernerusutigut ataqatigiissaarineq, attaveqarneq aamma siunnersuineq isumagisarai. Taamaattorli suliaasaqarfiit aalajangersimasut iluini sulinerit pingaernerutinneqartarput. Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfiup suliaasaqarfii pingaernerit qulequttani ataani allassimasuni katersorneqarsinnaapput:

- Issittumi suleqatigiinneq
- EU
- NP
- Nunat avannarliit suleqatigiinnerat
- Nunat inoqqaavi
- Naalagaaffiit marluk akornanni suleqatigiinneq
- Nunanut allanut sillimaniarnikkullu politiki
- Nunanik allanik niueqateqarnermi politiki
- Nunanut imaanullu oqartussaassuseqarneq
- Nunanut allanut attaveqarnerit

1.1 Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfiup siunnersuisuunera

Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfik naalackersuisoqarfinniit assigiinngitsunit piumaffigineqaraangami naalackersuisoqarfiit assigiinngitsut oqartussaaffiini assigiinngitsuni nunanut tamalaanut attaviit pillugit siunnersuillunilu ikiuuttarpoq. Siunnersuineq tassaasinnaavoq nunat tamalaat akornanni oqallittarfinni qanoq suleriaaseqartoqarneris, nunat tamalaat akornanni inatsisit imaluunniit suliami aalajangersimasumi suliamut tunngasumik siunnersuineq.

1.2 Nuummi Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfik

Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfiup sulineranut ilaapput nunanut allanut tunngasut, tassunga ilanngullugit nunani avannarlerni aamma nunat avannarliit killerni suleqatigiinneq, nunani tamalaani kattuffiit, suliniaqatigiiffiit ingerlatallu allat Kalaallit Nunaannut sunniuteqartut. Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfik suliani Kalaallit Nunaata soqutigisaqarfiini Danmarkimi nunanut allanut ministeriaqarfimmik suleqateqarpoq. Suleqatigiinnerup nunarsuarmi susassareqatigiikkiartorfiusumi Kalaallit Nunaata annerpaamik peqataanera, iliuuseqarnera sunniuteqarneralu qulakkiissavaa.

Naalackersuisut nunanut allanut tunngasunik naalackersuinikkut ingerlatsinerimi soqutigisaat Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfiup inerisassallugit, ataqatigiissassallugit illersussallugillu akisussaaffigai. Naalackersuisoqarfik aamma Naalackersuisut nunanut allanut attuumassuteqarfiini ataqatigiissaarinerimik atassuteqarnermillu isumagisaqarpoq aamma sillimaniarnermi illersornissakkullu politikki pillugit suliani

Naalakkersuisunut siunnersuisuulluni.

Aammattaaq Københavnimi naalagaaffiup allanut attaveqarnerani suleqatigiit sullinneqarnerat pillugu Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfiup Københavnimi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia suleqatigaa.

Ulloq 22 november 2019-imi Naalakkersuisut paarlaannerannut atatillugu Nunanut Allanut Naalakkersuisumut Ane Lone Baggerimut Nunanut Avannarlernut tunngasut tunniunneqarput taamaalillunilu nunanut allanut tunngasut tamaasa isumagilerlugit. Naalakkersuisup Ane Lone Baggerip Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmi politikikkut aamma akisussaavoq.

Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfik Nuummi aqqaneq marlunnik, Bruxellesimi pingasunik, Washington D.C.-mi marlunnik sulisoqarpoq. Taakku saniatigut Hans Egedep Illuani pisortatigoortumik ataatsimiinnernik sinniisutullu suliassanik isumaginnittunik ullup affaani sulisoqarpoq, kiisalu Reykjavikimi, Bruxellesimi, Washington D.C.-imi aamma Nuummi ilinniarnermut atatillugu sulinermik misiliisoqarluni.

1.3 Kalaallit Nunaata Københavnimi Sinniisoqarfia

København-imi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiata isumagisarpai Naalakkersuisunut allatseqarfimmullu suliassissutit Danmarkimi imaluunniit Danmarkimit suliarineqarsinnaasutut naleqqunnerpaamik isigineqartut. Ataatsimoorussamik aningaasartuutigineqartut Naalakkersuisut Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfianut aningaasaliissutinit akilerneqartarput. Nuummi naalakkersuisoqarfinnut-/aqutsisoqarfinnut

sulianut tunngasutigut suliaqartarnermut aningaasartuutitut tunngasut naalakkersuisoqarfinnit/aqutsisoqarfinnit akilerneqartarput. Sinniisoqarfiup nunanut allanut tunngasutigut suliassai tassaanerupput aallartitanut attaveqarnerit, matumunnga ilanngullugit paasisutissiilluni ataatsimiititsisarnerit, ilisimatitsisarnerit, Kalaallit Nunaat pillugu isumasioqatigiissitsisarnerit allallu.

Savalimmiormiut Sinniisoqarfiat suleqatigalugu ukiumoortumik danskit nunarsuarmi aallartitaannut 100 missaanniittunut kiisalu Nunanut Allanut Ministereqarfianni pisortanut sammititamik aaqqissuussineq ingerlaneqartarpoq, tassani Nunanut Allanut Naalakkersuisup Naalakkersuisut politikkiat saqqummiuttarpaa.

Naalakkersuisoq Ane Lone Bagger danskit allartitaannut katersuussimasunut oqalugiarpoq.

Sinniisoqarfiup aammattaaq danskit nunanillu assigiinngitsuneersut inuit kalaallit nunatsinnut tunngassuteqartunik ilisimatittarpai, matumunnga ilanngullugit Kalaallit Nunaannit isigalugit inuiaqatigiit ineriartornerannut aamma sillimaniarnikkut attuumassutilinnut tunngassuteqartut.

Aaqqissuussinerit taamaattuut Kalaallit Nunaannut annertunerusumik eqqummarinnilernermut nunanillu allanit soqutiginninnerulernermut

ilanngusseqataasarput. Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia aqqutigalugu kalaallit oqariartuutaat aammattaaq Danmarkimi nunanilu allani ataatsimeersuarnerni isumasioqatigiissitsisarnernilu saqqummiunneqartarput.

Ataatsimooqatigiit Young Global Leaders under World Economic Forum Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiani paasissutissiinerup kingorna, maj 2019.

Avataanit saaffiginnittoqartillugu sinniisoqarfiup pisortaata Naalakkersuisunut aamma Namminersorlutik Oqartussanut Danmarkimi sinniisuuneq isumagisarpaa. Ukiumoortumik naalakkersuisut siulittaasuata ukiortaami ilasseqatigiissitsinera kunnigikkormiut aamma naalakkersuisut sinniissaannut, aallartitanut kiisalu namminersorlutik oqartussat suliffeqarfiini pisortanut sammititaq aqqissuunneqartarpoq. Aammattaaq suleqatigisat kulturikkullu attuumassuteqarfigineqartut ilassineqartarlutik. Ileqqoq taanna immikkuullarissiq atugaalersimavoq namminersornerullutik oqartussaanerup atuutilernerani, pingaartinneqarlunilu utertuatumik atassuteqaatinik pilersitsisarnernut piffiusartutut.

Naalakkersuisut Siulittaasuata Kim Kielsen Naalakkersuisut ukiortaarsiornut ilasseqatigiissitsinerni oqalugiartoq, januar 2020.

Sinniisoqarfiup isumagisarpai atorfinerlaanut pikkorissaasarneq, tassani atorfinerlaat Kalaallit Nunaanni kulturtikkut inuiaqatigiinnertigullu atugarisanik ilisimatinneqarput, taamaasillutik pikkorissartinneqartut siunissami sulilernissaminnut piareersarneqartarlutik. 2019 ukiakkut aammattaaq inunnik isumaginninnermut tunngatitaq Task Force immikkut aqqissuussamik pikkorissartinneqarput, Kalaallit Nunaannut aallarnissaq sioqqullugu. Task Force pilersinneqarpoq Naalakkersuisut danskillu naalakkersuisuisa akornanni Kalaallit Nunaanni inuit atugarisaasa ilaannik pitsannguiniarnernut tunngatillugu suleqatigiinnermut atatillugu.

Namminerluni Oqartussaanerup ukiuni qulini atuussimaneranut nalliussitsinernut atatillugu Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiata aamma Inuussutissarsiornernut Naalakkersuisoqarfiup inuussutissarsiornikkut ineriartorneq, takornariaqarneq aamma kalaallit ujaqqanik pinnersaatissanik tunisassiornerat pillugu isumasioqatigiissitsineq aqqissuuppaat. Inuit 70 missaanniittut peqataapput, taakkununga ilaapput aallartitat Asiameersut, Latinamerikameersut, Amerikap Avannaaneersut, Afrikameersut, Nunani Avannarlerneersut aamma Eurpameersut kiisalu Ruslandimeersut.

Naalackersuisoqarfiup pisortaanera Jørn Skov Nielsen aamma Sinniisoqarfiup pisortaa Lida Skifte Lennert nunanit assigiinngitsuneersut peqataaffigisaanni isumasioqatigiissitsinermik aallarniinaat, juni 2019.

Danskinut tamanut ammasumik Naalackersuisut politikkiisa ilaannik saqqummiussineq pivoq, Killiliisa pillugu periusissiaq saqqummiunneqarmat oqaluuserineqarlunilu København-imi oqallitsitsinermut aaqqissuussinermut atatillugu. Aaqqissuussineq piviusunngorpoq Nordatlantens Brygges kulturhus-ip, Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiata, Namminersorlutik Oqartussani isumagininnermut aqutsisoqafiata aamma Nordatlantens Brygge-p akornanni suleqatigiinnikkut.

Naalackersuisup Martha Abelsen-ip Killiliisa pillugu periusissiaq sammillugu nassuiaasoq, oktober 2019.

Aammattaaq nutaarsiassatut allagaq NAP Bryggen saqqummersinneqartarpoq, Danmark-

imi Sinniisoqarfittut sulinermut tunngatitaq. Nutaarsiassatut allagaq qaammatit pingasukkaarlugit saqqummertarpoq. Tassani Sinniisoqarfiup aaqqissuussinerni peqataaffigisartagai pillugit allaaserinnittoqartarpoq.

Kiisalu suliassanik assigiinngitsunik Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfia sullinneqartarpoq, ilaatigut aallartitanut, ilaatigut sulianut tunngasunik ataatsimiinnernut/isumasioqatigiissitsinernut kiisalu aallartitanut attaveqarluni suliaqarnernut.

Sinniisoqarfiup pisortaa Lida Skifte Lennert forsvarsakademi-meersut ilagalugit sillimaniarneq pillugu Garmisch Partenkirchen-imi isumasioqatigiissitsinermi, februar 2020.

1.4 Kalaallit Nunaata Bruxelles-imi Sinniisoqarfia

Sinniisoqarfik Europæiske Unionimi Danmarkip Aalajangersimasumik Aallartitaata, Danmarkip Belgiامي Ambassadiata kiisalu Savalimmiut EU-mut Missioniata illuutaanni allaffeqarpoq. Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia Bruxellesimiittoq Kalaallit Nunaata soqutigisaanik aamma EU-p

suliffeqarfiini ilaannikkooriarlunilu Europami pisuni naleqquttuni takussaatsinissamik suliaqarpoq. Suliassani pingaarnersaq tassaavoq Kalaallit Nunaata isumaqatigiissutigut EU-mut attuumassutaanut tunngatillugu Naalackersuisut siunnersornissaat. Aamma sinniisoqarfiup suliaasa annerit ilagaat Kalaallit Nunaata EU-mi nunat ilaasortat nunasiaatigisimasat suliniaqatigiiffianni, OCTA (Overseas Countries and Territories Association to the EU) ilaasortaananut soqutigisaanillu isumaginninneq.

Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiani sulisut tassaapput sinniisoqarfimmi pisortaq aamma fuldmægtigi/immikkut siunnersorti aallartitaqarfimmi allatsitut taaguuteqartoq. Sinniisoqarfimmi aallartitat marluullutik nunanut allanut attaveqartitsisutut inissisimapput.

Sinniisoqarfimmi aamma allatsi belgiamioq atorfinitsinneqarsimavoq kiisalu 2002-mili aalajangersimasumik suliffimmi sungiusartumik ilinniartoqartarluni. Suliffimmik misiliisoqartitsineq imatut aaqqissuunneqarsimavoq ukiup affakkaartumik nutaamik atorfinitsitsisoqartarluni. Piumasaqaatigineqarpoq suliffimmik misiliisut tamarmik universititimi bacheloritut angusisimassasut aamma kandidatitut ilinniarnermi suliffimmik misiliinertik atorsinnaassallugu. 2020-mi kalaallit nunaanni soqutigisaqartut EU-mi suliniutinut aningaasanik Kalaallit Nunaanni atugassaannik pissarsiniarnerannik ikiuilluni suliamik isumaginnittumik belgiamiumik sunniisoqarfimmi sulisussamik atorfinitsitsisoqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Bruxellesimi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia Facebookimi atorluakkamik qupperneqarpoq "Bruxellesimi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia". Quppernermiipput sinniisoqarfiup sulineranik, pulaarnerusinnaasunik, Bruxellesimi

saqqumilaarnermik aamma EU/Bruxellesimi pisunik Kalaallit Nunaata EU-mut isumaqatigiissutaanut attuumassuteqakkajuttunik nutaarsiassat allaaserisat. Aammattaaq ilaannikkut allaaserisat itinerusumik sammisaqartut nutaarsiassat, "BXLimit" nassiunneqartarput. Kiisalu sinniisoqarfik aamma Twitterimiippoq, sinniisoqarfik tuluttut paasisutissanik saqqummiussisarluni. Aalajangiisartunut isumaqatigiinniarnerrillu naammassineqarnissaanut sunniuteqarnermut naleqqiullugu sinniisoqarfik pingaaruteqarluinnartuuvoq, tassunga ilanngullugu Kalaallit Nunaannut piffissap qiteqqunnerani nalilersuineq, taamaalilluni Kalaallit Nunaata EU-mik isumaqatigiissutaasa nutarterneqarneri Kalaallit Nunaannut sapinngisamik annertunerpaamik pissarsiffiunissaat qulakkeerneqarluni. Isumaqatigiissutit pingaarnert sinniisoqarfimmit sammineqartartut tassaapput; EU-p, Kalaallit Nunaata aamma Danmarkip akornanni politikikkut ataatsimut nalunaarutaat (2020-imi nutarterneqartoq); OLT-imik aaqqissuussineq aamma EU-p Kalaallillu Nunaata peqatigiinnermik isumaqatigiissutaat, 2020-imi marluullutik naasussat aamma OLT/Kalaallit Nunaat pillugu siunnersuisoqatigiit aalajangiinerannik ataatsimut allanneqartumit taarserneqartussat, kiisalu aalisarneq pillugu isumaqatigiissut (2020-mi naasussaq). Kingumut erseqqissaatigineqassaaq pingaartumik Brexit, kiisalu qimaasut pillugit ajornartorsiutit, sillimaniarnermi pingaarnersiunerit kiisalu qularnanngitsumik EU-mi COVID-19 pillugu suliniutit EU'p ataatsimut missingersuutaanik tatisimannissammata. Paarlattuanik aalisakkat akiisa nalinginnaasumik qaffasissut EU-p tungaaniit aalisarneq pillugu isumaqatigiissummut qaffasinnerusumik akiliinissaanut iluaqutaassapput, pisassiissutit assingi piffissami nutaamik aalajangiussimaneqassappata. Tamannali suli

aalajangersarneqanngilaq, tassa tamanna nammineq aalisarnikkut isertitaasinnaasunut oqimaaqatigiissinneqassamat. Isumaqaatigiissummut nutaamut aalisarneq pillugu isumaqaatigiinniarnert 2020-mi naammassineqassasut naatsorsuutigineqarpoq.

Brexitimut naleqqiullugu Sinniisoqarfik, Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfik peqatigalugu Kalaallit Nunaata EU-mi soqutigisaasa, kiisalu Tuluit Nunaannut, ukiuni aggersuni qulakkeerniarlugit suliassaqarpoq.

Issittoq EU-mi aamma Bruxellesimi oqaluserineqartuni appasinnerulaalersimavoq, tassa malunnarmat Europa Komissioni nutaaq Issittoq pillugu politikkimik suli oqaasertalersuisimangimmat. Taamaattorli sinniisoqarfippat issittumilu nunat allat sinniisoqarfii nunarsuup immikkoortortaata najukkatta Bruxellesimi takussaanissaa sammineqarnissaalu aalajangiussimallugu. Imapissuit imaanilu siuariartornerup iluanni nunani tamalaani suliniutit suli annertusiartorput - imaanut attuumassuteqartut aningaasarsiornikkut napatitsinnaasut suliniutit ineriartortinneri Bruxellesimi aamma ingerlatiinnarneqarput. Tamakkununga tunngasut Sinniisoqarfiup aammattaaq ulluinnarni sulinermini pingaartitarai.

1.5 Kalaallit Nunaata Washingtonimi Sinniisoqarfia

Kalaallit Nunaata Washington D C-mi sinniisoqarfia pisortatigoortumik september 2014-imi ammarneqarpoq. Washington D C-mi sinniisoqarfik Bruxellesimisulli Danmarkip ambassadeqarfianut atasunik nammineq ineqartinneqarpoq.

Danmarkip nunanut allanut atassuteqarnikkut sinniisoqarfiini kalaallit nunaata sinniisoqarfii

namminersorneq pillugu inatsimmi paragraf 15-imi malittarisassaqaartinneqarput. Periusitigut kalaallit nunaata sinniisui Nunanut allanut ministeriaqarfimmit nunani pineqartuni aallartitaapput, kisianni paragraf 15 malillugu kalaallit nunaata sinniisoqarfii Kalaallit Nunaannit tamakkiisumik tiguneqarsimasuni suliassaqarfinni namminersorlutik suliaqartuullutik. Suliassaqarfinni sammisanilu, Danmarkimi naalagaaffimmit piginnaatitaaffigineqartuni, assersuutigalugu illersornissamut sillimaniarnissamilu politikki eqqarsaatigalugit tunngaviatigut Kalaallit Nunaat ilanngutitinneqartartussaavoq, misilittakkalli naapertorlugit ajoraluartumik tamanna tamatigut pineq ajorluni.

Sinniisoqarfik Nuummi Nunanut Allanut immikkoortortami ilitersuutit aallaavigalugit sulianni aalajangersimasuni sulivoq. Ulluinnarni sinniisoqarfik nunanut allanut periusissiami aamma sinniisoqarfik pillugu aningaasaqarnermut inatsisip oqaasertaani allanneqarsimasut anguniakkat kissaatillu tunngavigalugit sulisarpoq. Sinniisoqarfiup Kalaallit Nunaata soqutigisai taamaattumillu naalackersuisoqarfiit tamarmik soqutigisaat isumagisarai naalackersuisoqarfinniilli assigiinngitsuniit paasissutissanik, ikiortissanik ilitersuutinillu pissarsiniartuartartussaalluni, akisussaaffigisat pineqartut sammineqartut apeqqutaatillugit, kiisalu aamma Nunanut allanut pisortaqaqarfimmiit.

2016-ip naanissaata tungaanut Sinniisoqarfik ataasiinnarmik aallartitamik sulisoqarsimavoq, Sinniisoqarfiup pisortaa. Sulianik suliaqartartussamik januar 2017-imi atorfinitsitsinikkut sinniisoqarfik Bruxellesimi Sinniisoqarfittut angitigilerpoq sinniisoqarfimmi pisortaarluni kiisalu allattoqarluni. Aallartitat marluullutik nunanut allanut attaveqartitsisutut inissisimapput. Ukiaq 2017-imiit siumullu sammisumik Washington D C-mi aamma

aalajangersimasumik suliffimmi sungiusartumik ilinniartoqartarneq atulersinneqarpoq, soorlu Bruxellesimi taamaattoq, aamma 2019-mi amerikamiumik allatsimik atorfinitsitsisoqartoq. USA-mi issittoq pillugu eqqartuineq annertusiartuinnartumik soqutigineqalerlunilu pingaaruteqaleriartorpoq, aamma kalaallit nunaata isumai soqutigisaalu siaruartinnissaat isumaginissaallu siunertaralugu Amerikap Avannarliup nunataani sinniisoqarnissaq Kalaallit Nunaata soqutigisaraa.

Politikiinnaanngitsumi aammali niuernermi, aningaasaqarnermi, kulturikkut ilisimatusarnernilu ingerlataqarfiit ineriartortinnissaat pisariaqarlutik Kalaallit Nunaat aamma Kalaallit Nunaanni periarfissat piusut amerikami aalajangiisartunut amerikamilu niuffaffinnut ersarinneruleqqullugit.

Washington DC-mi sinniisoqarfimmi pisortaq 2015-ip naanerani aamma Canadamut piginnaatitaalerpoq, taamaattumik sinniisoqarfiup Amerika Avannarleq tamaat sammisaralugu. Washington DC-mi Sinniisoqarfik USA-mut aamma Canadamut annertunerusumik pissutsinik pilersitsinissamat peqataavoq taamaalillunilu politikikkut, niuernikkut, ilinniartitaanikkut illugiimmik iluaqutit pillugit attaveqatinik aalajangersimasunik pilersitsisoqarluni.

1.6 Kalaallit Nunaata Reykjavikimi Sinniisoqarfia

Kalaallit Nunaata Reykjavikimi Sinniisoqarfia pisortatigoortumik ulloq 20 oktober 2018-imi ammarneqarpoq. Reykjavikimi sinniisoqarfik sinniisoqarfinnut allanut sanilliulluni namminerisamik ineqarpoq, danskit ambassadeqarfiinut atassuteqanngitsumik. Tamanna malunnartumik nammineernerusumillu politikikkut ilisarnaateqartitsivoq.

Sinniisoqarfik Nuummi Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfimmiit ilitsersuutit aallaavigalugit sulianik aalajangersimasunik suliaqarpoq. Ulluinnarni sinniisoqarfik kalaallit-islandimiullu ataatsimut nalunaarutaanni Joint Declaration-imi 2013-imeersumi allassimasut anguniakkat kissaatillu kiisalu nunanut allanut periusissiami aamma sinniisoqarfik pillugu aningaasanut inatsimmi oqaasertaliussat tunngavigalugit sulivoq. Sinniisoqarfiup Kalaallit Nunaata soqutigisaanik taamaattumillu naalackersuisoqarfiit tamarmik soqutigisaannik isumaginnippoq aamma taakku akisussaaffii apeqqutaatillugit naalackersuisoqarfinnit assigiinngitsuniit paasissutissanik noqqaasinnaalluni, ikioqqusinnaalluni ilitsersuutinillu pissarsiniarsinnaalluni. Aallartinneraniit 1. februar 2019 tikillugu Sinniisoqarfiup inuttaraa aallartitaq ataaseq, sinniisoqarfiup pisortaa, nunap allanut attaveqaataatut inissisimasooq. Islandimiumik allatsimik 1. februar 2019-imi atorfinitsitsisoqarneratigut aamma 2019-imi ukiap ingerlanerani suliffimmik misiliisumik aaqqissuussisoqarneratigut sulinerup annertusinissaanut periarfissat annertusissapput.

2018-imi Reykjavikimi sinniisoqarfiup ammarneqarnera Kalaallit Nunaata ineriartortinnissaa pillugu Naalackersuisut pingaarnersiugaanik piviusunngortitsinermut siunissami ungasinnerusumi iluaqutaassaaq, tassunga ilanngullugit Islandimik maannakkut suleqatigiiffiusut aserfallatsaaliorneri aamma politikikkut niuernikkullu atassutit nukittorsarneri aamma Kalaallit Nunaanni piusunik periarfissat takussaalersinneri, islandimi oqartussanut nalinginnaasumillu islandimi niuerfinnut.

Kalaallit Nunaata Reykjavikimi sinniisoqarfia, Savalimmiut sinniisoqarfia assigalugu, danmarkkip

aallartitaqarfiata ataani inissisimavoq aamma islandimi nunanut allanut atassuteqarnermi ileqqulersuutini nalunaarsuiffimmi namminersortutut inissisimalluni, tamannalu aamma isumaqarluni pisortatigoortumik sinniisoqarnikkullu politikikkut arlalissuarnik suliassaartoq.

Sinniisoqarfik aamma Reykjavikimiinnissatsinnut iluaqutaasinnaasuni suliani naalackersuisoqarfinnut ingerlaavartumik ikiuuttarpoq, tassunga ilaallutik aalisarney, uumasunut nakorsaqaarney, assartuineq, avatangiisit, ilinniartitaaneq, ilisimatusarney, nukissiorney, peqqissuseq, kulturi takornariaqarnerlu pillugit suleqatigiinnerit. Tassani sinniisoqarfik islandimi nunanut allanut ministeriaqarfimmik nunallu allat ambassadeqarfiisa aaqqissuussinerinik il.il. ataatsimiinnerni arlalinni peqataasarpoq.

Sinniisoqarfiup aamma kalaallit nunaanni aamma islandimi inuussutissarsiortunut niuernikkut avammullu niuernerlut tunngasunik apeqqutini ikiuuttarnissani naatsorsuutigaa.

Issittumi Siunnersuisoqatigiit, Nordisk Ministerrådi aamma Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivi aamma Islandimi oqallisigineqartuni qaffasissumiipput, sinniisoqarfillu Naalackersuisut peqatigalugit ataatsimiinnerit taakku ingerlaavartumik salliutittarlugit piffissamilu aggersumi taamaattuassalluni.

1.7 Public Diplomacy

Public Diplomacy, aamma "soft power"-imik taaneqartartoq, pisariaqaleraluttuinnarsimavoq tusagassiuutini assigiinngitsuni paasissutissat ingerlateqqinneqartartut tunngavigalugit kikkulluunniit pingaartumik paasiniaasalermata isummersortalerlutillu. Public Diplomacy

Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfimmit pingaartumik atorneqartarpoq Kalaallit Nunaata nunani allani suliarisai sulianilu pingaartumik nunanut tamalaanut tunngasunik kalaallit isumaat pillugit ilisimatitsissuteqarnermut.

Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfiup Public Diplomacy atorlugu sulinera aallaaviatigut pingaarnertut marlunnik siunertaarpoq. Siullertut susassaqtunut sunniinikkut Kalaallit Nunaata sunniisinnaaneraniq annertusaaneq. Aappaatut Kalaallit Nunaata nunani tamalaani tusaamaneqarnerata annertusarnissaa public diplomacymik sulinerup siunertaraa. Kalaallit Nunaata avammut pitsaasumik kiinnertarnera ilaatigut Kalaallit Nunaata nunani tamalaanut isigineqarneranut sunniuteqarsinnaanerannullu, nunanut allanut tuniniaaneranut, takornariaqarnermut aamma aningaasaliisussarsiornermullu pingaaruteqarsinnaavoq.

Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfik twitterprofileqarpoq @GreenlandMFA, tassani Public Diplomacymik suliaqarney annertunerpaamik suliarineqartarluni. Tassuuna oqariartuutit assilluunniit suliarineqartunit Naalackersuisup Nunanut allanut tunngasunut, Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfiup sulisuinut imaluunniit ilaannikkut Namminersorlutik Oqartussani allanut akisussaasup peqataaffigisaanik ingerlateqqinneqartarput. [Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfik](#) Facebookeqarportaaq assingusunik anguniagaqartumik uani aamma alakkarneqarsinnaavoq @GreenlandMFA.

Taakku saniatigut ilisimatitsinerit allat soqutiginaatillit allanit saqqummiunneqartarput. Washington D C-mi sinniisoqarfiup immikkuullarissaq Twitter-konto **@Greenland in**

USA&CDA USA-mi Canadamilu Kalaallit Nunaata Public Diplomacymik sulineranut atorneqartussaq pilersinnikuuaa. Bruxellesimi Sinniisoqarfik aamma pilersippaa Twitter-konto **@Bruxellesimi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia** aamma Facebookimi konto **@Bruxellesimi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia** atorlugu. Kingullermik Reykjavikimi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiata Twitter konto **@GreenlandRepRVK** aamma facebook konto **@Reykjavikimi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia pilersissimallugit.**

Twitterip saniatigut Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfik Naalackersuisut nittartagaanni immikkut nittartagaqarpoq nutaarsiassiisarfialu tamakkununga tunngasuni nutaarsiassanut pingaarutilinnut atorneqartarluni. Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfik ilaatigut nittartakkakkut Nunanut allanut tunngasutigut naalackersuinikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaat aamma Nunat Avannarliit pillugit Nassuiaat ukiut tamaasa qallunaatut kalaallisullu saqqummersittarpai aamma Kalaallit Nunaata nunani tamalaani isumaqatigiissutaat assigisaallu nunanit tamalaanit qoppersagaq aamma ilanngullugu.

Public Diplomacy taamatuttaaq kalaallit suliarisartagaannut Naalackersuisut nunanut allanut tunngasunut ingerlatsinermut tunngasuni pingaartitaannut siursaataasunut aningaasanik tapiissuteqartarnikkut suliarineqartarportaaq. Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfik taamaalilluni 2018-imi 400.000 DKK-iuteqarpoq angalanernut, aqqiussuusinernut peqataanernut suliassanulluunniit aalajangersimasunut aningaasaliissutaasut. Taamaalillutik allanik suliallit Kalaallit Nunaata soqutigisaanut Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfimmit taparserneqarlutik sinniisuusarput.

Kiisalu Kalaallit Nunaata Bruxellesimi, Washingtonimi aamma Reykjavikimi sinniisoqarfii taamatullu Nunanut Allanut

Naalackersuisoqarfiup Nuummi allaffeqarfia sulinermik misiliisartoqarnermik pilersitsippot, tassani ilinniagaqartut Naalackersuisut nunanut allanut tunngatillugu naalackersuinikkut ingerlatsinera ilinniartarlugu.

1.8 Nunani tamalaani ataatsimeersuarnerni peqataaneq nunanillu allaniit tikeraartoqarneq

Nunanit tamalaaneersut ataatsimeersuarnernut peqataasernerit tassaappot Kalaallit Nunaanni naalackersuinikkut ingerlatsineq kalaallillu pingaartitaat taamatullu Kalaallit Nunaat nunanut tamalaanut oqaluttuaralugit saqqummiussisarnissamut periarfissat. Minnerunngitsumik periarfissat maani nunatsinniittut soqutigineqalersinniarnissaannut periarfissaavoq, takornarissatut inuussutissarsiutinut aningaasaliisarnermullu tunngatillugu ornitassatut taamatullu suleqatigisassatut.

Ukiumi qaangiuttumi nunat tamalaat akornanni ataatsimiinnerni isumasioqatigiinnernilu arlalinni kalaallit peqataasarsimappot, soorluttaaq Kalaallit Nunaat siornatigumut naleqqiullugu nunanit allanit pingaarutilinnut qaaqqusisuusarsimasoq.

Juli 2019-imi belgiami ambassadøri Leo Peeters Kalaallit Nunaannut tikeraarpoq, Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfiup ambassadøri oqaloqatigalugu ataatsimullu soqutigisat pillugit oqaloqateqarluni, tassunga ilanngullugit takornariaqarneq inuussutissarsiutinillu inerisaaneq.

Makivik Cooperationimiit aallartitat august 2019-imi Nuummiippot, tassani siunertaasimalluni suleqatigiinnissaq pillugu Naalackersuisumik aallarniutaasumik oqaloqatigiinnissaq siunertarlugu.

2 Naalagaaffiit Nunanut Allanut, Illersornissamut aamma Sillimaniarnermut ataatsimoorussamik politikkiat

2.1 Naalagaaffeqatigiit ataatsimiittarneri

Statsministerip, Lagmandip aamma Naalakkersuisut Siulittaasuata akornanni naalagaaffeqatigiinni ataatsimiittarnerat tulleriiarluni naalagaaffeqatigiit immikkoortuini ukiumoortumik ingerlanneqartarpoq. Naalagaaffeqatigiit kingullermik ataatsimiinneranut januar 2020-mi Danmarkimi ingerlanneqarpoq. Peqatigisaanik Statsministeriap naalakkersuisoqarfiani pisortap, Naalakkersuisut Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfiani pisortap aamma Lagmandip allaffiani naalakkersuisoqarfimmi pisortap akornanni atorfilittatigut ataatsimiittarput.

2.2 Danskit Nunanut Allanut Ministereqarfiannik suleqateqarneq

Danskit nunanut allanut ministeriaqarfiata aamma Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfiup akornanni Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartuni suliaqarfiit arlallit iluanni qanimut suleqatigiittoqarpoq. Nunanut allanut ministeriaqarfik aamma Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfik tamatuma saniatigut Kalaallit Nunaannut aamma Issittumut attuumassuteqartuni nunani tamalaani aaqqissuussinerni peqatigiillutik akuttunngitsumik peqataasarput. Allaqatigiinneq pingaartumik nunanut allanut ministeriaqarfiup Issittumut aamma Amerikap avannarliup immikkoortortaanut (ANA) pisarpoq, taanna Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartunik nunanut allanut tunngasunik sulianik nunanut allanut ministeriaqarfimmi ataqatigiissaarisuulluni.

Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfimmi aqutsisoqatigiit aamma nunanut allanut ministeriaqarfimmi aqutsisoqatigit Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartunik sillimaniarnermi nunanullu allanut tunngasunik politikikkut suliat pillugit ingerlaavartumik oqaloqatigiittarput. Tamanna pingaarnerusutigut pisarpoq atorfilittat ingerlaavartumik oqaloqatigiittarnerinut kiisalu danskit aamma kalaallit tungaanniit naalakkersuisut akisussaasut akornanni ataatsimiinnissat piareersarnerinut, malitseqartittarnerilu tapiliunneqarlutik.

Nunanut allanut ministeriaqarfiup Innuttaasunik Kiffartuussivianik aamma Internationale Operationsstabimik suleqateqarneq

Danskit nunanut allanut ministeriaqarfiata Innuttaasunut Kiffartuussivia tassaavoq nunani allani angalanerit nalaanni danskit naalagaaffianni innuttaasut tamaasa inuttut ajornartorsiulernerini ikiorsiivik, assersuutigalugu napparsimaneq, toqusoqarnera, paarnaarussaaneq, passip annaana il.il. Tamanna nalinginnaasumik Kunngaqarfiup Danmarkip Ambassadeqarfii aqutugalugit, taanna ilaqtutanut, napparsimmavimmut, eqqartuussissuserisumut il.il. atassuteqartarluni. Danskit nunanut allanut ministeriaqarfia aningaasaqarnikkut ikiuussinnaanngilaq, aamma "ambassadeqarfiup akiligaanik angerlamut angalasoqarsinnaanngilaq" ilaqtutaniit imaluunniit aningaaserivimmiit akiliisoqarnissaanik qularnaveeqquusisoqarsimangippat. Konsulikkut ikiuinnermut danskini oqartussat tamakkiisumik akisussaapput, aamma kalaallit innuttaasut angalaneranni.

Ukiuni kingullerni Nunanut allanut ministeriaqarfiup Innuttaasunik Kiffartuussivianik, ullumikkut 30-it missaannik sulisoqartumi ingerlaavartumik oqaloqatiginnittoqartarpoq.

Ajunaarnersuaqartillugu Københavnimi Internationale Operationsstabi (IOS) Nunanut allanut ministeriaqarfiup Innuttaasunut Kiffartuussivianit aggersarneqartarpoq, oqartussanit assigiinngitsunit, angalatitsivinnit aamma sillimmasiisarfinniit sinniisut tassaniipput, sukkaasuumik assigiiaartumillu paasissutissanik attuumassuteqartunik ingerlatitseqqinnissaq qulakkeerniarlugu. Ajunaarnersuaqarfiusumi ilaqaqaraanni ilaqquttat sianerfigisinnaasaannik pilersitsisoqarsimavoq.

Den Internationale Operationsstab tassaavoq pisortani oqartussat, tassa Nunanut allanut ministeriaqarfik, Statsministeriaqarfik, Illersornissamut ministeriaqarfik, Upalungaarsimanermut Aqutsisoqarfik, Politiit kiisalu ingerlataqartut namminersortut tassunga ilanngullugit angallassisartunut sillimmasiisarfinnillu sinniisut. Bruxellesimi 22. marts 2016-imi pisuni peqqarniisaarniartut saassussinerisa malitsigisaanik ajornartoornermi upalungaarsimaneq pillugu suleqatigiinneq aqqqissuuteqqinniarlugu Namminersorlutik Oqartussat aamma Nunanut allanut ministeriaqarfiup toqqarsimavaat. Københavnimi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia ullumikkut Internationale Operative Stabimi aalajangersimasumik ilaasortaavoq, nunanilu allani ajornartorsiulernernut tunngasut paasissutissat tamarmik Københavnimi Sinniisoqarfimmit Nalaakkersuisut Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfianut aamma Nuummi Nunanut allanut naalakkersuisoqarfimmut ingerlateqqittarlugit.

Malitseqartitsinermut, politikikkukut ilisimatitsinermut kiisalu kalaallit nunaanni innuttaasunut ilisimatitsinermut Nunanut allanut naalakkersuisoqarfik Naalakkersuisut Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfiani Tusagassiivik suleqatigalugu akisussaasuvoq.

Ajornartorsiulernerni pisariaqartillugu ulloq unnuarlu paasissutissanik ingerlatitseqqiisoqartarpoq. Nunarsuaq tamakkerlugu COVID 19-mik nappaalanersuaqarneranut atatillugu IOS-imi sulineq pillugu Naalakkersuisut ataavartumik ilisimatinneqartarput.

Nunarsuaq tamakkerlugu COVID 19-mik nappaalanersuaqarnera

Nunani tamalaani ingerlatanik unitsitsineq kinguartitsinerlu

Nunani tamalaani ingerlatat aqqqissuussinerillu arlalissuit unitsinneqanngikkunik kingusinnerusumut kinguartinneqarsimapput. Tamanna suliasaqaarfanni tamani atuuppoq, tassunga ilanngullugu Issittumi Siunnersuisoqatigiinni, Naalagaaffiit Peqatigiinni, nunat marluk akornanni ataatsimiittarneri aamma EU-mi. Nunarsuaq tamakkerlugu nappaalanersuaqarnerani allanngornerit apeqqutaatillugit nunani tamalaani ingerlatassarpasuit ukiami imaluunniit 2021-imi ingerlanneqartussanngorsinnaapput. *Nunarsuaq tamakkerlugu COVID 19-mik nappaalanersuaqarnerani ingerlatat* Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfik internettikkut nunani avannarlerni ministerit suleqatigiit ulloq 18. marts 2020-mi ataatsimiinneranni peqataavoq. Ataatsimiinnermi ilisimatitsissutigineqarpoq EU-Kommissioni ulloq 15. marts 2020-mi nakorsaatitigut atortut aalajangersimasut pillugit EU-mi avammut niuernissamut inerteqquteqalersimasoq.

Avammut niuernissamut inerteqqussummi Kalaallit Nunaata ilaatinnginnissaa qulakkeerniarlugu Naalakkersuisoqarfiup Kalaallit Nunaata Bruxellesimi Sinniisoqarfianut atassuteqarpoq qinnuigalugulu Kalaallit Nunaat inerteqqussummut ilaanersoq imaluunniit ilaannginnersoq uppernarsaqqullugu. Kalaallit

Nunaat taamaalilluni avammut niuernissamut inerteqqussummut ilaatinneqarpoq. Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia taamaattumik danskit aalajangersimasumik EU-mut sinniisuanut atassuteqarnissamik suliassinneqarpoq taamaalilluni taakkunanga qulakkeerneqarluni peqqussut imatut allanngortinneqassasoq Kalaallit Nunaat ilaatinneqarunnaarluni. Tamanna naggataatigut iluatsinneqarpoq taamaalilluni Kalaallit Nunaat aamma Savalimmiut ilaatinneqarunnaarlutik.

Kalaallit Nunaata aamma Danmarkip akornanni timmisartukkut angallaneq matuneqarmat Danmarkimut silaannakkut attaviliinissaq pisariaqartinneqalersimavoq. Naalakkersuisut Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfiata peqqusineratigut Naalakkersuisoqarfiup Kalaallit Nunaata Islandimi Sinniisoqarfianut ulloq 17. martsimi atassuteqarpoq Islandi peqatigalugu isumaqatigiissuteqarnissaq anguniarlugu. Isumaqatigiissut taanna ulloq 18. martsimi isumaqatigiissutigineqarpoq. Tamatumunnga pissutaavoq Islandimut pitsaasumik atassuteqarneq suleqateqarnerlu.

Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfik aamma Danmarkimiit nunanut allanut angalanernut ilitsersuutinut kiisalu nunanit allaniit Danmarkimukarnissamut ingerlaqqillunilu Kalaallit Nunaannukarnissamut periarfissat pillugit kalaallit nunaanni innuttaniit saaffiginnissutit akissuteqarfiginissaanut atatillugu Nunanut allanut ministeriaqarfimmut attaveqartarpoq. Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfik aamma naalagaaffimmi innuttaasumi Kalaallit Nunaanniinnerinut tunngasunik nunanit allaniit noqqaassutinik suliaqartarpoq. Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfik aamma nunani avannarlerni innuttaasut angerlartinnissaat pillugu nunani avannarlerni suleqatigiinnermi peqataavoq.

Allaffissornikkut Oqalliffik

Nunani allani Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiini sulisui aallartitat Namminersorlutik Oqartussat aamma danskit nunanut allanut ministeriaqarfiata akornanni isumaqatigiissutaat naapertorlugu sulisitaasarput. Sulisitaanermi aningaasartuutit Nunanut allanut ministeriaqarfiup immikkut aallartitatut aaqqiussuinnermi tunngaviit naapertorlugit Namminersorlutik Oqartussanit akilerneqartarput.

Allaffissornikkut Oqalliffimmi aalajangersimasumik ukiumoortumik ataatsimiittoqartarpoq allaffissornikkut apeqqutit, tassunga ilanngullugu sinniisoqarfinni suleqatigiinneq, kiisalu allaffissornikkut suleqatigiinnermi isumaqatigiissutit nassuiarnissaa pillugu apeqqutit eqqartorneqartarlutik. Allaffissornikkut oqalliffimmi ilaasortat tassaapput Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfimmi Naalakkersuisoqarfimmi pisortaq aamma Nunanut allanut ministeriaqarfimmi Suliffeqarfimmut Innuttaasunullu Kiffartuussivimmi (COO) pisortaq. Ataatsimiinnerit aalajangersimasumik nikittaanneqartumik Danmarkimi aamma Kalaallit Nunaanni ingerlanneqartarput.

Allaffissornikkut suleqatigiinnissamut isumaqatigiissut 2019/20-mi peqataasuni nutarterneqassaaq.

3 Issittumi suleqatigiinneq

3.1 Issittumi Siunnersuisoqatigiit

Issittumi Siunnersuisoqatigiit siunnersuisartuupput Issittumi naalagaaffiit arfineq pingasuusut uku ilaasortaaffigisaat; USA, Canada, Island, Norge, Sverige, Finland, Rusland aamma Kunngearfik Danmark, tassunga ilaallutik Kalaallit Nunaat aamma Savalimmiut. Issittumi Siunnersuisoqatigiit maannakkut issittumut tunngassuteqartunut nunat tamalaat oqallittarfiattut pingaarnerpaatut isigineqarput.

Taakku saniatigut Issittumi Siunnersuisoqatigiit arlalinnik alaatsinaanneqarput Issittumi Siunnersuisoqatigiit ammasumik ataatsimiinnerinik nakkutillisartunik suleqatigiissitatigullu Siunnersuisoqatigiit sulinerannut ikiuuttarsinnaasunik. Kalaallit Nunaat Kunngearfik sinnerlugu suleqatigiissitani *Conservation of the Arctic Flora and Fauna (CAFF)* aamma *Sustainable Development Working Group (SDWG)*-mi aallartitanut qullersaavoq.

Issittumi Siunnersuisoqatigiinnut siulittaasuusarneq naalagaaffiit issittumiittut arfineq pingasut akornanni nikerartarpoq. Kunngearfik Danmark 2009-2011-mut siulittaasuusimavoq, taamaalillunilu 2025-2027-mut siulittaasooqqissalluni. Massakkut Island siulittaasuuvoq, 2021-milu Ruslandimit paarlanneqassalluni.

Senior Arctic Officials (SAO) atorfilittanik issittumi nunani tamaneersunik inuttaqarpoq Issittumilu Siunnersuisoqatigiit suliaannik ministerit ataatsimiinneranni ukioq allortarlugu pisartuni piginnaatitsinikkut ataqatigiissaarisuullutik. Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfik ASO-tut inissisimasarpoq, nalinginnaasumillu SAO-mi ataatsimiinnernut tamanut peqataasarluni. Juunimi 2020-mi qarasaasiakkut

ataatsimiinnissani 2019-imi aasap kingorna SAO-mi ataatsimiinnerit pingasut ingerlanneqarsimassapput.

Islandip 2019-2021-imi Issittumi

Siunnersuisoqatigiinnut siulittaasunngornera

Island Rovaniemi Finlandimiittumi ministerit ullormi 7. maj 2019 ataatsimiinneranni siulittaasunngorpoq, tullianillu ministerit maajimi 2021-mi ataatsimiinnissaat tikillugu siulittaasuussalluni. Islandimiut siulittaasutut atuuffianni pingaarneriukat sisamat makku sammineqassapput; issittumi imaani avatangiisit, silap pissusaa aamma pinngortitamut illersuilluni nukissiornikkut aaqqiissutissat, Issittumi inuit inuiaqatigiillu aamma Issittumi Siunnersuisoqatigiit nukittunerusut. Pingaartitat sisamaasut Islandip siulittaasuunissaanut tunngaviussapput.

3.2. Arctic Circle

Arctic Circle Assembly (ACA) tassaavoq Islandip suliniutaa siusinnerusukku Islandip præsidentianit Ólafur Ragnar Grímssonimit aallartinneqarsimasooq tassaallunilu Issittup siunissaa pillugu nunat tamalaat oqallittarfiat suleqatigiiffiallu annerpaaq. Taanna ammasuuvoq nalaakkersuisunit, kattuffinnit, suliffeqarfinnit, universitetiniit, nutaaliarfinnit, avatangiisinut suliniaqatigiiffinnit, nunat inoqqaavinit allanillu soqutigisalinnit Issittup ineriartornissaa pillugu peqataaffigineqartoq.

ACA-p iluaqutissartaa ilaatigut tassaavoq politikikkut tunngavinnik periutsinillu pituttorsimangimmat, kisianni nunat namminersortuunngitsut, nunasiaataasimasut aallartillu tamarmiullutik nunarsuup sinneranit ministeriunerit allallu aallartitat peqatigiillutik ataatsimiittarfissuarni oqallittarfinnilluunniit oqalliseqataaffigisinnaasaat.

Naalakkersuisut kalaallillu soqutigisallit amerlasuut siusinnerusukkut ACA-ni peqataasarsimapput, soorluttaarlu ACA-mi peqataasoqartartoq, 2019-imilu peqataasut Kalaallit Nunaanneersut aammaarluni amerlasoorpassuit peqataasimapput. ACA-mut kalaallit allat peqataasut ilisimatusarnermik, ilinniartitaanermik, angallannermik, suliffissuaqarnermik, aningaasaateqarfinnik allanillu suliaqartuupput.

ACA 2019-imi peqataasut 2000-t qaangerpaat, peqataasullu nunanit assigiinngitsunit 60-ineersuupput. Taamaammat ACA Naalakkersuisunut aamma Kalaallit Nunaannut pingaaruteqartorujussuartut nalilernerqarpoq. Kalaallit oqalugiaataat ataatsimiinnerilu attuumassuteqarsinnaasut tamarmik [www arcticcircle org](http://www.arcticcircle.org)-mi nassaarineqarsinnaapput.

Arctic Circle Assembly oktober 2019

Tamat ataatsimeersuarnerat

Naalakkersuisut ukiuni arlaqartuni tamat ataatsimeersuarnerannut peqataasarsimavoq. Tamat ataatsimeersuarnerat scenemi annerpaami ingerlanneqarpoq isiginnaartoqarnerpaallunilu.

Naalakkersuisut Siulittaasuat Kim Kielsen taamaalilluni ullormi ammaanersiorfimm

oqalugiaateqarluni peqataasimavoq, tamatuma kingorna Q%A-mik ingerlatsivoq, tassanilu peqataasut tamarmik apeqquteqarsinnaasimapput, tamannalu iluatsilluarsimavoq. Siulittaasup oqalugiarnermi ilaatigut suliassaqarfinnik arlalinnik tigusaqarsimanerput, nammineerlutalu ineriartornissatsinnut nammineerluta akisussaasuunerput, erseqqissaatigivai. Kalaallit Nunaat suleqatissaavoq tatiginartoq, akisussaassuseqartoq naligissarlu. Issittoq oqallisigineqartillugu Kalaallit Nunaata qitiulluni inissisimanissaa pissusissamisuuginnarpoq.

Aamma Kunneqarfimmi taamaappoq, aammalu nunani tamalaani taamaappoq, ataqqineqarnerunissarpullu anguniarlugu sulissuteqarnerunissarpullu anguniagaraarput - aamma Issittumi Siunnersuisoqatigiinnut tunngatillugu.

“Kalaallit Nunaat tuniniagaannilaq, niuernissamulli ammavoq”

taaneqarpoq, Naalakkersuisuniillu suliniutissatut aqqissuusseqqinnerit arlallit pillugit oqariartuutit ilaatigut suliffeqarnermut, Nuummi umiarsualivissamut nutaamut aamma mittarfissat pingasut sanaartorerisa aallartinnissaannut attaveqaatinut suliniutissanut tunngasut taaneqarput, tamakkulu aqutugalugit Kalaallit Nunaata niuernerup, avammut nioqquteqarnerup takornariaqarnerullu iluini pissarsiariuminarnerunissaa aqutugalugu siunissami kalaallit suleqatissat suleqatigalugit aningaasaliinissat amerlanerit pissarsiarinissaat peqataasut akornanni soqutigineqarpoq.

Nunanut Allanut Naalakkersuisoq Ane Lone

Bagger Verner Hammeken Royal Arctic Line-imeersoq aamma Karsten Høy Greenland Holding-imeersoq peqatigalugit "Greenland - Open for Business" pillugu tamat ataatsimeersuarnerat ***pillugu oqaaseqarpoq.*** Ilaatigut Kalaallit Nunaata piginnaasaanut aamma Namminersorlutik Oqartussat ilusaanut ineriartortitsiffiuneranullu ilisimasaqarnerulernissaq siunertaavoq, tassanilu pingaarnertut Nuummi umiarsualivissamut nutaamut alleqqinneqarsinnaasumut, mittarfiliortiternernut, aatsitassarsionernut, aalisariutinut nutaanut, Arctic Science Hub-imut, akunnittarfinnut nutaanut aningaasaliinikkut takornariaqarnerup ineriartortitsiffiunissaanut, kulturikkut ineriartortitsinissamut, attaveqaatinut digitaliusunut, aningaaseriveqarnermut mikisumut aalajaatsumulli suleqateqarnissamut ammanerusoqarnissaa

piumassuseqartoqarnissaalu oqariartuutaapput, tamakkulu suleqatigiinnissamat assersuutaapput - aamma suleqatissanut avataaneersunut.

Tamat ataatsimeersuarnerinut aamma unitsiarnerni ataatsimiinnernut arlalinnut kalaallit qaffasissumik inissisimallutik aamma peqataatinneqarput.

Kalaallit Nunaata USA-llu akornanni suleqatigiinneq pillugu oqallinnermi Nunanut Allanut Naalakkersuisoq Ane Lone Bagger Alaskamut Senatori Lisa Murkowski peqatigalugu peqataapput.

Tamat ataatsimeersuarnissaannut Københavnimi, Bruxellesimi, Washington D C-mi aamma Reykjavikimi **kalaallit aallartitaqarfiini** pisortasut sisamat siusinnerusukkut præsidentsimasumit pilersitsisumiillu Olafur R Grimsson-imit qaaqquneqarneranni Kalaallit Nunaata naalakkersuinikkut sulinera aamma qitiutinneqarsimavoq, tassanilu aallartitaqarfiit kalaallillu aallartitatut sulinerat ilisaritinneqarput, kinguneratigullu isiginnaartuniit Q&A-mik naggaserneqarluni.

ICC International præsident Dalee Sambo Dorough ilaatigut Verner Hammeken Royal Arctic Line-imeersoq aamma Sara Olsvig peqatigalugit pitsaasumik oqallittoqarpoq, tassanilu pingaarnertut Issittumi Inuit najugaqarfigisaanni sammisanut tunngasunut Inuit/najukkani innuttaasut peqataatittarnissaat oqariartuutigineqarluni.

Sustainable Tourism – knowledge sharing between Greenland and Iceland

Promote Iceland aamma Visit Greenland suleqatigalugit ataatsimeersuarneq, tassani Julia Pars takornariaqarnerup isumannaatumik siuarsaaffiginissaa pillugu misilittakkat ilisimasallu

avitseqatigiiffigisarnissaat aamma sumiiffimmi soqutiginnikkiartuinnarnerup avitseqatigiiffigisarnissaa atorluarnissaalu qitiutillugit paasissutissiilluni.

Unitsiarnermi ataatsimiinneq: Green Energy Solutions in the West Nordic Countries – The Way Forward

Avatangiisinut sunniuteqanngitsumik nukissiornermut aaqqiissutissat pillugit ataatsimiinnermut Naalakkersuisoq Ane Lone Bagger Islandimi nunanut allanut ministeri Gudlaugur Th Thordarsson aamma Savalimmiuni nunanut allanut ministeri peqatigalugit peqataavoq. Nunani avannarlerni killerni avatangiisinut sunniuteqanngitsumik nukissiornermut aaqqiissutissat pillugit saqqummiussinerit ilisimasanillu avitseqatigiittarnerit sammineqarput, suliassaqarfimmullu tassunga peruserilluarneqarsinnaasut oqallisigineqarlutik.

Unitsiarnermi ataatsimiinneq: Kalaallit Nunaata USA-llu akornanni ilisimatusarnikkut suleqatigiinnerup pilersinnissaa

Ataatsimiinneq Kalaallit Nunaanni ilisimatusarnermut Siunnersuisoqatigiit aamma U S National Science Foundationip suleqatigiinnerisigut aaqqiissuunneqarpoq. Amerikamiut kalaallillu ilisimatuuisa akornanni workshopertitsinerni ingerlanneqartuni inunnut najukkaniittunut iluaqtaasussamik ilisimatusarnernut imaluunniit ilisimalikkat ingerlateqqittarnissaannut inuiaqatigiit peqataanerulersinniarlugit ilisimasanik misilittakkanillu avitseqatigiinnikkut Kalaallit Nunaanni suliassaqarfiit assigiinngitsut nunallu tamalaat inuiaqatigiinnut ilisimatusarneranni periarfissat unammisassallu saqqummiunnissaat siunertarineqarput. Kalaallit tamanut ataatsimiititsinerat

amerlasuunik peqataaffigineqarluni

Aaqqissuussinerit allat

Arctic Circle Pre-Event i Akureyri - From National Strategies to Shared Solutions

Reykjavíkimi sinniisoqarfik ilaatigut aamma The Northern Research Forum-imik Akureyri Universitetimeersumik suleqateqarpoq. Tamanna Arctic Circle Pre-event-imik pilersitsinermik kinguneqarpoq, tassanilu Arctic Circle Assembly sioqqutilaarlugu Kalaallit Nunaata aamma Islandip akornanni periusissanut suleqatigiinnissaq pillugu suleqatinut soqutiginnittunut paasisaqarnerorusuttunut attaveqarnermut ataatsimiinneq anginerusooq ingerlanneqarsimavoq.

Akureyri Islandimi illoqarfiit annersaasa tullerivaat kommunimi 17000-t missaannik inoqartoq. Pingaartumik suliassaqarfiit pingasut tigussaasumik suleqatigiiffigineqarput:

Akureyri Universitet ilisimatusarfik suleqatigalugu Polar-Law-imik aamma Nunani Avannarlerni Killernik ilisimatusarnerit. Akureyri Hospital kalaallinik napparsimasunik tiguisartoq, pingaartumik Tunumeersunik. Nordlandair Akureyri angerlarsimaffeqarpoq kiffartuussinissamullu isumaqatigiissut aqutigalugu Nerlerit Nunaannut timmisartuussisarluni kiisalu Tunumiit

Akureyrimut Reykjavíkimmullunniit napparsimasunik pigasuartumik timmisartuussisarluni.

Tikilluaqqusinissaq aamma Naalakkersuisut periusissanut aaqqissuusseqqinnernullu sulinerannut naatsumik ilisimatitsinissaq siunertaralugit Nunanut Allanut Naalakkersuisup Ane Lone Baggerip, Takornariaqarnermut, Suliffissuaqarnermut Nutaaliornermullu ministerip Þórdís Kolbrún Reykfjörð Gylfadóttirip kiisalu Akureyris-imi borgmesterip Ásthildur Sturludóttirip programimut oqalugiaatissatik aallarniutaasussat piareqqasimavaat. Tassani Naalakkersuisut takornariaqarnerup, aalisarnerup attaveqaatillu iluini periusissanut assersuutissat saqqummiutissallugit periarfissinneqarput, soorluttaarlu Islandip tungaaniit nunani tamalaani kommuninilu periusissat inuussutissarsiortullu akornanni atorneranni qanoq suleqatigiittoqarnera saqqummiussiffigineqarluni. Tamatumalu saniatigut Kalaallit Nunaata Islandillu akornanni attaveqarnerit pioreersut pilersinnissaannut paarinissaannullu periarfissiisoqarpoq.

Naggasiutaasumik qaaqqusinerit

Akureyrimi pingaartumillu Reykjavíkimi attaveqaatit pillugit qaaqqusineri marluusuni Kalaallit Nunaata ilisarinnissaa periarfissinneqarpoq, taakkulu inoqarluarsimapput. Peqataasut nunanit allaneersorpasuit, pingaartumilli USA-p, Islandip aamma Kalaallit Nunaata kiisalu VIP-it allat kiisalu massakut suleqatigisat suleqatissanngortussallu akornanni attaveqaatitigut periarfissanik pilersitsinissaq ilaatigut siunertaavoq. Tamatumasaniatigut Kalaallit Nunaata takornariaqarinnikut, avammut niuernikkut, nerisatigut aamma immikkut nerisassiatigut pilersaarutiginissaa periarfissaqarluarpoq. Taamaalluni Simon Lynge nipilersornermigut misigisaqartitsivoq,

Royal Greenland aamma Polar Seafood nerisassianut mamarunarsakkanut tunisassianullu aningaasaliipput, Narsamilu maqitsisarfik Qajaq brewery immiukkaminik misiliisitsivoq. Saqqummiunneqartut tamakku Kalaallit Nunaannut soqutiginnilersitsinerupput.

Arctic Circle Forum Shanghai-imi 2019

Ataatsimeersuartitsinermi tassani sammisat pingaarnertit tassaapput: *China and the Arctic ataani qulequtaritinneqartut sammineqarput: Polar Silk Road, Science and Innovation, Transport and Investment, Sustainable Development, Oceans, Energy and Governance*. Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfik, NAN, aallartitat Royal Greenlandimeersut aamma Ilisimatusarfimmeersut peqatigalugit Shanghai-imi Arctic Circle Forum-imi peqataavoq.

Ilisimatusarfimmi rektori Gitte Adler Reimer

Polar Education Cooperation-imi Tongji University-mit aqqissuunneqartumut ataatsimiinnermut universitetit allat peqatigalugit peqataavoq. Tassani Ilisimatusarfik aamma universitetip nunani tamalaani suleqatigisai ilisaritinneqarput, taakkununga ilaallutik Island Nunani Avannarlerni Killerni sammisat pillugit aamma Akureyri-mi Polar Law. Ilisimatusarnek Kalaallit Nunaanni pinngortitami inuiaqatigiinnilu pisartut pillugit aamma nunatsinni isumalluuterpassuit pigineqareersut pillugit ilisimasaqarnerulernissamut iluaqutaassaaq. Ilisimaneqalersorli qaqutigut piviusunngortinneqarsinnaasarpoq, tassalu kalaallit inuiaqatigiit ineriartornissamut tigussaasumut pisariaqartinneqaqisumut pilersitsinissamut ineriartortitsinissamut atorsinnaasaat. Taamaammallu ilaatigut aamma Greenland Perspective pillugu suliniut aamma Arctic Science Week Nuummi 2019-imi decembarimi ingerlanneqartoq immikkut erseqqissaaffigivai.

Jens K. Lyberth Royal Greenlandimeersaq

ataatsimiinnermi "Arctic Oceans" pillugu "Economic development in Arctic Communities"- imik qulequtalik pillugu saqqummiivoq. Jens K RG-ip kalaallini inuiaqatigiinni oqaluttuarisaaneranut inissisimaneranullu nassuiaateqarpoq, ilaatigullu aalisartut biologillu akornanni scientific knowledge vs local knowledge-mut tunngassuteqartunik isumaqatigiinngilertarnerit pillugit oqaluttuarluni. Taamaammatt siunissamut ungasissumut nungusaataannngitsumik aalisarnissap pilersinnissaanut sammisaqartut oqartussaasullu akornanni suleqatigiittoqarnissaa pingaartorujussuavoq. Kalaallit Nunaat maluginiarneqarpoq, tamannalu iluatsillugu attaveqaatit sammineqarput aamma Naalakkersuisut, inuussutissarsiortut soqutigisaqartullu allat attuumassuteqartut Kalaallit Nunaanniittut Kinamiittullu akornanni suleqatigiittoqarnissaanut soqutiginninnermik pilersitsiniartoqarluni.

3.3 Nunap Inoqqaavisa Allattoqarfiat (IPS)

Nunap Inoqqaavisa Allattoqarfiata (IPS) nunap inoqqaavisa sinniisaasa (Permanent Participants) Issittumi Siunnersuisoqatigiinnut peqataanerat tapersugaraat, taamatutaaq Inuit Circumpolar Council (ICC).

Allattoqarfik Tromsømi Issittumi Siunnersuisoqatigiit allattoqarfianni inissisimavoq ilaannakuusumillu Danmarkimit aningaasalersorneqarluni. Massakut allattoqarfimmi pisortaq Anna Degteva russit nunap inoqqaavisa peqatigiiffiannut Vepsimik taaneqartartunut ilaasoq.

3.4 Piujuartitsinissamik tunngaveqarluni ineriartortitsineq pillugu suleqatigiissitaq (SDWG)

Namminersorlutik Oqartussani Nunanut allanut Naalakkersuisoqarfiup Nungusaataanngitsumik tunngavigalugu ineriartortitsineq pillugu suleqatigiiffimmi (SDWG) Naalagaaffeqatigiit peqataanerat isumagaa, Kunngeqarfik sinnerlugu aallartitani siuttuulluni. Taamaaliortoqarpoq Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfiup nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffiit tunngatillugu Kalaallit Nunaata nunani tamalaani soqutigisaasa aallunneqarnissaannut ilanngullugu, taamatuttaaq Issittumi nunap inoqqaavinik attaveqartarnermi. Inuit Issittumiittut SDWG-mit soqutigineqarput, inuiaqatigiit ineriartortitaaneranni Issittumi nunap inoqqaavinik peqataalersitsinissaq akuliutsitsinissarlu tassani pineqarlutik.

Taamaalilluni Nunanut Allanut Pisortaqaarfik Kunngeqarfiup inissisimaneranut tunngatillugu ataqatigiissaarisartuuvoq sulissutiginnittartuullunilu SDWG-llu ukiup affakkaartumik ataatsimiinnerinut allanullu peqataasarluni. SDWG-p siunertaraa Issittumi nungusaataanngitsumik tunngaveqarluni ineriartortitsinissap siuarsarneqarnissaa ilaatigut peqqinnissamut tunngasuni suleqatigiinnikkut taamatullu issittormiuni aningaasaqarnermut, inuuniarnermut, kultureqarnermut avatangiisinullu tunngatillugu nungusaataanngitsumik tunngaveqarluni nunanik issittumiittunik inuiaqatigiinnillu issittormiunik nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffii ataqqillugit ineriartortitsinermut tunngasut ataatsimoortumik paasineqartarnissaannut atortussanik ineriartortitsinermi.

Kalaallit Nunaat suliniutini arlalinni co-lead-itut (avitsilluni suliniutinut pisortaaarneq) peqataasarpoq, taakkunungalugu ilaavoq Local 2 Global tarnikkut peqqissuunissamik qitiutitsisoq. Tamakku saniatigut Kalaallit Nunaat peqqinnissaq pillugu immikkut ilisimasalinnut Arctic Human Health Expert Groupimut (AHHEG) suleqataavoq

tassaasunut immikkut ilisimasallit suleqatigiiffiannut aamma inuuniarnermut, aningaasaqarnermut, peqqissutsimut kultureqarnermullu tunngatillugu sulissutigineqartussanik nalunaarusianillu suliaqartartumut.

Taamatuttaaq Isumaginninnermut, Aningaasaqarnikkut Kulturikkullu pissutsinut (Social, Economic and Cultural Expert Group, SECEG) tunngatillugu immikkut ilisimasalinnut kalaallit aallartitaqalissasut inassutigineqarpoq, taannalu immikkut ilisimasaannik ilisimasanik aamma suliniutissat nalunaarusiallu suliarinissaannut SDWG-mut ikiuuttarpoq.

3.5 Nunaviup toqqavia pillugu suliniut

Nunaviup toqqavia pillugu suliniut Kalaallit Nunaata sineriaaniit 200 s̆milit avataanni immap naqqanut piumasaqaateqarnissamut periarfissiivoq, immap naqqata nunap sananeqaataatigut 200 s̆milip avataani immap naqqanut ataqatigiinneri uppersarnarsarneqarsinnaappat. Kunngeqarfiup Danmarkip Savalimmiut avanaani kujataanilu imartanut (piumasaqaatit malruk) kiisalu Kalaallit Nunaata avanaani, avannamut kangiani aamma kujataani (piumasaqaatit pingasut) pillugit saqqummiussinerit ilai tallimat tunniussimavai.

Saqqummiussineq tassaavoq ilisimatuussutsikkut paasissutissatigut atortunik tunniussineq, immap naqqani nunap sananeqaataatigut paasissutissat katersorneqartut tunngavigalugit, nunaviup toqqaviata 200 s̆milit sinnerlugit avammut nunap sananeqaataatigut isorartuneranik uppersarnarsaasusaaq.

Saqqummiussineq tassaavoq ilisimatuussutsikkut nalunaarsukkatigut atortut, Nunap toqqavia pillugu ataatsimiititaliatut taaneqartumut tunniunneqartut (the Commission on the Limits

of the Continental Shelf, "CLCS") NP Imaani
pisinnaatitaaffiit pillugit isumaqatigiisummi
aalajangersarneqartut suleriaatsit naapertorlugit.

Nunap toqqavia pillugu ataatsimiititaliami
immikkut ilisimasallit, NP-ni nunanit ilaasortanit
arlinneersut, ilisimatuussutsikkut
paasissutissatigut atortunik attaviitsutut
nalilersuisussaapput, uppersaanerlu
tunngavigalugu nunap toqqaviata avammut
killinga qanoq titarneqarnissaanut
innersuussuteqassallutik.
Nunanut allanut naalackersuisoqarfiup
Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut,
Niuernermit Nukissiornermullu
Naalackersuisoqarfik peqatigalugu sulinermi
tassani Kalaallit Nunaata peqataanera isumagaa.
Taamaattumik 2016-imi augustip qiteqqunnerani
New Yorkimi Naalagaaffiit Peqatigiit New Yorkimi
qullersaqarfianni Kalaallit Nunaat sinnerlugu
saqqummiussat pingasut
saqqummiunneqarnerini Nunanut allanut
naalackersuisoqarfimmiit aamma
Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut,
Niuernermit Nukissiornermullu
Naalackersuisoqarfimmiit peqataasoqarpoq.
Tassani Kalaallit Nunaanniit aamma Danmarkimiit
atorfilittatut aallartitat Nunap toqqavianut
ataatsimiititaliamut saqqummiussat ilaat
saqqummiuppaat, taassuma nunap toqqaviata
allineqarnissaanut Kunngearfiup Danmarkip
piumasaqaatai suliarissammagit.

Naalagaaffippassuarnit paasissutissat
annertooujussuit Nunap toqqavia pillugu
ataatsimiititaliami suliarineqarnissaminnut
utaqqissunneqareerput, taamaattumillu
ajornakusoorpoq siulittuutigissallugu qaqugu
Kunngearfiup immikkoortunut piumasaqaatitut
tunniussimasai suliarineqalissanersut.
Suliarinninnertaa ukiunik arlalinnik
sivisussuseqarsinnaavoq.
Nunap toqqavia pillugu ataatsimiititaliaq

piumasaqaatinut qaleriittunut isummissanngilaq,
taamaattumik Nunap toqqavia pillugu
ataatsimiititaliami suliarinninnerup kingorna
naalagaaffiit sineriiallit ataasiakkaat qaleriittumik
piumasaqaateqartut killeqarfiliineq pillugu
isumaqatigiissutissanik nammineq
isumaqatigiinniartussallutik.

Ukiut tamaasa Arctic Ocean
Workshopeqartoqartarpoq taamatullu issittumi
naalagaaffiit sineriiallit tallimat (A5)
atorfilittatigoortumik ataatsimeeqatigiittarlutik.
Tamakkunani nunat oqariartuutaasa qanoq issusii
assigiinngitsut oqariartuutigineqartunullu
piumasaqaatit inatsisitaasa nunamilu sumiiffinnut
tunngasortaasa qanoq paasineqarnissaat
saqqummiunneqartarput.
Kingulleq aamma aqqanilissaannik Arctic Ocean
Workshop ulluni 3-5 december 2019-imi
Colorado Springsimi ingerlanneqarpoq, Nunanut
Allanut Naalackersuisoqarfik peqataalluni,
tullianiillu isumasioqatigiinneq december 2020-mi
Norgemi ingerlanneqarnissaa
naatsorsuutigineqarluni, tamannali nunarsuaq
tamakkerlugu COVID 19-mik
nappaalanersuaqarnera pissutigalugu
nalorninarluni.

4 Nunat Avannarliit Killiit Suleqatigiinnerat

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiit sulineranni Kalaallit Nunaata peqataavoq. Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivi Kalaallit Nunaata, Savalimmiut Islandillu akornanni naalackersuinikkut suleqatigiiffiuvoq Nunallu Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa suleqatigiinnerannut attuumassuteqarluni. Taamatuttaaq Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivisa nunallu avannarliit killiit naalackersuisuisa akornanni suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqarpoq, pingaarnerusutigut suleqatigiinnissamut tunngaviliisumik. Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiit tassaapput inatsisartut katersuuttarneri Nunat Avannarliit Killiit soqutigisaasa iluanni suliaqarnissamik siunertaqartoq ilaatigut: Atlantikup avannaani isumalluutit nakkutigineqarneri, aamma kulturi, aamma Danmarkimi naalackersuisut aamma Naalackersuisut aqcutigalugit nunani avannarlerni killerni soqutigisat ineriartortinnerini ikiuunneq, minnerunngitsumik isumalluutininik aqutsinermut, mingutsitsinernut il.il. tunngasuni suliaassani ilungersunartuni

4.1 Nunani Avannarlerni Killerni ministerit Nuummi ataatsimiinnerat

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiinni nunani avannarlerni killerni ministerit akornanni ukiumoortumik ataatsimiinneq 22. oktober 2019-mi Nuummi ingerlanneqarpoq. Tassani Islandimiit, Savalimmiuniit aamma Kalaallit Nunaanniit sinniisut ukioq taanna sammisaq oqallisiginialugulu katersuupput: Nunat avannarliit killiit aamma imaq.

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiit nunani avannarlerni killerni nunanit, Islandimit, Savalimmiunit aamma Kalaallit Nunaannit katitigaapput nunat avannarliit killiit soqutigisaat

pillugit suleqatigiinnissaq aamma sulinissaq siunertaralugu. Siunnersuisoqatigiit tassaapput nunanit pingasunit tamaniit inatsisartut, ukiullu tamaasa ataasiarlutik ataatsimiittarlutik, nikittaartumik nunani ilaasortani pingasuni ingerlanneqartartoq. Ukioq manna Kalaallit Nunaat qaaqqusisuusimavoq.

Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut Nunanullu Allanut Naalackersuisoq Ane Lone Bagger, Naalackersuisut sinnerlugit peqataavoq.

Islandimiit Kristján Þór Júlíusson, Islandimi Aalisarnermut Nunalerinermullu ministeri, islandimi nunanut allanut ministeri, Guðlaugur Þór Þórðarson sinnerlugu peqataavoq.

Ukiumoortumik ataatsimiinnermut Naalackersuisoq, Ane Lone Bagger aamma islandimi ministeri, Kristján Þór Júlíusson, Islandimi Aalisarnermut Nunalerinermullu ministeri ukiumoortumik ataatsimiinnermi sammisaq "Nunat avannarliit killiit aamma imaq" pillugu oqalugiarnissamut qaaqqusaasimapput.

Oqalugiarnermi Naalackersuisup Ane Lone Baggerip erseqqissarpaa nunat avannarliit killiit akornanni suleqatigiinnissamut periarfissanik nutaanik nassaarnissap pingaaruteqarnera. Peqatigiinnikkummi plastikkimik mingutsitsinerup qassutillu annaasat aalisarnerisa annikillisinnissaannut sulinermi nukittunerulersinnaavugut.

Naalackersuisumit uparuarneqarpoq Kalaallit Nunaanni kiisalu nunani avannarlerni killerni allani aalisarnermi atortut annaasat pillugit annertuumik ajornartorsiuteqartoq. Atortut aalisarnerat ingerlaannartarpoq tamannalu aalisagaqassutsip annikillineranik kinguneqarsinnaalluni. Tamatuma saniatigut atortut arriitsumik nungujartortarput

plastikkinngorlutik tappiorannartut imaani avatangiisinik inuunermillu mingutsitsisut.

4.2 Nunat Avannarliit

Siunnersuisoqatigiivisa ataatsimiinneranni nunat avannarliit killiit suleqatigiinnermut ministeriisa Nunallu Avannarliit Siunnersuisoqatigiiffiata Siulittaasoqarfiata ataatsimiinnerat

Nunat Avannarliit Killiit suleqatigiinnermut ministerii Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiiffiata Siulittaasoqarfiat ataatsimeeqatigisimavaat, matumani siunnersuisoqatigiinnit kaammattuutigineqarsimasut maanna suliarineqartut, soorlu timersornermut tunngatillugu nunat suleqatigiinnerulersinnaanerannut periarfissanik misissuinerit oqaluuserineqarlutik.

Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiiffiata Siulittaasoqarfiata Nuummi ataatsimeersuarnissaq ilisimatitsissutigaa, Nunanut Allanut Naalakkersuisoq, Ane Lone Bagger Islandimilu Aalisarnermut Nunalerinermullu ministeri Kristján Pór Júlíusson ukiumoortumik ataatsimiinnermi sammisaq "Nunat avannarliit killiit imarlu" pillugu oqalugiarnissamut qaaqquneqarput. "Vestnorden og havet".

Oqalugiarnerminni nunat avannarliit akornanni suleqatigiinnissamut periarfissat pingaaruteqassusaat erseqqissarneqarpoq, aalisarnermi atortunik annaasanik pisaqartarnerup plastikkinillu imaani mingutsitsisarnerup annikillisinneqarnissaa anguniarlugu.

Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa Nuummi ataatsimiinneranni inuusuttut nunani avannarlerni angalanissaannut oqaloqatigiinnissaannullu periarfissat

misissorneqarnissaat isumaqatigiissutigineqarpoq Imaani sillimanissaq immikkut sammineqarnerusariaqartoq erseqqissarneqarportaaq, nunani avannarlerni killerni umiarsuit takornariartaassuit amerliartuinnarneranni.

Suleqatigiinnermut ministerit Atlantikup avannaani ineriartortitsinissamut periusissiap nangeqqinnissaanut (NAUST) 1,5 mio kr.-inik tunniussineq ilisimatitsissutigaa. Aammattaaq Nunat Avannarliit ministeriisa Siunnersuisoqatigiivinuut 2020-imut siulittaasuunermi suliniutit pillugit ilisimatitsisoqarportaaq, Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa naalakkersuisullu siulittaasui saqqummiipput akuersillutillu.

Taamanikkut Aningaasaqarnermut Nunanilu Avannarlerni Suleqatigiinnermut Naalakkersuisup, Vittus Qujaukitsup oqaatigaa Nunat Avannarliit Ministeriisa Siunnersuisoqatigiivini suleqatigiinnermut ministerit aamma Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffiata Siulittaasoqarfiata akornanni pitsaanerusumik ataqatigiissaarisoqartariaqartoq. Suleqatigiinneq pitsaanerusumik ataqatigiissarneqarsinnaavoq, assersuutigalugu NAUST-ip periusissiaanut atatillugu, taassuma nunanut avannarlernut killernut samminninnera. Nunat Avannarliit Ministeriisa Siunnersuisoqatigiivini aamma Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffiata akornanni qanoq pitsaanerusumik suleqatigiittoqarsinnaanersoq misissorneqarnissaa isumaqatigiissutigineqarpoq.

5 Europamiut suleqatigiinnerat – EU

Kalaallit Nunaat Europamiut kattunneranniit 1985-imi aninermiilli isumaqatigiissutitigut EU-mut attuumassuteqartunik arlalinnik isumaqatigiissuteqarsimavoq. Taassuma saniatigut Kalaallit Nunaata Bruxellesimi Sinniisoqarfia Namminersorlutillu Oqartussat qitiusumik allaffeqarfia EU-mik suleqateqarnerat annertuumik ineriartortinneqarsimavoq sulisullu piginnaangorsarneqarsimallutik. Suleqatigiinneq ukiut ingerlaneranni aalisarnerup tungaatigut suleqatigiinnermiit, nunanut allanut ingerlatsinikkut suliniutitigullu iluaqutaasunik EU-mut kattunnernut, ilinniartitaanermut tunngasuni missingersuutitigut tapiissuteqarnermut minnerunngitsumillu EU-mik suleqateqarnerup ineriartorluarsimanerusup malitsigisaanik isumaqatigiissuteqarnernut ineriartorsimavoq.

Kalaallit Nunaata isumaqatigiissutitigut EU-mut attuumassutigisai tassaapput:

- Kalaallit Nunaata EU-mit aninera pillugu EU-mi isumaqatigiissummut tapiliusaaq
- Nunat nunasiaasimasut EU-mut kattunnerat pillugu siunnersuisoqatigiinni aalajangiineq, tassunga ilanngullugu EU-mi suliniutinut peqataasinnaaneq kiisalu aalisakkanik tunisassianik akitsuusersuinnginnissaq pillugu isumaqatigiissut
- Aalisarnikkut suleqatigiinneq pillugu isumaqatigiissut tassungalu atasoq aalisarnerup pillugu tapiliusaaq
- Politikkikkut peqatigiilluni nalunaarut

- Ilinniartitaaneq isiginiarlugu suleqatigiinneq pillugu siunnersuisoqatigiit aalajangiinnerat
- EU-mi Northern Periphery and Arctic Programmimi peqataaneq
- Diamantinik suliarineqanngitsunik avammut niuerneq pillugu EU-mi Kimberleymu suliami peqataanissaq pillugu siunnersuisoqatigiinni aalajangiineq
- Uumasut nakorsaqaarneq pillugu siunnersuisoqatigiinni aalajangiineq
- Aatsitassanut tunngatillugu Letter of Intent – siunniussaqaqarnermik nalunaarut

EU-p sullissiviinit katillugit 320 million koruunit missaannik nunap karsianut ukiumut tapersiinnikkut EU tassaavoq, Danmarkip naalagaaffimmut tapiissutaasa saniatigut, nunatta karsianut annertunerpaamik tapiisartoq. Tamakku saniatigut EU Kalaallit Nunaata pingaarutilimmik suleqatigisaraa. Tamanna aamma EU-mi suliniutinut nunatsinnit peqataaffigineqarsinnaasut iluaqutiginerinut aamma suliassaqaqarfinnut attuumassuteqartunut allanut tunngatillugu, toqqaannanngitsumik missingersuutitigut tapiissutinik toqqaannartumik pissarsiffiineq ajortunut tunngavoq. Nunatta EU-mi isumaqatigiissummi OLT pillugu Kapitali 4-mut ilanngunneqarnera suleqatigiinnissamut periarfissanik arlalinnik ammaassivoq, taamatuttaaq akitsuuteqanngitsumik eqqussisinnaanermut, Europæiske Investeringsbankimiit (EIB) taarsigassarsinissamut periarfissanut il.il. EU-mik suleqateqaarneq pillugu isumaqatigiissutitigut inatsisitigullu sinaakkusiussat arlallit EU'p ukiunut arfineq marlunnut missingersuutai malippai ukiunilu makkunani 2021-imiit 2027-imut atuuttussanngorlugit nutarterneqartussanngorlutik.

5.1 Aalisarnikkut peqatigiinnissamik isumaqatigiissut

Kalaallit Nunaata aamma EU-p akornanni aalisarnej pillugu isumaqatigiissummut atatillugu Bruxellesimi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfimmut (APNN) ikiuuttarpoq. Aalisarnej pillugu isumaqatigiissutissamut nutaamut, tassungalu atasut tapiliussat 2021-miit atuutilertussanut isumaqatigiinniarnert januar 2020-mi aallartinneqartut 2020-p ingerlanerani naammassineqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Aalisarnej pillugu isumaqatigiissut pillugu paasissutissanut annertunerusunut immikkoortoq 17.1-imut innersuussisoqarpoq.

5.2 Ataatsimoorluni nalunaarut

Kalaallit Nunaata Danmarkillu Europa-Kommissionimik suleqateqarnissaannut ataatsimoorluni nalunaarut Naalakkersuisut Siulittaasuata, Kim Kielsenip, Europa-Kommissionimi siulittaasup, Jean-Claude Junckerip taamanikkullu ministeriunerusup Helle Thorning-Schmidt ulloq 19. marts 2015-imi atsiorpaat. Nalunaarutikkut siunertaavoq isumaqatigiissutinut tunngatillugu pisussaaffiit tamarmik peqataasunit pisussaaffigineqartut pingaarnerusutigut naalakkersuinikkut takuneqarsinnaalernissaat aamma suleqatigiinnerup ineriartortinnissaanut siunertarineqartut allattorneqarnissaat. Peqatigiinnissamik isumaqatigiissutip aamma aalisarnej pillugu isumaqatigiissutip atortuulersinneqarnerat aatsitassallu pillugit suleqatigiissinnaaneq pillugu oqaloqatigiinnerit ingerlaqqinneri, kiisalu Kalaallit Nunaanni aningaasaliinissamut periarfissat, suliassaqarfiit suleqatigiiffissat tamakkuupput ataatsimoorussamik nalunaarummi atortuulersinneqartut.

Kalaallit Nunaata Bruxellesimi Sinniisoqarfia kalaallit tungaaniit EU-p, Kalaallit Nunaata aamma Danmarkip akornanni ataatsimoorussamik nalunaarutip nutarterneqartup ilusilersornissaanut ataqatigiissaarisuuvoq. Isumaqatigiissummi peqataasut taakku pingasut missingiutissaq nutaaq suliaraat, neriuutigineqarluni 2020-p naanerani imaluunniit 2021-mi atsiorneqarsinnaassasoq.

5.3 Den Europæiske Union-ip aamma Kalaallit Nunaata akornanni peqatigiilluni suleqatigiinnissamut isumaqatigiissut

EU-p aamma Kalaallit Nunaata akornanni attuumassutit pillugit siunnersuisoqatigiit 12. marts 2014-imi aalajangiinerisigut pilersaarusiame anguniakkat nalunaarutiginnissaannut anguniarnissaannullu piffissami ukiuni arfineq marlunni 1,6 mia. kr.-t tungaanut EU-miit isertitaqarnissaq Kalaallit Nunaannit qulakkeerneqarsimavoq, Kalaallit Nunaat pillugu aalajangiinerni, peqatigiinnissamut isumaqatigiissut taamatut EU-mi ilisimaneqartoq EU-mi suliassatut anguniakkat nalunaarusiorfigineqarlutillu anguniarneqassallutik. Piffissami pilersaaruteqarfiusumi matumani 2014-imiit 2020-mut inuussutissarsiutinut ilinniartitaanerit meeqqallu atuarfiat immikkut pingaartinneqarput.

Peqatigiinneq pillugu isumaqatigiissummut tunngatillugu atulersitsineq taamaalillunilu sulineq suli ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit isumagineqassaaq, Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoqarfik, Inuussutissarsiornermut Nukissiuuteqarnermullu Naalakkersuisoqarfik kiisalu Kalaallit Nunaata

aamma Danmarkip EU-mi Sinniisoqarfia suleqatigalugit.

5.4 Ilinniartitaanermut tunngassuteqartuni naalakkersuinikkut oqaloqatigiinniarluni ataatsimiittarnerit

Ulluni 4 - 8 juni 2019-mi Europa-Kommissionip aamma Namminersorlutik Oqartussat akornanni, Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfikkut, Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoqarfikkut, Inuusutissarsiornermut Nukissiuuteqarnermullu Naalakkersuisoqarfikkut kiisalu Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfikkut, Bruxellesimi Sinniisoqarfikkut naalakkersuinikkut oqaloqatigiinneq ukiup affakkaartoq Tasiilami ingerlanneqarpoq. Taakku saniatigut Kommuneqarfik Sermersooq aamma Ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfik peqataapput.

Ilinniartitaanermut attuumassuteqartut, inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut kiisalu pisortani suliffeqarfinni sinniisut saniatigut Kommuneqarfik Sermersuup aamma Tasiilami Alivarpimmi pisortap kommunimi atuarfimmilu pissutsit suliniutillu saqqummiuppaat. Saqqummiussinerit taamaalillutik nuna tamakkerlugu pilersaarutit kiisalu sumiiffinni pissutsit ineriartornerinik takussutissiippat. Europa-Kommissionip peqatigiinnermik isumaqatigiissutip OLT-imik aaqqissuussinermut ataatsimuulersinnissaa pillugu EU-p pilersaarutai saqqummiuppai.

Ulluni sisamani ataatsimiinnermi aamma Tasiilap illoqarfiani pulaartoqarpoq, aallartitat meeqqerivik nutaaq Pingajeqqaq, inuusuttunut Majoriaq aamma Inuusuttut illuat aamma Tasiilami Alivarpipulaarneqarput. Taakku saniatigut nunaqarfimmut Kuummiunut paasisassarsiorluni angalasoqarpoq, tassani EU-

mit aallartitat tunumi nunaqarfimmi pissutsinik takusaqarsinnaallutik.

EU-p Kalaallit Nunaanni ilinniartitaanikkut suliniutinut aningaasatigut tapiissutaat 2019-imi 29,1 mio. eurot missaaniippat, tassa 217 mio. kr.-it missaat.

Marts 2020-mi naalakkersuinikkut oqaloqatigiinniarluni ataatsimiittarnerit tulliat Bruxellesimi ingerlanneqartussaagaluarpog, kisianni COVID 19 pissutigalugu ataatsimiinnissat piffissamut kingusinnerusumut kinguartinneqarput.

2020 tassaavq ukioq kingulleq EU-p aamma Kalaallit Nunaata akornanni peqatigiinnissamut isumaqatigiissutip, Kalaallit Nunaat pillugu aalajangiinerup atuuffissaat. 2021-miit 2027-mut taakku qularnanngitsumik OLT-imi aaqqissuussinerup aamma Kalaallit Nunaat pillugu aalajangiinerup ataatsimut allanneqarnerinik taarserneqassaaq.

2020 aamma aaqqissuussinerimi nutaami EU-p aamma Kalaallit Nunaata akornanni siunissami suleqatigiissutaasinnaasut pillugit oqaloqatigiinnermut atorneqassaaq, naatsorsuutigineqarlunilu ilinniartitaaneq suli suleqatigiinnermi pingaarnersaassasoq.

5.5 Kattunnissamik isumaqatigiissut (OLT-mik aaqqissuussineq)

Maannakkut OLT-mi kattunnissamik aaqqissuussineq ulloq 25. novembarimi 2013-mi akuerineqarpoq piffissamullu 2014-2020-mut tunngasuulluni, tassani siunertaalluni EU-p aamma nunat nunasiaasimasat 25-t akornanni kattunneq aalajangersarneqarluni, tassunga ilanngullugu Kalaallit Nunaat. Suliniaqatigiiffiup OCTA'p siunertaa tassaavoq OLT-mi ilaasortat aningaasarsiorinikkut inuuniarnikkullu

ineriartornerat siuarsarniarneqarpoq aamma OLT-p EU-llu akornanni aningaasarsiornikkut qanimut attuumassutit allanngutsaaliorneqarlutik. OLT-imi ilaasortat inatsisitigut tunngaviusutigut EU-mi nunanut ilaasortanut sisamanut atassuteqarput: Kunngeqarfik Peqatigiit, Holland, Frankrig aamma Danmark. Brexitip kingunerisaanik Tuluit Nunaata nunat nunasiaatigisimasaasa OLT-mi suleqatigiinneq aamma OCTA 2020-mi qimattussaassavaat. OCTA-p taamaalilluni qeqertat ilaasortat najugaqarfigineqartut 22-iusut qulingiluat annaassavai. Periarfissaavoq Tuluit Nunaata OLT-mi peqataasuit aamma EU-OLT-mi sinneruttut Brexitip kingorna arlaatigut suleqatigiinnikkut ingerlaqqissinnaanissaat, matumali allanneqarnerani inaarutaasumik tamanna oqaaseqarfigissallugu sulisiusippallaarluni.

OLT-mi ilaasortat nalinginnaasumik annertuutigut namminersortuupput aamma EU-mi akitsuuserinermut ilaanatik imaluunniit EU-p iluani niuerfimmut ilaanatik aamma EU-mi inatsisit avataaniillutik. OLT-eermiulli EU-p iluani niuerfimmut akeqanngitsumik isersinnaapput, taamaalillutillu nioqqutissaatit EU-mi eqqussinermi akitsuuteqartinnagit. Kalaallit Nunaat eqqarsaatigalugu taamatut akeqanngitsumik periarfissaqarnermut EU'p naammaginatsumik kalaallit nunaanni aalisarfimmut periarfissaqarneranik tunngaveqarpoq, tamannalu Aalisarneq pillugu isumaqatigiissutikkut isumagineqarluni.

OLT-mut ilaasortat nunat siuarsagaanngillat, kisianni annikitsumik aningaasaqarfiunermikkut, inukitsuunermikkut annikitsumillu allaffissornikkut aqutsiveqarnermikkut immikkut unamminartoqarlutik aamma EU-mut naleqqiullugit avinngarusimasuullutik. OLT-ni innuttaasut nunani EU-mut ilaasortaasuni naalagaaffimmi innuttaasutut

naatsorsuussaapput kisiannili nammineq nunaminni oqartussaaffigisaminnilu EU-mi innuttaanatik.

Kattunneq pillugu isumaqatigiissummi immikkoortut ataatsimut soqutigisaqarfiusut isiginiarneqarput, ilaatigut silap pissusaata allanngornera, piujuartitsineq siunertaralugu siuariartorneq, uumasut assigiinngisitaartuuneri, ilisimatusarneq nutaaliernerlu il.il.

Niuernermit tunngasuni OLT-miut EU-p iluani niueqatigiinnermut isersinnaaneranni akitsuusersorneqannginnissaat pisassiiffigineqannginnissaallu pillugu isumaqatigiissut aalajangersarneqarpoq. Kiisalu OLT-mi suliniutit den Europæiske Udviklingsfondimit ukiuni arfineq-marlunni katillugit 2,7 mia. DKK-nik aningaasalersorneqarnissaannik isumaqatigiissut aalajangersarneqarluni, taakkunannga Danmarkip akiliutai 50 mio. DKK missaaniipput. Den Europæiske Udviklingsfondimiit aningaasat namminersortitanut aamma nunarsuup immikkoortuinut immikkoortitanut agguarneqarsimapput. Kalaallit Nunaat OLT-it allat peqatigalugit Kalaallit Nunaata tunisaasa ataatsimut nalingisa qaffasissusaat pissutigalugit nunanut immikkoortitanit tapiiffigineqarsinnaanngilaq. Taamaattorli Kalaallit Nunaat nunarsuup immikkoortuinut immikkoortitanit sammisatigut katillugit 120-135 mio. DKK-nik tapiiffigineqarsinnaavoq. Sammisatigut immikkoortitanut pingaarnertigut sammineqartut tassaapput: "Pinngortitami isumalluutinik nungusaataanngitsumik iluaquteqarneq" sammisanut annikinnerusunut agguarneqarsimapput: "Silap pissusaata allanngornera aamma ajunaarnersuarmi navianartuusinnaasut annikillisinneri" aamma "Nukik ataavartoq". Kalaallit Nunaanni suliniutit Europæiske Investerings Bankimi taarsigassarsissutiginnissaannut periarfissaqarpoq.

OLT-inut ilaasortat 2014-2020-mut katillugit 750 mio. DKK-nik annertussusilinnik ataatsimoorlutik atugassinneqarsimapput.

5.6 EU-mut ilaasortaasunit nunasiaataasimasut suleqatigiinnerat (OLT)

OLT-imi ministerit ukiumoortumik ataatsimiittarneri OCTA-mi aamma OLT-eermiut akornanni qullersatut aalajangiisartutut suliaqarput, aamma OLT EU Forumimut atatillugu ingerlanneqartarlutik, tassani OLT-eermiut naalakkersuisutigut sinniisui Europa-Kommissionimi politikerinik ataatsimeeqateqartarlutik. OLT-imi ministerit ukiumoortumik ataatsimeersuarneranni siunertaavoq ataatsimoorluni naalakkersuinikkut pingaernerutitassat ukiup tulliuuttup ingerlanerani aamma OCTA-mit naammassineqartussat akuersissutigineqartarnissaat. Tassunga atatillugu OLT-mi ministerit najuuttut tamarmik ukiumoortumik Politikkikkut Nalunaarut atsiortarpaat Allaffissornikkullu Aalajangiinerit akuerlugit, tassani malittarisassat allanngortinneri, aqqissugaanikkut missingersuutitigullu pissutsit sammineqartarlutik. OLT EU Forum 2020 Curaçao-mi, siulittaasoqarfiusumi imaluunniit Bruxellesimi ingerlanneqartussaagaluarpoq. Kisianni COVID-2019-imi pissutsit pissutigalugit Forumi-ip aamma OLT-imi ministerit ataatsimiinnissaannik pilersaarut taamaattumik aamma kinguartinneqarput matumalu allanneqarnerani paasineqarnani Forum aamma ataatsimeersuarnissaq sumi qaqugulu ingerlanneqarumaarnersut.

Februar 2019-mi OLT EU Forum aamma OLT-imi ministerit ataatsimeersuarnerat Fransk Polynisiami ingerlanneqarput tassani Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut Nunanullu Allanut

Naalakkersuisoq peqataalluni. Tassunga atatillugu Naalakkersuisup Anguilla aamma St Pierre et Miquelon ataatsimeeqatigai. Ataatsimiinnerit marluullutik pissarsiffiulluarput inernalugillu Kalaallit Nunaata aamma St Pierre et Miquelonip aamma Kalaallit Nunaata aamma Anguillap akornanni siunniussaqaqarnermik nalunaarutip (MoU) sulissutigeqqinneqarnissaa peqataasunit isumaqatigiissutigineqarluni - pingaartumik takornariaqarnikkut aalisarnermullu tunngasuni. MoU-mut missingiut maannakkut nunat naalakkersuisuisa atorfilittaasa akornanni ataatsimoorullugu piareersarneqarpoq.

5.7 Siunissami OLT/Kalaallit Nunaat pillugu aqqissuussinissamut siunnersuut

Upernaaq 2018-imi piffissami 2021-2027-imut OLT-imi aqqissuussinerup aamma peqatigiinnermut isumaqatigiissutip/Kalaallit Nunaat pillugu aalajangiinerup ataatsimoortilerlugit Europa-Kommissionip siunnersutaa saqqummiunneqarpoq. Ataatsimut allanneqarneri EU'p tungaaniit ajornannginnerulersitsinissamik pisariillisaanissamillu kissaateqarnermik tunngaveqarpoq, OLT-eermiut aamma Kalaallit Nunaat kisimik eqqorneqartussaananatik, kisianni aamma EU-p aamma nunat allat akornanni suleqatigiinnerinut inatsisitigut sinaakkussiussatigut aqqissuussinierit allarpassuit eqqortussaallugit. Kalaallit Nunaat sinnerlugu Naalakkersuisut siunnersuummut tusarniaanermi akissut august 2018-imi tunniuppaat. September 2018-mili EU-mi naalagaaffiit ilaasortat Kommissionip siunnersuutaa pillugu akunnerminni isumaqatigiinniarsimapput. Isumaqatigiinniarnierit kingorna 2019-imi ukiup affaani siullermi EU-mi naalagaaffiit ilaasortat oqaasertassat pillugit isumaqatigiippat. Aningaasartai aqqissuussiniermi nutaami Kalaallit Nunaannut tunniunneqartussatut

naatsorsuutigineqartut akerlianik
naatsorsuutigineqarput kingusinnersumik
ullulerneqartumi akuerineqarumaartut aamma
piffissami 2021 - 2027-mut Multiannual Financial
Framework (MFF) EU'p ukiunut arfineq
marlunnut missingersuutaanik EU-mi nunat
ilaasortat isumaqatigiinniarnernat malissallugu.
Aningaasat inaarutaasut EU-miit Kalaallit
Nunaannut tunniunneqartussatut
naatsorsuutigineqartut sulii EU-mi naalagaaffiit
ilaasortat isumaqatigiinniarnerni inaarutaasumik
aalajangersarneqarnissaat utaqqivaat. Apeqqu
taanna pillugu EU-mi nunat ilaasortat akornanni
isumaqatigiinniarnerni Danmarkki issiaqataavoq.

5.8 Brexit

Tuluit Nunaat (UK) innuttaasunik
taasititsernekkut ullormi 23. juni 2016-imi EU-
miit anivoq tuluilu nunaanni naalakkersuisut
ulloq 29. marts 2017-imi Den Europæiske Unioni
pillugu Isumaqatigiissummi immikkoortoq 50
atulersimmassuk EU-p aamma Tuluit Nunaata
akornanni avinnissamut ukiuni marlunni
isumaqatigiinniarnernit aallartinneqarput.
Kinguaattoornerit isumaqatigiinniarnernillu arlallit
kingorna Tuluit Nunaat ulloq 31 januar 2020-imi
EU-mit anivoq, tamatumalu kingorna piffissaq
atulersitsiffiususaaq 1 januar 2021-p tunngaanut
ingerlasusaaq aallartilluni.

Kalaallit Nunaata Brexitimut naleqqiullugu
soqutigisaa tassaavoq Tuluit Nunaat annerusumik
raajanut kalaallit Nunaanneersunut, kisianni
aamma saarullinnut avammut niuernermut
pingaarnersaanerat. Tassani pingaartumik
pineqarput raajat qalipaajakkat mikisut,
niuerfinni allani tunineqaruminaatsut. 2018-imi
Kalaallit Nunaata Tuluit Nunaannut 730 mio DKK-
init missaannut avammut niueruteqarpoq, 2019-
mili avammut niuerneq ataatsimut isigalugu
taamatukanneq annertussuseqarluni. Tuluit
Nunaata EU-mi niuernikkut oqartussaananut

ilaatillugu, aamma piffissap atulersitsiffiususaaq
(2020-iungallartumi) ingerlanerani tuluit
nunaanni niuerfinnut isernermi kalaallit nunaata
avammut niuerutigisai tunisassiat
akitsuuteqassanngillat. Taamatut
akitsuusersugaannginneralli Brexitip
kingornatigut aarlerinartumiillersinnaavoq.

Patajaatsuunissaq aamma Kalaallit Nunaata
soqutigisaasa pitsaanerpaamik
qulakkeerneqarnissaannut Kalaallit Nunaata
aamma Tuluit Nunaata akornanni piffissamut
sivisuumik nunat marluk
isumaqatigiissuteqarnissaannut periarfissat
ujartorneqarput. Aammattaaq Kalaallit Nunaata
Tuluit Nunaannut avammut niuerutigisaani
imaluunniit avammut niuerutigilersinnaasaani
nioqqutissani aalajangersimasuni eqqussuinermi
akitsuuteqartitsinerni, UK Global Tariff-imi
siunissami nalinginnaasumik atuuttussami Tuluit
Nunaata aallaaviatigut eqqussuinermini
akitsuutinik inissiiinginnissaa sulissutigineqarluni.
Nunattali nunani allani aallartitai taamaattumik
Københavni Nunanut allanut
ministeriaqarfimmi danskit suleqatigisagut,
Breuxellesimi aamma Londonimi ambassadit
kiisalu tuluit nunaanni ministeriaqarfii
attuumassuteqartut qanimut oqaloqatigisarpaat.

5.9 Suliniutit EU-mut suleqatigiissutigineqarneri

Kalaallit Nunaat EU-mi aningaasaleeriaatsit
aralissuit aqqutigalugit suliniutinut
aningaasaliissutissanik qinnuteqarsinnaavoq.
Tamakkununga ilaapput:

- Northern Periphery and Arctic Programme (NPA)
- Den Europæiske Investeringsbank (EIB)
- Angunialimmik aningaasaliisarnernit pillugu Europamiut aningaasaateqarfiat (EFSI)
- COSME

- Horizon 2020
- BEST 2.0+
- Erasmus+
- Erasmus+ Sport
- European Solidarity Corps
- Creative Europe

Suliniutit arlallit EU-p ukiunut arfineq marlunnut missingersuuteqarnera malippaat aamma piffissamut 2021 - 2028-imut nutarterneqassallutik. Suliniutit qulaani allassimasut nutaamik taaguuserneqassapput, taakkunanilu sinaakkusiussat sulii EU-p iluani isumaqatiginniutigalugit inissinneqarnatik. Kalaallit Nunaata suliniutinut taakkununga periarfissaqarnerata allanngornissaa naatsorsuutigineqanngilaq, tassa Kalaallit Nunaat sulii EU-mut nunamit nunaasiaataasimasutut inissisimassammat.

5.10 EU-p Issittumut politikkaa

Ulloq 27. april 2016 Europa-Kommissionip aamma EU-p nunanut allanut tunngasunut sillimaniarnermullu ingerlatsineranut sinniisuusup qaffasissumik atorfillip Issittumut EU-p ingerlatsinermut ilanngunnissaanik ataatsimoorluni nalunaarutiginninneq saqqummiuppaat. EU-p ingerlatsinermut ilanngunnissamut politikiani tassani pingaaruteqartoq tassaavoq Arctic Stakeholder Forum, maannakkut tassaalersimasoq EU Arctic Forum ataatsimeersuarneq, tassani issittumi nunat inuillu tamanut ammasumi ataatsimeersuarnermi EU-mi soqutigisaqatigiinnut siunnersuuteqarnissamut periarfissaqarlutik. EU Arctic Forum naatsorsuutigineqarpoq ukiumut ataasiarluni ingerlanneqartassasoq aamma 2019-mi Sverigemi Umeåmi ingerlanneqarluni.

Europa-Kommissionimi siulittaasup tunuaqqammersup, Jean-Claude Junckerip, EU-p

Issittoq pillugu periusissiatut nalunaarusiaa 2019-mi allappaa, tassani Issittumi sukkasuumik allanngoriartornerit alaatsinaaqquneqarlutik, kiisalu nunarsuup immikkoortuani EU-p periusissiaata politikkiatalu maannangaaq nutarterneqarnissaa pisariaqartinneqarluni. Tassani piffissamik eqquineq pingaaruteqarluni, tassa nalunaarusiaq Europa-Kommissionip nutaap ivertinneqarneranut piffissami qanittumi saqqummiunneqarmat. Ivertertitsinerup kingorna Europa-Kommissioni nutaaq Ursula von der Leyen siuttoralugu Issittoq pillugu EU-p politikianik nutaamik saqqummiussingilaq, ilaatigut EU-mi naalagaaffiit ilaasortat akornanni tamatumunnga tatisimannittoqaraluartoq. Taamaattumik ilimanarluinnarpoq tamanna siunissami ungasinngitsumi pissasoq.

5.11 Puisinit tunisassianik EU-mi niuernermit inerteqqut pillugu peqqussut

Puisinit tunisassiat niuerutigineqartarnerat pillugu peqqussutaata (EF) nr. 1007/2009-p allanngortinneqarnissaanik Europaparlamentip Siunnersuisoqatigiillu aalajangiinissaannut siunnersuut Europa-Kommissionip "COM(2012) 45 Final"-ikkut 6. februar 2015-imeersunik allagaqarluni saqqummiuppaat. Siunnersuut Europa-Parlamentimit Siunnersuisoqatigiinnillu nalinginnaasumik inatsisitigut ingerlatsisoqareersorlu iluarsaaqqinneq sapinngisamik annikinnerpaamik Kalaallit Nunaannut ajoqusiinaveersaartinniarlugu pimoorullugu allaffissornikkut naalakkersuinikkullu ukiup affaani sulisoqareersoq 1. oktober 2015-imi akuersissutigineqarpoq.

Puisi pillugu peqqussutip, aallaqqaammut 2009-mi akuersissutigineqartup, Europami innuttaasut puisinniarnermi ernumassutaat eqqarsaatigalugit puisinit tunisassianik niuerneq inerteqqutigilerpaa. Kisiannili inuiaqatigiinnit

Inunnit ilaatigut puisinit tunisassiat
eqqussornissaat niuerutigineqarnissaallu sulii
ajornartinneqarani.

Inuit puisinit tunisassiaasa
inerteqqutaannginneranik EU-mi atuisartut
ilaatigut tatiginninngillat, tamannarpiarlu
peqqutigalugu peqqussut 2015/1775-ip EU-mit
akuerineqarnerata malitsigisaanik 6. oktobari
2015-imi sukaterisoqarpoq, matumani
paasissutissiisussaataaneq pillugu immikkoortoq
5a-mi.

Kommissionip siunnersuutikkut kissaatigisimavaa
EU-mi inatsisit WTO-p 2014-imi aalajangiineranut
naapertuutissasut, taamaalillunilu EU-p
naalagaaffiillu ilaasortat nunat tamat akornanni
pisussaaffii piviusunngortinneqassallutik.

Europa-Kommissioni puisit pillugit peqqussummik
taassumalu atuunera sunniutaalu pillugit
piffissap qiteqqunnerani nalilersuineramik 2019-ip
ingerlanerani naammassisaqarpoq.
Nalunaarusiat maannakkut naammassineqartut
ilaasa Recognised Bodies-imiit (RB - Oqartussat
uppernarsaasut) siunnersuutit ilaatippai,
taakkununga ilaalluni Aalisarnermut,
Piniarnermut Nunalerinermullu
Naalakkersuisoqarfik kiisalu EU-mi naalagaaffiit
ilaasortat.

Nalunaarusiat malitseqartinnerinut EU-mi
naalagaaffiit ilaasortat aamma Kalaallit
Nunaanniit, Nunavumiit aamma Canadamiit
North West Territoriesimiit, NWT-imiit sinniisut
ulloq 21. januar 2020-mi Bruxellesimi
peqatigiilluni ataatsimiinnermut Kommissioni
aggersaavoq. Ataatsimiinnermi Kalaallit Nunaata
Bruxellesimi Sinniisoqarfiata saniatigut Kalaallit
Nunaat Aalisarnermut, Piniarnermut
Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfimmit,
KNAKP-mit, Great Greenland A/S-imit
sinniisoqarpoq. Qulaani eqqaaneqartunit

peqataasunit oqariartuut tassaasimavoq Inunnit
aallaaveqartut puisit amiinut niuerfik EU-mit
tunngaviatigut sequminneqarsimasoq. Nassuiaat
tassaavoq EU-mi innuttaasunit amerlanernit Inuit
ilaatinnginneqannginnerannik
ilisimasaqannginnerat isumaqarlutillu puisit
amiinik niuerneq tamarmi inerteqqutaasoq.
Oqariartuut ilaatigut kisitsisitigut paasissutissat
takutinnerisigut saqqummiunneqarpoq,
taakkunani takutinneqarluni 2009-mi puisit
amiinik eqqussuinissamut EU
inerteqquteqalermalli puisit amiinik niuerneq
qanoq annertutigisumik apparsimasoq.

Ataatsimiinnermi Kommissionimit
uteqattaarneqarpoq inatsisip
allanngortinnissaanut piginnaatitaanatik.
Allanngortinnissaanut pisariaqassaaq EU-mi
innuttaasunit aamma naalagaaffiit ilaasortat
ministeriisigut suliniuteqarneratigut Europa-
Kommissionip sunnerneqarnissaa.
Kommissionimit neqeroorutigineqarpoq Inuit
ilaatinnginneri pillugit paasissutissiinissaq
qulakkeerlugulu EU-mi naalagaaffinni ilaasortani
akitsuuserinermi oqartussat ilaatinnginneq
pillugu arajutsissanngitsut. Ataatsimiinnermiit
pitsaasumik angusaqarfiusoq tassaasinnaavoq
EU-mi naalagaaffiit ilaasortanut sinniisutut
peqataasut kalaallit nunaanni
nungusaataanngitsumik puisinniarneq pillugu
ilisimatinneqarnerat tamannalu pillugu
nunaminni illoqarfinni pingaarnersani
nalunaarusiussallutik. Oqariartuummi ilaatigut
tassaniippoq Issittumi puisinik pisaqarneq
nerisaqarnerlu nungusaataannginnerusoq,
Europamiit Kalaallit Nunaannut neqinik
eqqussuineranut naleqqiullugu.

Ulluni 21 - 23 januarimi, EU-mi puisit pillugit
peqqussutip sammineqarnerata saniatigut,
aamma Europami amernik suliffissuaqarnerup
sammineqarnera. The European Fur Community
Kopenhagen Fur siuttoralugu Europa-

Parlamentimi sunniinarluni suliniuteqarneq. Sunniiniarnermi amit atisatut atornerarnerisigut iluaqutit pillugit paasissutissiiniartoqarpoq ilaatigut silap pissussaaticigut isigalugu aamma EU-p nungusaataangitsoq pillugu isumaqatigiissutaanut naapertuulluni (European Green Deal).

Bruxellesimi taamatut ulloqartitsinerup kingorna Kalaallit Nunaanni, Nunavumi aamma NWT-mi oqartussat akisussaasut akornanni atassuteqarneq, tassunga ilanngullugit Europa-Kommissionip sunnerneqarnissaanik suliniut ingerlateqqinneqassaaq. Oqartussat uppersaasut taakku pingasut EU-mi puisit pillugit peqqussummut tungasunik oqartussanit uppersaasuniit paasissutissanik eqqortunik attuumassuteqartunillu Europa-Kommissioni qanoq tiguisinnaanersoq isumaliutigissavaat.

5.12 Kimberley Processens Certificerings Ordning (KPCS)

Kimberleyymi suliaq tassaavoq naalagaaffiit, diamantilerisut kiisalu NGO-t akornanni nunani tamalaani suleqatigiiffik, aamma diamantinik akerleriissutaasunik niuernerup unitsinneqarnissaanik siunertaqartoq. Kimberleyymi suleqatigiinneq Inuussutissarsiornermut, Nukissiuuteqarnermut, Ilisimatusarnermut Suliffeqarnermullu Naalackersuisoqarfimmit isumagineqarpoq, tassani sinniisoqarfik ilaannikkoorarluni EU-mi ataatsimiinnertut naalackersuisoqarfik sinnerlugu peqataasarluni.

Kalaallit Nunaata 2008-mili EU-p peqataaneratigut Kimberleyymi suliamut aamma Kimberleyymi suliami Uppersaasannikkut aqqissuussinermi peqataalernissamut periarfissat misissorsimavai. Siunnersuisoqatigiit 20. februar 2014 aalajangiinermik akuersippit EU-mik suleqateqarnikkut diamantit

silisaanngitsut pillugit Kimberley-mi sulinermi akuersissuteqartarnermik aqqissuussinermi Kalaallit Nunaat peqataasinnaalerluni. Aqqissuussinermi tunngavigneqarpoq diamantinik silineqanngitsunik eqqussuinerit avammullu niuernerit tamarmik nakkutigineqalernerat aamma avammut niuernermit tunngatillugu diamantinik silineqanngitsunik nunat tamalaat niuernerat pillugu EU-mi peqqussummi aalajangersakkat malillugit EU-mi oqartussanit allagartalerneqartassallutik. Siunnersuisoqatigiit peqqussummik 2368/2002-mik, allannguinerat EU-mit malinneqarpoq, tassani aalajangersarneqarluni Kalaallit Nunaata Kimberley pillugu suliamik ingerlatsinermi uppersaasannermik aqqissuussineq EU aqqutigalugu ingerlanneqassasoq.

Inuussutissarsiornermut, Nukissiuuteqarnermut, Ilisimatusarnermut Suliffeqarnermullu Naalackersuisoqarfiup Kalaallit Nunaanni malittarisassat atortulersinnikuuai, ilaatigut nalunaarummik atortuulersitsinermigut.

5.13 Arctic Futures Symposium

Ataatsimeersuarneq Arctic Futures Symposium 2019-imi Bruxellesimi 25. novemberimi iluatsilluarpoq. Ataatsimeersuarneq Issittoq Bruxellesimilu issittumut tunngasut oqallisigineqartartut pillugit ukiumoortumik ataatsimeersuarnertut taaneqarsinnaavoq. Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia Arctic Futures Symposiummimik aqutsisoqatigiinnut Nunat issittumiittut nunallu immikkoortuisa Bruxellesimi sinniisui peqatigalugit ilaavoq. Ataatsimeersuarnermik International Polar Foundation aqqissuussisuuvoq aqutsisuullunilu, qalasersuit eqqaanni ilisimatuussutsikkut sulinermit taamatullu inuiaqatigiinnik piujuartitsinissamik tunngaveqarluni ineriartortitsinermut tapersersuisuusoq. EU-mi

sinniisut ataatsimeersuarnermi peqataapput, aaqjissuusseqataanatilli.

2019-imi ataatsimeersuarnermi ataatsimeeqattaarnerit sammisanut assigiinngitsunut agguataagaapput, tassunga ilanngullugit Issittumi allanngoriartortumi Issittumi Siunnersuisoqatigiit, isumannaallisaaneq, naligiissitaaneq, suliffeqarneq inuillu katitigaanerit kiisalu issittumi uumassusilinnik pisuussutinik nutaaliarluni atuinerit. Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia ataatsimeersuarnissamut aqutsisoqatigiinnut peqataasimavoq aammalu ataatsimiinnernut sammisanut oqalugiarnerrillu katitigaanerinut pingaarnernut sunniteqarsimalluni. Issittumi uumassusilinnik pisuussutinik nutaaliarluni atuinerit pillugit ataatsimiinnermut Nikoline Ziemer, Royal Greenlandimi Business Development Manageri peqataavoq suliffeqarfimmilu suliniutit nutaat pillugit oqaluttuarluni. Tove Søvndahl Gant, maannakkut EU-mi ataatsimut nunanut allanut tunngasunik suliaqartoq aamma Naalagaaffiit Peqatigiinni nunat inoqqaavi pillugit Permanent Forumimut imminut sinnerluni Issittumi Siunnersuisoqatigiit ineriartornerat pillugu oqalliseqataavoq.

5.14 Tikeraarnerit ataatsimiinnerillu allat

Kalaallit Nunaata Bruxellesimi Sinniisoqarfiata ilaatigut suliassarai Naalackersuisut, Inatsisartut allallu immikkoortut susassaqtartut Bruxellesimut tikeraarneranni ikiussallugit. Ataatsimiinnerni siunertaavoq kalaallit Europamiullu soqutigisaqatigiit suliassaqarfinnik suleqatigiiffiusinnaasunik piusunik nutaanillu suliassaqarfinnillu pingaarutilinnik paasissutisseeqatigiittarnissaq. Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia taamaalilluni piffissami arlalinnit tikeraarneqarpoq, taakku ilai qinikkat aallartitaralugit.

December 2019-mi Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut Ilageeqarnermut Nunanullu Allanut Naalackersuisoq Bruxellesimut tikeraarpoq.

Bruxellesimut tikeraarneq pissutigalugu Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfianit Bruxellesimmi Danmarkip aalajangersimasumik Sinniisoqarfiani pingasunngornermi 17. decembarimi isumasioqatigiinnissaq juullimullu ilassinninnissaq aaqjissuunneqarpoq. EU-Kommissionemi suleqatigisat, Europa-Parlamente, naalackersuinikkut aallartitat aallartitallu allat, NATO-mi attaveqaatit, suliniaqatigiiffinnit assigiinngitsuneersut, allat pitsaasumik suleqatigisat soqutigisaqatigiillu il.il. qaaqquneqarsimapput.

Naalackersuisoq EU-mut Kalaallit Nunaata pingaarnertigut atassuteqarneranut politikikkut akisussaavoq, tassani suleqatigiinnermi sammeneqartoq tassaalluni ilinniartitaaneq. Taamaattumik pissusissamisoorsimavoq ilinniartitaanermut nunanullu allanut tunngasuni naalackersuisoqarfinni pisortat ingiaqataasut EU-mik suleqatigiiffigisat attuumassuteqartut kiisalu Kalaallit Nunaanni kingullertigut ineriartorneq saqqummiimmatigit.

Kultureqarnermut Ilageeqarnermut Nunanullu Allanut Naalackersuisoq Bruxellesimiinnermini Europa-Kommissærit pingaarutillit "nutaat" marluk aamma ataatsimeeqatigai. Ataatsimeeqatigisaq siulleq tassaasimavoq Europa-Kommissionimi Aqutsisutut Siulittaasup Tullia aamma Digitalimut Unammilleqatigiinnermullu EU-Kommissæri Margrethe Vestager tulliatullu ataatsimeeqatigisaq tassaalluni Nunani Tamalaani Peqatigisanut Europa-Kommissæri Jutta Urpilainen.

Naalakkersuisoq Ane Lone Bagger aamma Nunani tamalaani peqatigisanut Europa-Kommissæri, Jutta Urpilainen.

Vestagerimik Kommissæritut toqqarneqaqqammersumik ataatsimeeqateqarnermi Kommissionip nutaap pilersaarutai politikialu aamma suliassat unammillernartut maannakkut EU-mi suliassasut paasissutissiissutigineqarput. Tassunga atatillugu Vestagerimit eqqaaneqarpoq Kommissioni nutaaq avammut samminerussasoq, aamma EU'p nunani tamalaani inissisimanera nukittorsarniarneqassasoq. Naalakkersuisoq aamma Kalaallit Nunaanni ineriartornerit pillugit aamma Naalakkersuisut anguniagaat pillugit ilisimatitsinissamut periarfissaqarsimavoq, tassunga ilanngullugu isumaqatigiissutini assigiinngitsuni EU-mik qanimut suleqateqarnerup ingerlaannarnissaanik kissaateqarneq.

Naalakkersuisoq Ane Lone Bagger aamma EU'p Nunanut Allanut Sullissianut Allattaanerup tullersortaa, Christian Leffler.

Naalakkersuisoq aamma EU'p Nunanut Allanut Sullissianut Allattaanerup tullersortaanik, Christian Lefflerimik ataatsimeeqateqarpoq. Leffler EU-p nunanut allanut sullissiviani EEAS-imi EU-p Issittoq pillugu politikianut atorfilittatut qullersaalluni akisussaasuvoq. Aammattaaq Naalakkersuisup Ane Lone Baggerip Bruxellesimiinnerani ataatsimiinneq alla pingaaruteqartoq pisimavoq, tassalu Danmarkip NATO-mut Ambassadørianik Leselotte Plesnerimik ilassinninneq. Ataatsimiinnerup taassuma siunertarisimavaa Kalaallit Nunaanni, Issittumi maannakkut pissutsit aamma NATO-mi maannakkut pissutsit apeqqutillu pillugit illugiilluni ilisimateqatigiinneq. Bruxellesimi NATO-p qullersaqarfiani nutaami ataatsimiittoqarpoq.

Inatsisartut Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliaat aamma sapaammiit 2 februar sisamangornermut 6 februar 2020-imi Bruxellesimi tikeraarsimavoq. Ataatsimiititaliamut Sinniisoqarfik piareersaasimavoq, Kalaallit Nunaata EU-mut attuumassutai pillugit itinerusumik paasitinnearlutik. Pingaartumik EU-p aamma Kalaallit Nunaata akornanni aningaasaqarnikkut pissutsit soqutigineqarsimallutik. Pingaartumik Kalaallit Nunaata EU-mik isumaqatigiissuteqarnerani pissutsit, EU'p ilusilersugaanera missingersuutaalu, Brexit, OLT-imi suleqatigiinneq nalinginnaasumillu sinniisoqarfiup sulinera pillugu ataatsimiititaliaq paasisaarluni. Ataatsimiititaliaq Europa-Kommissionimi atorfilittanik ataatsimeeqateqarpoq aamma Europa-Parlamenti pulaarlugu. Tassani Europa-Parlamentimi danskit ilaasortaat, Søren Gade (V) ataatsimeeqatigineqarpoq. Ataatsimiititaliap aamma danmarkip Ambassadøria Jonas bering Lüsberg ataatsimeeqatigaa.

*Inatsisartut Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu
Ataatsimiititaliaa Europa-Parlamentimi.*

Qulaani taaneqartut pulaarnerit
ataatsimiittarnerillu saniatigut ukiup
ingerlanerani naalackersuisoqarfinit
assigiinngitsuniit aamma Kalaallit Nunaanni
immikkoortuniit atorfilittat sulinermut atatillugu
tikeraartarsimapput. Taamaalilluni Kalaallit
Nunaanni Namminersornerup
eqqunneqarneranut ukiut
qulinngortorsiornermut atatillugu sinniisoqarfik
september 2019-imi Brusellesimi ilassinninnermik
isumasioqatigiinnermillu aaqqissuussimavoq,
Nunanut Allanut naalackersuisoqarfimmi
pisortaq, Kenneth Høegh pingaarnertut
oqalugiartoralugu.

6 USA-mik aamma Canada-mik suleqateqarneq

Amerikap nunavittaata ilaattut Kalaallit Nunaata, Canadap USA-llu akornanni attaveqarneq pissusissamisoorpoq. Kingumut isigigaanni USA-mut atassuteqarneq annerusumik tassaasimavoq Amerikamiut sakkutooqarnikkut Kalaallit Nunaanni najuunnerat. Danmarkip USA-llu isumaqatigiissutaat 9. april 1941-meersoq illersornissamut isumaqatigiissutip 1951-imeersup taarserpaa.

Illersornissamut isumaqatigiissut 1951-imeersoq lgalikumi isumaqatigiissuteqarnikkut 2004-imi kingullermik nutarterneqarpoq aamma nutarterinermi USA-p aamma Naalagaaffeqatigiit akornanni pissutsinut Kalaallit Nunaat ilanngunneqarluni, ullumikkut suleqatigiinneq danskit-kalaallit-amerikamillu Joint Committee aqutugalugu piviusunngortinneqartarluni. lgalikumi isumaqatigiissut isumaqatigiissutinik pingasunik immikkoortortaarpoq:

1. Illersornissamut isumaqatigiissutip 1951-imeersup nutarterneqarnera pillugu isumaqatigiissut
2. Pituffimmi avatangiisinut pissutsinut tunngatillugu suleqatigiinnissaq pillugu ataatsimoorluni nalunaarut
3. Teknikkikkut-aningaasarsiornikkullu suleqatigiinneq pillugu isumaqatigiissut (Joint Committee-mi suleqatigiinneq)

Washington DC-mi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia USA-mut aamma Canadamut politikikkut niuernikkullu atassutinik pingaarutilinnik ineriartortitsinermi pilersitsinermilu ikiutissaq.

6.1 USA-mik suleqateqarneq

lgalikumi isumaqatigiissutip 2004-mi

isumaqatigiissutigineqarmalli arlalippassuit pisimapput. Kalaallit Nunaat silarsuarmioqatigullu allanngornernik ineriartornernillu malunnartunik takusaqarsimapput, naggataatigut Kalaallit Nunaata USA-mut atassuteqarneranut annertuumik sunniuteqarsimasut. Namminersorneq 2009-imi eqqunneqarpoq, kingornalu aatsitassanut tunngasutigut akisussaaffik tiguneqarsimalluni. Tassunga ilanngullugu ukiuni kingullerni qulini silap pissusaata allanngorneranut tunngasunik ilisimasanik annertooujussuarnik suliaqartoqarsimavoq, Issittoq pillugu taamaalillunilu aamma Kalaallit Nunaat nunarsuarmit arajutsinaveersaarneqalersimallutik. Sikup aakkiartorneratigut umiarsuit angallannerinut, takornariaqarnermut minnerunngitsumillu aatsitassanik ujaasinermit soqutigisaqarnermut naleqqiullugu ingerlatat annertusisimapput, soorlu aamma aalisarneq, Search and Rescue aamma uuliamik ujaasineq pillugu Issittumi naalagaaffiit akornanni pingaaruteqartunik ingerlaavartumik isumaqatigiissusiortoqartartoq. Taamaattumik ukiut ikittuinnaat ingerlanerini kalaallit Islandimiullu soqutigisaqarfignissaq galleriaartumik ingerlatsineq malunnaatilimmik qaffariarsimavoq.

Tassunga ilanngutissaaq USA-p aamma Kalaallit Nunaata pingaarutilinnik sammisarpassuarnik ingerlataqarlutik soorlu: nunavissuaq ataaseq, Alaskami aamma Kalaallit Nunaanni inuit ilisarnaataat assigiit, politikikkut oqartussaaqataaneq pillugu nunat killermiut pingaartitaa ilaalu ilanngullugit.

Siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu, ullumikkut EU-p Kalaallit Nunaannut aningaasaqarnikkut annertuumik sunniuteqarneratuulli siunissami USA-mik suleqatiginninneq pilersinneqarsinnaasoq neriutigineqarpoq.

Kalaallit Nunaata nunarsuarmi inissisimanera, Kalaallit Nunaata Amerikami avannarlermi nunavissuarmut illersornissakkut ikiuunera, aamma Amerikamiut silaannakkut sakkutooqarfiata Pituffimmi inissisimanera pissutigalugit aningaasaqarnermut pissutsit pitsaanerusumik ineriartorsimannginneri eqqumiitsutut isigineqarsinnaavoq. Attaveqaatitigut Amerikamiut aningaasaliineri aamma upalungaarsimaneq pillugu suleqatigiinneq annertunerusoq immikkoortut tassaapput qilanaarineqarsinnaasut.

Ukiumi kingullermi tassani siuariartoqarsimavoq. Ulloq 16. september 2018-imi Amerikami illersornissamut ministeriaqarfiup siunniussaqaqarnermik nalunaarut tamanut saqqummiuppaa Kalaallit Nunaata mittarfitsigut pilersaarutaani issittumi Amerikamiut sakkutuuinut iliuuseqaqarnerannut tapersersuisuni aningaasaliinissamut periarfissanik misissuerusulluni, taamaattumillu sakkutuujunngitsunut siunertanut iluaqutaanerata saniatigut Kalaallit Nunaata illersorneqaqarneranut iluaqutaasussaalluni.

Ukiut kingulliit ingerlaneranni Kalaallit Nunaannut soqutiginninneq USA-mi malunnartumik qaffassimavoq, pingaartumik Præsidenti Donald J Trumpi august 2019-imi Kalaallit Nunaannut annertuumik soqutiginninneranik takutitsinerata kingorna. Tamanna aamma annertuumik ussassaarinermik pilersitsivoq aamma USA-mi kisimi pinnani nunarsuarq tamakkerlugu aviisitigut qulequttarpassuarnik.

State Departmenti maannakkut aalajangersimavoq Kalaallit Nunaanni aningaasaliiniarluni siunertamullu tassunga 82 mio. kr.-it immikkoortissimallugit, ilaatigut takornariaqarnikkut ineriartornermut, aatsitassanut tungasunut, ilinniartitaanermut

tuluttullu atuartitsinermut atorneqartussat. Atulersitsilluni ingerlaqqinneq kalaallit nunaanni suleqatigisat assigiinngitsut suleqatigeqqissaarlugit ingerlassaaq.

Tamatuma saniatigut Nuummi konsuuleqarfik USA-p pisortatigoortumik 2020-mi ammaqquissavaa, taanna 1953-imi matuneqarmalli atorunnaarsimavoq. Tamanna aamma nunat marluk akornanni pissutsit annertusiartornerinut sulilu ineriartornerinut aalajangersimasumik malunniutaavoq.

Isumannaallisaanermi politikikimi assiliaq Amerikamiut isiginninneranniit takuneqarsinnaavoq Kina aamma Ruslandi USA'p inissisimaneranut annertunerpaatut unammillertaallutillu ernumanartuusut. Kalaallit Nunaannik soqutiginninneq taamaattumik taamatut isiginninnermiit aamma nalilerneqassaaq.

Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfiup ukiuni aggersuni Washington DC-imi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia peqatigalugu immikkoortut uku ineriartorneri immikkut isiginiassavai:

- Kalaallit Nunaata ilisimaneqaqarnera aamma naalackersuineramik suliallit, suliffeqarfiit taamatullu inuit nalinginnaasut pingaartumik takornariaqarnermut tunngatillugu suleqatigiissinnaanerata siammarterlugu.
- Kalaallit suliffeqarfiinut pisortat namminersortullu pigisaannut suliniutinut, isumassarsianut niuerneramilu USA-mukarusuttunut kiffartuussineri qitiusoqarfik.
- Ilinniarfissatut inissat pillugit isumaqatigiissutinik aamma ilisimatusarnikkut isumaqatigiissutit amerlanerusut pilersinneqaqarneri
- Kalaallit Nunaanni aamma USA-mi ilinniarfeqarfiit akornanni

paarlaateqatigiinnissamut isumaqatigiissutit pillugit isumaqatigiinniarnert

- Ilinniartitaanermut pilersaarutinik immikkut isumaqatigiissutinik pilersitsineq, assersuutigalugu "Washington Semester Program"
- USA-mi suliffeqarfinnik aalajangersimasunik naleqquttunillu suliffimmik sungiusarfitsigut aaqquussuussinernik pilersitsineq
- National Science Foundationimik suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutit pilerseqqinneqarnissaa

Joint Committee

Joint Committeep Igalikumi isumaqatigiissummi 2004-imi isumaqatigiissutigineqartup suliassaraa Kalaallit Nunaata aamma USAp akornanni suleqatigiinneq nukittorsassallugu, taamaalilluni Amerikamiut nunami najuunnerannit Kalaallit Nunaat naleqarnerulernermik angusaqarluni. Kalaallit Nunaata USA-llu imminnut attuumassuteqarnerat sakkutuut nunatsinniisinnegarnerannik taamaallaat tungaveqartinneqassanngitsoq tamatumami qulakkeerneqassaaq.

Joint Committeemi kingullermik ataatsimiittoqarpoq 7. oktober 2014-imi Washington, D.C.-mi. Joint Committeemi 2015-imi ukiakkut Danmarkimi nalinginnaasumik ataatsimiittoqartussaasimagaluarpoq, kisianni Joint Committeemut oktober 2014-imiillu ataatsimiigaaqqusisoqarsimangilaq Pituffimmi sullissinissamik isumaqatigiissutissat suliariumannittussarsiuunneqarnerat pillugu ingerlasunik eqqartuussivilersuussisoqarneranik isumaqatigiinniartoqarneranillu pissuteqartumik.

Ataatsimiititaliami ataatsimiittarnerit aallarteqqinneqarnissaat maannakkut illuatungeriit akornanni isumaqatigiissutigineqarput, maannangaarli

taakku qaqugu ingerlanneqarnissaat erseqqinnerusumik isumaqatigiissutigineqarsimanani.

Permanent Committee

Permanent Committeemi ataatsimiittarnerit aallarteqqinneqarnissaat politikikkut kissaatigineqarsimavoq, Pituffimmi isumaqatigiinniarnert pissutigalugit 2014-imi ingerlanneqarsimangitsut. Pituffimmi sullissinissamik isumaqatigiissut pillugu isumaqatigiinniarnernut ingerlasunut peqatigitillugu ukiaq 2017-imi aalajangiisoqarpoq Permanent Committee aallarteqqinneqassasoq, apeqqutaatilluguli peqataasut tamarmik maannakkut isumaqatigiinniarnernut tunngatillugu piginnaatitsissutit aamma Permanent Committeep ataatsimiinnerini sorpiaat oqallisigineqartassanersut pillugit isumaqatigiissasut, tassa imaappoq isumaqatigiinniutigineqartut assigiinngitsut erseqqissunik killiliivigineqarsimassasut, aamma Kalaallit Nunaata Sakkutooqarfik pillugu isumaqatigiissummit inuiaqatigiit pissarsiaassaasa isumannaarneqarnissaat eqqarsaatigalugu Kunneqarfinniit aallartitseqqinneq pissutinik "pissusissamisuuersitsinertut" isigineqassanngitsoq, tamannalu isumaqatigiinniarnerni immikkut pingaartinneqartuassasoq.

Tamanna pillugu Kalaallit Nunaata, Danmarkip aamma USA-p akornanni aalajangiinerup kingorna Permanent Committee siullermik oktober 2014-imi ataatsimiimmalli ulloq 29 januar 2018-imi Washington, D C-imi ataatsimiittoqarpoq. Tamatuma kingorna immikkut ittumik Permanent Committeemi Nuummi ulloq 28 august 2018-mi kiisalu ulloq 25 marts 2019-imi Washington D C-imi ileqquusumik ataatsimiittoqarpoq. Ataatsimiinnerni amerikamiut Pituffimmiinnerannut tunngasut maannakkut suliat arlallit eqqartorneqarput

kiisalu amerikamiut september 2018-mi siunniussatut nalunaarumminni soqutigisatut oqaatigisaanni aningaasaliinermut sammineqarsinnaasut oqallisigeqqinneqarlutik.

Pilersaarut tassaasimavoq ataatsimiinnerup tullia arpilip naanerani 2020-mi ingerlanneqassasoq, kisiannili COVID-19 pissutigalugu ataatsimiinnissaq taanna kinguartinneqarluni.

Pituffimmut tunngatillugu oqallinnerit marts 2015-imi Danmarkimit/Kalallit Nunaannit/USA-mit pilersinneqartumi isumaqatigiinniartuni ingerlanneqarput, Kalaallit Nunaannut naammaginartumik aaqqiisoqarnissaanik nassaarnissaq siunertaralugu.

Naalackersuisoq Ane Lone Baggerip USA-mut september 2019-imi tikeraarnera

Naalackersuisunik senatemillu ataatsimeeqateqarnerit

September 2019-imi Kultureqarnermut Ilageeqarnermut Nunanullu Allanut Naalackersuisoq, Ane Lone Bagger Naalackersuisutut ivertinneqaramili siullermeertumik USA-mut tikeraarpoq. Tikeraarnermut siunertaq tassaasimavoq ingerlatat aamma USA'p Kalaallit Nunaannut samminniinerneru pillugu sinniisoqarfimmiit ilisimatinneqarnissaq kiisalu Kalaallit Nunaata soqutigisai isumaalu saqqummiunniarlugit amerikami allaffeqarfimmi qaffasissumik inissisimasunik kiisalu Kongressimik ataatsimeeqateqarnissaq.

Naalackersuisoq ilaatigut State Department kiisalu Senatemi issittumik sammisaqartunik ataatsimeeqateqarpoq, tassani Kalaallit Nunaata aamma USA'p akornanni suleqatigiinnerup nukittorsarneqarnissaa eqqartorneqarluni. Tassani Naalackersuisumit erseqqissarneqarpoq kiffartuussinissamik isumaqatigiissut pillugu

suliami aaqqiisoqarnissaa pingaaruteqartoq. *Amerikami nunanut allanut ministerip siunnersortaata T Ulrich Brechbuhlip tikeraarnera*

Amerikami nunanut allanut ministerip siunnersortaata T Ulrich Brechbuhlip Kalaallit Nunaat 22 - 24 oktober 2019-imi tikeraarppaa. Tassani pineqarpoq siunnersortip Brechbuhlip ilisimasassarsiorluni tikeraarnera, aallartitat Kalaallit Nunaat kiisalu aningaasaliinissamut, suleqatigiinnissamut niuernernullu periarfissat pillugit saqqummiussiffineqarlutik.

Siunnersortip Brechbuhlip ilaatigut Naalackersuisut Siulittaasuannik, Aningaasaqarnermut Naalackersuisumik, Aatsitassanut Suliffeqarmullu Naalackersuisumik, Inuussutissarsiornermut, Nukissiornermut Ilisimatusarnermullu Naalackersuisumik kiisalu Kultureqarnermut Ilageeqarnermut Nunanullu Allanut Naalackersuisumik ataatsimeeqateqarpoq.

Siunnersorti Brechbuhl Kunngaqarfimmut ambassadørimit, Carla Sandsimit kiisalu amerikami nunanut allanut ministereqarfimmi, illersornissamut ministereqarfimmi aamma amerikami sillimaniarnermut siunnersuisoqatigiinni atorfilittanit ingiaqatigineqarpoq. Danmarkimi nunanut allanut ministereqarfik aamma Nuummi ataatsimiinnerni peqataavoq.

Heritage foundation aamma ilisimatusarneq pillugu isumasioqatigiinneq

Tikeraartoqarnerup nalaani Naalackersuisoq aamma isummersuisartuni, The Heritage Foundationip Kalaallit Nunaanni Issittumilu ineriartornermut tunngasut pillugit oqallinnermi peqataavoq. Tamatuma saniatigut isummersuisartuni The Wilson Centerimi kalaallit-amerikamiut ilisimatusarnikkut suleqatigiiffiat

pillugu oqalugiarpooq, Washington D C-mi sinniisoqarfiup *Greenland Dialogues qulequtaralugu suleqatigisaa*.

Harvard Kennedy Center's Arctic Initiative

Washington D C-mi ataatsimiinnerit kingorna Naalakkersuisooq angalaqatigiillu Boston, Massachusettsimut angalapput Harvard University'p Kennedy School of Government ataatsimeeqatigalugu, *Arctic Initiativemik taaneqartumik suliniummik pilersitsisimasooq (suliniut pillugu erseqqinnerusumik immikkoortoq 7:2 takujuk)*.

Professorit ilinniagaqartullu nereqatigiinneranni Naalakkersuisooq oqalugiarpooq apeqquteqarnermik akissuteqarnermillu malitseqartumik. Apeqqarissaarluartoqarpoq USA-mik suleqatigiinneq, nunat allamiut aningaasaliineri aamma Kina, aningaasaqarnerup assigiingisitaarnera, namminiilivinneq, silap pissusaata allangornera ilinniartitaanermullu tunngasut.

Naalagaaffimmi Mainemi ataatsimiinnerit

Angalaneq naalagaaffimmut Mainemut tikeraarnermik naggaserneqarpoq. Washington D C-mi Sinniisoqarfik Mainep aamma Kalaallit Nunaata akornanni suleqatigiinnerulernissamut periarfissat pillugit Maine International Trade Centerimi Maine North Atlantic Development Officemik (MENADO) suleqateqarpoq. Amerikami naalagaaffimmit Mainemit niuernikkut, ilinniartitaanikkut allatigullu nunatsinnik suleqatiginnikkusuttupilussuovoq ilaatigullu Siorarsiorfik suliniummut soqutiginnissimalluni. RAL-ip Eimskip-illu suleqatigiinnerisa kingunerisaanik Mainep soqutiginninnera annertusivoq, Eimskip ilaatigut Mainemi Portlandimut tikittarmat taamaammallu Island niueqatigilereerlugu. Nereqatigiilluni

ilisimatitsinermi Kalaallit Nunaanni qaffasinnerusumik ilinniartitaanermut Naalakkersuisut periusissiaat Naalakkersuisumit saqqummiunneqarpoq aamma ilinniarfeqarfiit peqataasut assigiingitsut Kalaallit Nunaanni soqutigisatig pillugit aamma ilinniartitaanermut tunngasuni suleqatigiinnerup annertusinnissamut annertunerusumillu paarlaasseqatigiinnissamut periarfissat takusinnaasatik pillugit ilisimatitsillutik.

Amerikami Nunanut allanut ministerimik Mike Pompeo-mik ataatsimeeqateqarneq

Kultureqarnermut Ilageeqarnermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisup Ane Lone Baggerip ulloq 13 november 2019-imi danmarkimi nunanut allanut ministeri Jeppe Kofod peqatigalugu amerikami nunanut allanut ministeri Mike Pompeo ataatsimeeqatigaa. Ataatsimiinnermi Issittumut aamma Kalaallit Nunaannut tunngasut sammisat eqqartorneqarput. Erseqqissarneqarpoq Pituffimmi kiffartuussinissamut isumaqatigiissutit Kalaallit Nunaannut iluaqutaasimasut aamma Kalaallit Nunaanni ingerlatanut aningaasaliissutinullu tamanut pingaaruteqartoq taakku Kalaallit Nunaannut kalaallillu nunaanni inunnut sapinngisamik annertunerpaamik iluaqutaanissaat.

Peqataaneq inissinneqarpoq Naalagaaffeqatigiinni naligiimmik nukittunerusumillu peqatigiinnissaq pillugu danmarkimi naalakkersuisuniit neriorsuuteqartoqarnera tunngavigalugu.

Peqatigisat naleqquttut erseqqissueneri/inerisaaffigineri

Sinniisoqarfiup suliassaata ilagai Kalaallit Nunaata takussaanerulernissaanik sulineq aamma Amerikami aalajangiisartunut, Amerikami niuerfiusunut amerikamiunullu nunarput pillugu ilisimasat annertusinnissaat, tassunga ilanngullugit

amerikami aqutsisunut, isummersuisunut kiisalu nunat allat ambassadeqarfiinut sinniisoqarfiinullu, pingaartumik nunanit issittuneersunit attaveqaatit attuumassutillu inerisarnissaat.

Kalaallit Nunaat nunap assingani Amerikap illoqarfiisa pingaarnersaanni

Greenland Dialogues tassaavoq isummersuisut The Woodrow Wilson Centers Polarinitiativip aamma Sinniisoqarfiup akornanni Washington, D.C.-mi aqqissuussinerit arlallit pillugit suleqatigiinnerannut qulequtaq, Namminersorlutik Oqartussat pisinnaatitaaffiik, namminersulernissamut ingerlanermut aamma Kalaallit Nunaata suleqatigisaanut - aningaasaliiffiusunullu - periarfissanik annertunerusumik isiginnilernissaq paasisaqarnissarlu siunertaralugit Kalaallit Nunaata kissaatai malillugit nassuiarneqartunik imaqartoq. Taamanikut Namminiilivinnussamut, Nunanut Allanut Nunalerinermullu Naalakkersuisoq upernaag 2018-imi Washington D C-imi Issittumi suliniutinut pisortamik, Mike Sfragamik ataatsimeeqateqarnermi suleqatigiinnermut Naalakkersuisut pisortatigoortumik tapersersuipput. Ilusaa matoqqasumik ataatsimiinnerit aamma tamanut ammasumik isumasioqatigiinnerit akornanni allangorarpoq, sammisat siunertallu apeqqutaatillugit.

September 2019-imi US - kalaallit ilisimatusarnikkut suleqatigiinneranni pisortatigoortumik aqqissuussineq annertoq siulleq ingerlanneqarpoq. Imarisaa Mike Sfraga (Wilson Center), Josephine Nymand (Forskingsråde), Jennifer Mercer (NSF) aamma Lauren Culler (Dartmouth College) suleqatigeqqissaarlugit suliarineqarpoq.

7.2 Alaska-mik suleqateqarneq

Kalaallit Nunaat Alaskalu issittumi sammisanut atatillugu soqutigisaat assigiittupilussuusarput. Kalaallit Nunaat Alaskalu nunaapput aalisarnermik ingerlataqartut pingaarutillit, tamarmik pinngortitamit pissaqarluartuupput, kulturikkut ileqqutoqqanillu assigiiffippassuaqarput taamaattumillu pissusissamiilluni Issittumi pissutsit Amerikami politikerinit sammineqarnerulernissaat suleqatigiissutiginnissaa. Sinniisoqarfik taamaattumik Alaskami peqatigisatsinnik suleqateqarnerup annertusinissaanik ingerlaavartumik sammisaqarpoq.

Harvard Kennedy Center's Arctic Initiative

Harvard Kennedy School, Boston Massachusettsimiittoq suliniummik Arctic Initiativimik inerisaasimavoq. Suliniutip siunertaraa isumaginnikkut, aningaasaqarnikkut avatangiisitigullu nunarsuup immikkoortuani issittumi ilungersunartunut saaffiginnittut ilisimatusarnerit, atortorissaarutit politikkikkullu periusissianik ataatsimuulersitsisunik nutaanik paasisaqarnissaq suleqatigiilernissarlu. Sinniisoqarfik 2017-mili suliniutip inerisarnera pillugu suleqatiginnissimavoq. Arctic Initiative Ilisimatusarfimmik aamma Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfimmik suleqatiginnilersimavoq, tassani Harvardimiit ilinniagaqartut maj 2020-mi Nuummittussaagaluarlutik, Greenland Policy Challengemi peqataaniarlutik, Kalaallit Nunaanni politikkeqarfiusut arlallit iluanni suliniutissatut siunnersuusiornissaq siunertaalluni, tassunga ilanngullugit niuerneq, avatangiisit, silap pissusaa aamma nunanut allanut politikki. COVID-19 pissutigalugu angalanissaq taamaatinneqarpoq, kisianni Greenland Policy Challengertaa internettikkut suli ingerlanneqarluni, aamma Harvardimiit Ilisimatusarfimmiillu peqataaffigineqarluni.

Nuernikkut periarfissat

Sinniisoqarfiup suliaasa ilaat aamma tassaavoq nunanik allanik niueqateqarnerup ilaatigut annertusinissaa aamma nuernikkut aningaasartuutigut appartinnissaat siunertaralugu niuernerup iluani attaveqaatit suleqatigiiffiillu nukittorsarnissaat. Sulineq taanna aamma Royal Arctic Line A/S-ip aamma Eimskip-ip akornanni suleqatigiinnerannut atasutut isigineqassaaq 2020-ip ingerlanerani Amerikami avannarlermi niuerfinnut Kalaallit Nunaata nuernissaanut ammaassisoq.

7.3 Canada-mik suleqateqarneq

PDAC 2020

Ukiut tamaasa Torontomi nunat tamalaat aatsitassat pillugit saqqummersitserujussuortarput, naatsumik taaneqartoq PDAC (Prospectors and Developers Association of Canada), kalaallit tungaanniit ukiuni arlalinni peqataaffigineqartartoq. Naalakkersuisut inuussutissarsiortullu tungaanniit aallartitat arlalissuit peqataasarput, Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiornermut periarfissat soqutigilersinniarlugit aamma aatsitassarsiortuni ingerlataqartunik attaveqaatinik atassutinillu pilersitsiniarluni. Ukioq manna Kalaallit Nunaat annertuumik soqutigineqarpoq aamma ukiut siuliini Kalaallit Nunaata soqutigineqarneranik peqquteqartoq.

7 Islandimik suleqateqarneq

Kalaallit Nunaata aamma Islandip akornanni pissutsit oqaluttuarisaanermi qangaaniillu aallaaveqarput. Qanga Erik Aappalaartup aamma Leif Iluanaarajuup Kujataani ingerlaqqillutillu Amerikami Avannarlermi angalasarneri pillugit oqaluttuatoqqaniit aallaaveqartumik ataatsimut oqaluttuarisaanermik peqarpugut. Kalaallit islandimiullu nunaminni najugaqarlutillu sulipput, nunat marluk politikikkut aaqqiisarnitsinnut inuiaqatigiillu aqqisugaanerinut annertuumik soqutiginneqatigiippugut. Ilinniarfeqarfitsinni ilisimatusarfinnilu ilinniarsinnaavugut aamma kulturikkut inuuneq killeqarfigut akimorlugit ingerlallutigu.

2018-ip naalerneranili Kalaallit Nunaata Reykjavikimi sinniisoqarfeqarsimavoq. Tamatuma saniatigut Kalaallit Nunaata aamma Islandip akornanni suliassaqarfippassuarni ukiorpassuarni arlalitsigut suleqatigiissimavugut. Pingaartumik Nunat avannarliit killiit susassaqarfiisa iluanni Kalaallit Nunaata, Islandip aamma Savalimmiut akornanni nunat pingasut suleqatigiinnissamut arlalinnik isumaqatigiissuteqarpugut.

Islandi aamma 2013-mili Nuummi nunat akornanni konsuuleqarfeqarsimavoq. Kalaallit Nunaata aamma Islandip akornanni pissutsit taamaattumik politikikkut pingaartinneqarsimapput illugiittumillu annertuumik soqutiginnittoqarlunilu ataatsimoorfeqarluni, suleqatiginneriaatsini tamani tamanna ersersinneqarluni, ilaatigullu sinniisoqarfiup sulineratigut tamatuma ingerlalluarnissaanut nukittorsarnissaanullu iluaqutaassalluni.

Kalaallit Nunaata ineriartortinnissaanut Naalackersuisut pingaarnersuinerinik piviusunngortitsinermut Sinniisoqarfik siunissami ungasinnerusumi iluaqutaassaaq, tassunga

ilanngullugit Islandimik maannakkut suleqatigiinnerit aserfallatsaaliorneri aamma politikikkut niuernikkullu atassutit ineriartorteqqinneri nukittorsarnerilu aamma Kalaallit Nunaanni periarfissaareersut islandimi oqartussanut aamma islandimi niuerfintut nalinginnaasunut erseqqissuulerneri.

Sinniisoqarfik ukiumoortumik Arctic Circle Assemblymut annertuumik pingaarutilinnik suliniuteqarpoq - tassunga atatillugu Arctic Circlemut tunngasumut immikkoortumut innersuussisoqarpoq, erseqqinnerusumik nassuiaasumut aamma Naalackersuisut peqataaffigisimasaannut ingerlatat misissornerinut.

Tassunga tunngatillugu eqqaaneqaannassapput tassunga atatillugu ataatsimiinnerit arlalissuit naammassineqarsimammata. Ilaatigut Naalackersuisut Siulittaasuat islandimi statsministerimik Katrin Jakobsdóttirimik, siusinnerusukkut amerikami Secretary for Energy Rick Perryimik, nunanut allanut ministerimik Jeppe Kofodimik, siusinnerusukkut præsidentimik Olafur R Grimssonimik ataatsimeeqateqarsimavoq, siulittaasorlu frankrigimi issittumut ambassadøri Ségollène Royal peqatigalugu franskit saqqummersitsinerat ammarlugu: *"Titartakkat mikisut Kalaallit Nunaanneersut: Arctic Sketchboks."*

Nunanut Allanut Naalackersuisoq Ane Lone Bagger aaamma arlalinnik ataatsimeeqateqarpoq: islandimik nunanut allanut ministeri Gudlaugur Th Thordasson, savalimmiuni nunanut allanut ministeri Jenis Av Rana, amerikami Senator Lisa Murkowski, siusinnerusukkut Islandimi nunanut allanut ministeri Össur Skarphedinsson, siusinnerusukkut præsident Olafur R Grimsson, frankrigimi Senatimi EU-mi suliat pillugit ataatsimiitaliami siulittaasoq Jean Bizet, ICC præsident Dalee Sambo Dorough,

Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut
Kultureqarnermullu Ministeri Lilja Alfredsdottir,
Takornariaqarnermut, Suliffissuaqarnermut
Nutaaliornermullu ministeri Þórdís Kolbrún
Reykfjörð Gylfadóttir.

Taakku saniatigut Naalakkersuisuni ilasortat
arlallit peqatigalugit Nordisk Ministerrádimi
ataatsimiinnerni kiisalu Nunat avannarliit killiit
ataatsimiinnerini sinniisoqarfik ikiuullunilu
peqataasarsimavoq. Naalakkersuisut pineqartut
tikeraarneri pillugit naalakkersuisoqarfiit
nassuiaataannut kiisalu Nunat avannarliit pillugit
nassuiaammut innersuussisoqarpoq.

Inuiattut ullorsiornermi Reykjavíkimi aaqqissuussineq

Reykjavíkimi sinniisoqarfiup Kalaallit Nunaata
Inuiattut ullorsiornera seqinnarissumi
silaannarissumilu annertuumik
katerisimaartitsinikkut operarfiusumik
nipilersortunillu tusarnaartitsinikkut
malunnartinneqarpoq. Misigisimaarneq
taamaalilluni pitsaalluinnarsimavoq Erfalasorpullu
aaqqissuussineri ineqartitsisumi Reykjavíkimi
Nunat avannarliit illuata saavani kusanarluni
erfalasimalluni.

Inatsisartut siulittaasuata, Vivian Motzfeldt
ullorsiornermi peqataasimavoq
sinniisoqarfimmilu pisortaq Jacob Isboethsen
peqatigalugu pulaartunik tamanik
tikilluaqqusisuulluni. Inatsisartut Siulittaasuata
ilaatigut Kalaallit Nunaanni inuiattut
ullorsiornerup nalliuttorsiuutigineqarnerani
immikkuullarissunik ileqqoqartugut
erseqqissarpaa, ilaatigut amerlanertigut ullaakkut
erinarsornerpassuit, oqalugiarnert, erfalasulernerit,
naalagiarnert, kaffillernerit, kalaalimerngit aamma
nipilersornernik, qitinnermik qaannanillu takutitsilluni
aliikkusersuinerit minnerunngitsumillu nuna
tamarmi puisinniarluni unammisitsinerit.

*Inatsisartut Siulittaasuata Reykjavíkimi Kalaallilu
Inuiattut Ullorsiornerat malunnartinniarlugu
najuussinnaanini immikkut nuannaarutigaa.
Sanilitsinnut qaninnerpaanut taamatut
qanittumik atassuteqarnitta ingerlatiinnarnissaat
attatiinnarnissaallu pingaarpoq -
Islandiinnaanngitsaq, kisianni aamma Nunat
avannarliit killiit tamaasa eqqarsaatigalugit.
Siulittaasooq nunaqqatinik tamaani
najugaqalersimasunik Islandimilu
ingerlalluartunik arlalissuarnik ilassinninnissamut
periarfissaqarsimavoq, tamatumalu politikikkut
akuerineqarnissaa aamma pingaarluni.*

Aaqqissuussineq tamanut ammasuulluni
akeqanngilaq inuillu 100-ngajaat takkussimallutik,
nunaqqatigisat Islandimi najugaqalersimasut,
kiisalu nunat akornanni pissutsini suliaqartut
aamma islandimiut politikkerit, niuernikkut
imaluunniit ilaqutariinnikkut atassutit aamma
Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartut.

Immikkut mamartuliat tuttumit, umimmammit
pujuukat savamiillu pølsiliat Kamimmeersut,
raajat mamartut Royal Greenlandimeersut
aamma Godthåb Bryghusimiit immiaaraq
pulaartunit takkussimasunit mamarineqarluartut,
illartoqarluni, oqaloqatigiittoqarluni visitkortinillu
paarlaaqatigiittoqarluni, taamaalilluni nunatsinni
tunisassiat nittarsaannissaannut
siuarsarnissaannullu periarfissatsialaalluni.

Islandip Nunanut allanut ministeriata Gudlaugur Th Thordarsonip 20 - 24 august 2019-imi Kujataani tikeraarnera

Nunanut allanut Naalakkersuisoq Ane Lone
Bagger aamma islandimi nunanut allanut
ministeri Guðlaugur Þór Þórðarson Kujataani
ulluni 20 - 24 august 2019-imi
ataatsimeeqatigiipput, ilaatigut soqutigisani
ataatsimoorussani assigiinngitsuni
suleqatigiinneq eqqartorneqarluni, tassunga
ilanngullugit mittarfiit pillugit suliniutit

periarfissanik pilersitsisinaanerat, aamma Royal Arctic Linep aamma Eimskipip suleqatigiinnerat **nunat akornanni suleqatigiinnerup annertunerusumik** nukittorsarnissaanut periarfissaqarluartoq.

Kalaallit Nunaata aamma Islandip akornanni suleqatigiinneq ukiuni kingullerni qaffakkiartuinnarsimavoq, pingaarporlu taamatut pitsaasumik ineriartornerup nukittorsarnissaa. Islandimi aningaasaliisartut aamma ukiuni makkunani Kujataani inuussutissarsiutit ineriartortinnerini peqataapput.

Ministerinit Issittoq aamma Nunat avannarliit suleqatigiinnerat aamma nunat sanileriit marluk akornanni atassutit eqqartorpaat, tassunga ilanngullugit niuerneq, silaannakkut angallannermut takornariaqarnikkullu ineriartornermut atatillugu periarfissat annertusineri, imaatigut assartuineq kiisalu ilinniartitaanerup, kulturip eqqumiitsuliornerullu iluanni suleqatigiinnerup annertusinera.

Ministerit akornanni ataatsimiinneq Kujataani ingerlanneqarpoq, ilaatigut Kommune Kujalleq, Isortumi tuttuuteqarfik, Hvalsey-mi oqaluffikoq, Upernaviarsuk, guultisiorfik Nalunaq, maannakkut canadami suliffeqarfimmit AEX Goldimit ingerlanneqartoq, islandimiunik soqutiginnittoqartoq pulaarneqarlutik. Guultisiorfik 2013-mili ingerlanneqarsimangilaq, maannakkulli periutsit nutaaliaasut atorlugit ammaqqinniarneqarluni, maannakkut islandimioq pisortaq Eldur Ólafsson pisortaralugu.

Islandimi Præsidentip Gudni Th Johannessonip Nuummi 23 - 25 september 2019-imi tikeraarnera

Islandimi præsidenti Gudni Th. Jóhannesson aamma nulia Eliza Reid Naalakkersuisut Siulittaasuat Nuummi ulluni 23 - 25 september 2019-mi tikeraarpaat. Sammisassat arlalissuupput

pisortatigoortumillu Naalakkersuisut Siulittaasuannik ataatsimeeqateqarnerup saniatigut aamma ingerlatanut ataatsimiinnernullu arlalissuarnut piffissaliisoqarluni. Ilaatigut islandimi Falkeordeni Gudmundur aamma Benedikte Thorsteinssonimut præsidentimit tunniunneqarpoq. Tamatuma saniatigut Nunatta Katersugaasivia pulaarneqarpoq, Inatsisartut Siulittaasuat Vivian Motzfeldt, Naalagaaffiup Sinniisua Mikaela Engell ataatsimeeqatigineqarlutik, Nuummi Ilaqutariinnut Meeqqanullu Katsorsaavik, UNICEF Kalaallit Nunaat, Meeqqat Illersuisuat, Kofoedip atuarfia, Silap pissusaanik ilisimatusarfik ataatsimeeqatigineqarlutik, Royal Arctic Line aamma GrønlandsBanken pulaarneqarlutik. Taakku saniatigut præsidenti aamma Ilisimatusarfimmi kalaallinut ilinniartunut oqalugiarluni.

7.1 Aaqqissuussinerni attuumassuteqartuni takussaaneq peqataanerlu

Politikkikkut ataatsimiinnerit saniatigut sinniisoqarfiup taakku saniatigut aaqqissuussinerit ataatsimiinnerillu naleqquttut arlalissuit ataqatigiissarlugillu peqataaffigisimavai, taakkulu saniatigut ilaatigut attaveqarfinnut aaqqissuussinernut kalaallit tunisassiaat nittarsaannerini ikiuussimalluni. Aamma ilaatigut ukioq manna Reykjavik Film Festivalimi kalaallit peqataapput filmi "Anori" takutinneqarluni ilitsersuisullu Pipaluk K Jørgensen aamma Helle Hansen kiisalu isiginnaartitsisartoq Nukâka Coster-Waldau filmiliortartut atugaat aamma nunani tamalaani peqataanissamut periarfissaat pillugit oqallinnermi peqataallutik.

Tamatuma nanginnerani tv-kkut nangeqattaartuliaq "Tynd is" Reykjavikimi takutinneqarluni, isiginnaartitsisartut, filmiliortut

tusagassiortullu arlallit peqataallutik. Tv-kkut
nangeqattaartuliaq kalaallinik arlalinnik
isiginnaartitsisartoqarpoq tamarmillu
takutitsilluarlutik aamma Kalaallit Nunaat
nittarsaalluarlugu. Taakku saniatigut
sinniisoqarfik kommuniniit aamma suliffeqarfinnit
namminersortunit kattuffinniillu pulaartunik
tikeraartunillu tiguisarluni, tassunga ilanngullugit
kalaallit inuusuttut naluttartut assammillu
arsartartut piukkunnaateqarluartut.

8 Asiami nunanik suleqateqarneq

Asia tassaavoq nunarsuup immikkoortuani aningaasarsiornikkut sukkanerpaamik alliertortoq, nunarsuarmilu inuit 60 %-ii tassaniillutik. Kalaallit Nunaata soqutigisaanik pingaartumik Kinami, Japanimi aamma Korea Kujallermi siuarsarnissaannut periarfissat arlalissuupput, tassunga ilanngullugit niuernikkut isumaqatigiissutit assigiinngitsut isumaqatigiissutigineqarneri, kalaallit tunisassiaannik avammut niuernerup qaffannerinut iluaqutaasinnaasut. Aammattaaq Kalaallit Nunaat ukiuni kingullerni issittumi ilisimatusarnikkut suleqatigiinnissamut asiamiit soqutiginninnerup annertusineranik aamma Asiamiit, pingaartumik Kinamiit takornarissat amerlillutik.

Asiap kangianiittut nunat angisuut pingasut Kina, Japan aamma Korea Kujalleq tamarmik 2013-imi Issittumi Siunnersuisoqatigiinni aalajangersimasumik alaatsinaattut peqataalerput nunallu taakku pingasut ukiuni kingullerni Issittumi periusissiatik saqqummersissimallugit. Nunat pingasut tamarmik ukiuni kingullerni Issittumi periusissianik saqqummiussisimapput.

Nunarsuup immikkoortuani nunarsuarmi sukkanerpaamik ineriartortumi Kalaallit Nunaata politikikkut, aningaasarsiornikkut, kulturikkut niuernikkullu soqutigisaanik siuarsaasumik Kalaallit Nunaannut iluaqutaasinnaasumik Asiap kangiani Sinniisoqarfimmik ammaanissamut periarfissat Naalackersuisunit suli misissorneqarput. Tamanna nunanut allanut politikimi Kalaallit Nunaata peqataanerani alloriarnerusinnaavoq pingaarutilik.

8.1 Ruslandimik suleqateqarneq

Russit ambassadøriat Vladimir Barbini september 2019-imi Nuummut tikeraarpoq. Tamanna Kunneqarfimmut ambassadøritut Kalaallit Nunaannut tikeraarneraa siulleq, ilaatigut uku sammisat aalisarneq, ilinniartitaaneq aamma Issittoq ingerlataqartut attuumassuteqartut peqatigalugit oqallisigineqarlutik.

8.2 Japan-mik suleqateqarneq

Japan innuttaasunilu 126 millioniusut imaaneersunik pitsaasunik tunisassianik piumasaqartorujussuunerat ukiorpaalunni Kalaallit Nunaata tunisartakkatigut kaaviiartitsineranut pingaaruteqarsimavoq. Raajat Kalaallit Nunaanneersut Japanimi immap nillersup raajaanik tunisat tamarmiusut sisamararterutigaat taamaalillunilu Japanimi nioqqutissanik nukittuujulluni.

Royal Greenlandi ukiuni 30-imi Tokyomi tuniniaaviumik allaffeqarsimavoq. Suliffeqarfiiit kalaallit nunaanneersut japanimi niuerfimmi kaaviiartitaat 2019-imi 800 mio. kr.-it sinnersimavaat.

Siusinnerusukkut japanimi nunanut allanut ministerip Taro Konop Savalimmiunik aamma Kalaallit Nunaannik sinniisunillu Japanip niuernikkut isumaqatigiissuteqarusunera isertuussimangilaa. Siullermik Savalimmiut japanimi nunanut allanut ministereqarfimmit oqaloqatigineqarsimapput. Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfiup Japanip Nunanut Allanut Ministeeriaqarfia (MOFA) Tokyomilu sinniisoqarfik iliuusissat tullinnguuttut pillugit oqaloqatigai.

Japanip Ambassadeqarfia Danmarkimi Københavnimi ambassadøria nutaaq, H E Manabu Miyagawa, niuernikkut aallartitat peqatigalugit ilassinnikkiartorluni ulluni 10-13 februar 2020-imi Kalaallit Nunaanniippoq.

Ambassadørip ilaatigut Naalakkersuisut Siulittaasuat, Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut Ilageeqarnermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisoq, Aningaasaqarnermut Aatsitassanullu Naalakkersuisoq kiisalu Inuussutissarsiornermut, Nukissiuuteqarnermut, Ilisimatusarnermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoq tikeraarnermini ataatsimeeqatigai.

Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfimmi sinniisut ambassadørimik angalaqataanillu ataatsimeeqateqarput. Ataatsimiinnermi Japanimit aamma Kalaallit Nunaanni niuerneq pillugu isumaqatigiissuteqarnissamut periarfissat misissorneqarnissaannik kissaateqarneq uteqqinneqarpoq.

8.3 Kina-mik suleqateqarneq

Naalakkersuisut naliliipput Kalaallit Nunaata aalisarnermik inuussutissarsiummut, takornariaqarnermut ilisimatusarnermullu siunissami ineriartornissamut Kina nunatut pingaaruteqalissasoq. Tassani isiginiarneqassaaq Kinami niuffaffissuit kalaallit nunaanni suliffeqarfiit aalisakkanik nunanut allanut tunisaqarsinnaanerannut, soorlu niueqat kingullertut aamma ilaatigut Japanimut tuniniaaqqinnissamut tunisassiornikkut niuerfittut, sunnuteqarneruleriartorneri.

Kina nunarsuarmi aalisakkanit tunisassianut tuniniaaviit annersaraat kalaallillu kinamiut tuniniaaviinut avammut niuerutaat pingaaruteqaleriartuinnaarlutik. Kalaallit Nunaanni aalisakkanik tunisassiortut oqaatigaat maannakkut kinami tuniniaavinnut ukiumut 1,5 mia. koruunit missaannut tunisaqartoqartalersimasoq, piumasaqarnerlu qaffakkiartussasoq naliliisoqarluni. 1,4 milliardinik inoqarluni aningaasaleerusussuseqarlunilu ineriartornissamut periarfissatigut Kina suleqatigisassatut pingaaruteqartuuvoq.

Naalakkersuisut taamaalillutik 2015-imi Kinami ukiukkaartumik niuernikkut pilerisaarisarsimapput, kingullermi november 2018-imi.

Ilisimatusarnermut tunngasutigut taamanikkut Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoq kinami imaq pillugu oqartussanik State Oceanic Administrationimik (SOA) 2016-imi siunniussaqaqarnermut nalunaarummik (Memorandum of Understanding - MoU) atsiugaqarpoq.

9 Nunarsuarmioqatigiit suleqatigiinnerat – NP

9.1 Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Siunnersuisoqatigiivi

Naalagaaffiit Peqatigiit Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiivi 15. marts 2006-imi pilersinneqarput inuillu tamarmik pisinnaatitaaffii kiffaanngissusiilu illersorneqarnissaat sulissutigissallugit pisinnaatitaaffinnillu unioqqutitsinernik paasinaasassallutik misissuisassallutillu. Inuit pisinnaatitaaffii pillugit ilinniartitaanerit, siunnersuinerit teknikikkullu ikiorsiinerit siuarsarnissaannut aamma piginnaanngorsaanneri ikiuunnissamut siunnersuisoqatigiit aamma akisussaapput. Inatsisit inuiannut tamanut tunngasut ineriartortinnissaat kiisalu Inuit pisinnaatitaaffii eqqarsaatigalugit naalagaaffiit pisussaaffiisa tamakkiisumik naammassineqarsinnaanissaat siuarsarniarlugit Siunnersuisoqatigiit NP-ip ataatsimeersuarneranut inassuteqartarput.

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiitaaq nunarsuaq tamakkerlugu inuit pisinnaatitaaffiinik nakkutilliillutik suliaqarlutillu tassalu NP-iinni nalunaaruteqartartut, suleqatigiissitat immikkullu ilisimasallit pillugit piginnaatitsissummik tunniussisartuupputtaaq.

Kiisalu Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit taakkuullutik NP-ni nunat ilaasortat tamarmik, tassunga ilanngullugu Kunngeqarfiup Danmarkip ilaatut Kalaallit Nunaat, ukiut sisamakkaarlugit-tallimakkaarlugit Universal Periodic Review-mik taaneqartumi (UPR) inuit pisinnaatitaaffiinik nammineq malinninnermut tunngasumik nunanit ilaasortaasunit allaniit innersuussutinik tigusaqartarpoq. Kunngeqarfimmik kingullermik nalilersuineq 2016-imi isumagineqarpoq.

Aammattaaq ilisimatitsissutigineqarsinnaavoq 2018-imi kingullermik UPR-mi saqqummiussinermi innersuussutit qanoq Kunngeqarfimmi atulersinneqarsimanersut pillugit piffissap qiteqqunnerani nalilersuisoqarmat, tassani Kalaallit Nunaat aamma nalilersuinermit peqataalluni. Kunngeqarfiup Danmarkip tullianik UPR-mi nalunaarusiassaa pilersaarutaavoq oktober 2020-imi tunniunneqassasoq, tassani Kalaallit Nunaat nalilersuinermit aamma ikiuutissalluni. Nalunaarusiamut kiisalu saqqummiussinermut piffissaliussaq januar 2021-iussagaaluartoq nunarsuaq tamakkerlugu COVID-19-mik nappaalanersuaqarnera pissutig kinguartinneqarsimavoq.

9.2 NP isumaqatigiissutaannik eqqortitsinermut tunngasunik nalunaaruteqartarnerit

Kunngeqarfiup Danmarkip NP isumaqatigiissutaannik arlalinnik eqqortitsinernik ingerlaavartumik nalunaarusiortoqartarpoq. Kingullermik nalunaarusiornernut, 2018-imi aamma 2019-imi pisunut ilaapput Aningaasarsiornikkut, Inooqataanermi Kulturikkullu Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissut, Ammip qalipaataanik immikkoortitsinnginnissaq pillugu isumaqatigiissut kiisalu Universal Periodic Review-imut (UPR) piffissap qiteqqunnerani nalunaarusiorneq. Nalunaaruteqarnerni taakkunani tamani Kalaallit Nunaat ilanngusaqarpoq. Kunngeqarfik Danmarki aamma naalliutsitsinermut isumaqatigiissummi (CAT) NP Naalliutsitsinermut ataatsimiititaliaanut piffissat arfineq pingajuanni nalunaarusiamik 2019-imi tunniussisimavoq, tassani Kalaallit Nunaat aamma sulinermit peqataasimalluni. 2020-mi Universal Periodic Reviewimi (UPR) Kunngeqarfiup Danmarkip pingajusaanik nalunaarusiaanut Kalaallit Nunaat

ilanngussaqaassaaq. Kunngearfik Danmarki aamma Aningaasarsiornikkut, Inuuniarnikkut Kulturikkullu pisinnaatitaaffiit pillugit Isumaqatigiisummi (ØSK) NP saqqummiussinerat tunuliaqutaralugu oktober 2019-imi innersuussutinik arlalinnik tigusaqarpoq, taakku ilai Kalaallit Nunaannut sammitinneqarlutik. NP'ip ammip qalipaata tunngavigalugit immikkoortitsineranut ataatsimiititaliaani (CERD) ulluni 28-29 aprilimi Genèvei Kunngearfiup Danmarkip saqqummiussinerani Kalaallit Nunaata peqataasussaagaluarpoq. Taanna nunarsuaq tamakkerlugu COVID-19-mik nappaalanersuaqarnera pissutigalugu august 2020-mut kinguartinneqarsimavoq.

9.3 Nunap Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffiit immikkut ilisimasallit

Immikkut ilisimasalittut suleqatigiissitatigut (EMRIP) aallaavissamik pilersitsinissaq siunertaavoq, tassani nunarsuarmi nunat naalakkersuisui aamma nunap inoqqaavisa sinniisui nunarsuarmi nunap inoqqaavisa inuttut pisinnaatitaaffiisa isumannaarniarnerannut suliasanik ineriartortitsissammata piviusunngortitsiortorlutillu. Immikkut ilisimasalittut suleqatigiissitat Genèvei Inuit Pisinnaatitaaffii Pillugit Siunnersuisoqatigiit ataanni toqqaannartumik inissisimapput taamaalillutillu Nunap Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffiit Ataavartumik Suleqatigiiffimmisut (UNPFII) Naalagaaffiit Peqatigiit aaqqissuusaaqarneranni qaffasissuseqarlutik.

EMRIP-mut piginnaatitsissutit iluarsaaneqarnissaannut ukiuni arlalinni ingerlanneqarsimasut ulloq 30. september 2016-imi Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Siunnersuisoqatigiivisa naammassivaat. Piginnaatitsissutinik qajannaannerulersitsinissaq kiserngoruppoq. EMRIP allanik

isumalluuteqannginnerulerpoq, saqqumilaarnerusinnaanerulerluni aamma nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffiit illersuinermi naalagaaffinnut pisariaqartinneqartut teknikikkut siunnersuinissamut amerlanerusunik sakkussaqaalissalluni. Ilaatigut EMRIP-imi sinniisuutit amerlineqarput nunap immikkoortuinit arfineq marluusunit immikkut inooriaasilinneersuneersunik taamatuttaaq Issitumit immikkut ilisimasalimmik immikkut ilisimasallit ilaqartussanngorlugit. Nunap Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffiit immikkut ilisimasallit ulluni 15-19 juli 2019-imi Genèvei aqqaneq aappassaannik katersuupput, tassani Kalaallit Nunaat peqataalluni. Katersuunnerit 13-nissaat ulluni 8-miit 12 juni 2020-mi Schweizimi Genèvei ingerlanneqartussatut pilersaarutigineqarsimavoq, kisianni nunarsuaq tamakkerlugu COVID-19-mik nappaalanersuaqarnera pissutigalugu piffissamut aalajangerneqanngitsumik kinguartinneqarluni.

9.4 Nunat Inoqqaavi pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit nunarsuarmioqatigiinnik 2014-imi ataatsimeersuartitsinerata malitseqartinneqarnera

22.-23. september 2014 taamanikkut Naalakkersuisut siulittaasorisaat taamanikkut nunanut allanut ministeri Martin Lidegaard peqatigalugu New Yorkimi nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffii pillugit Nunarsuarmioqatigiit ataatsimeersuarnerannut peqataavoq. Ataatsimeersuarnerup inerneraa iliuuseqarnissamik siunertaqarluni uppersaatissanik inernilisoqarnerata akuersissutigineqarnera Naalagaaffiit Peqatigiit Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugu Nalunaarutaannik aallaaveqarluni nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffiisa piviusunngortinneqarnissaat nukittorsarniarlugu sulinerup ingerlaqqinnissaanut tunngavigineqartussamik. Kalaallit Nunaat

Danmark peqatigalugu malitseqartitsiniarluni sulinermut ingerlaavartumik ikiuppoo pingaartumik EMRIP-mut piginnaatitsissutip allangortinneqarnissaa taamatullu malittarisassat nutaat ineriartortinneqarnissaat sammisaralugit, taakkunatigut nunat inoqqaavisa naalakkersuisui sinniisuutitaallu Naalagaaffinni Peqatigiinni naleqqunnerusumik inissinneqassammata aamma Naalagaaffiit Peqatigiit ingerlariaasianni sulineranilu tamakkiisumik ataavartumillu peqataasalissammata.

9.5 Nunat Inoqqaavisa Oqaasissaqarfiinut NP-ip Permanent Forumia

Nunat Inoqqaavisa Oqaasissaqarfiinut NP-ip Permanent Forum-ia (UNPFII) tassaavoq NP nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffiik suliaqarnermut pingaarnertut oqalliffiit ilaat, taassumalu piginnaatitaaneranut ilaapput nunat inoqqaavisa peqqinnerat, ilinniartitaanerat inuttullu pisinnaatitaaffii.

Naalakkersuisut pimoorussisumik Oqalliffimmi suliaqarput, Kalaallit Nunaata - Danmark peqatigalugu - 2000-imi pilersinneranut peqataaffigisimasaa. Oqalliffimmi ukiumut ataasiarluni naapeqatigiittoqartarpoq. Nunarsuaq tamakkerlugu COVID-19-mik nappaalanersuaqarnera pissutigalugu Permanent Forumimi 19-nissaannik ataatsimiinnissaq, ulluni 13.-24. april 2020-mi ingerlanneqarsimasussaagalu piffissamut aalajangigaanngitsumut kinguartinneqarpoq.

9.6 Nunat Inoqqaavisa Suliassaqarfiinut NP-ip Immikkut nalunaaruteqartartuat

Inuit pisinnaatitaaffii pillugit siunnersuisoqatigiinnit piginnaatitsissut naapertorlugu immikkut nalunaaruteqartartoq nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffiik

kinguneqarluartumik illersuivoq, Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit NP nalunaarutaata (UNDRIP) atulersinnissaa eqqarsaatigalugu pitsaasunik suleriaaseqarnek ilungersunartullu pillugit paasissutissanik katersisarpoq, kingornalu suliassaqarfinni sumi pitsanngorsaanissamut inissaqarneranut kinguneqarluartunik aalajangersimasunillu innersuussuteqartarluni.

Pilersaarutaasimavoq nunat inoqqaavisa suliassaqarfiit pillugit NP immikkut nalunaaruteqartartuata, Victoria Tauli-Corpuzip Kalaallit Nunaannut ulluni 12-17 marts 2020-imi kiisalu Danmarkimut ulluni 10-12 aamma 17-19 martsimi tikeraassasoq. Nunarsuaq tamakkerlugu COVID-19-mik nappaalanersuaqarnera pissutigalugu immikkut nalunaaruteqartartup Kalaallit Nunaannut tikeraarnissaa piffissamut aalajangigaanngitsumut kinguartinneqarpoq.

10 Nunanik allanik niueqateqarnermi politikki

Naalakkersuisut nunanut allanut tunngasunut ingerlatsineranni suliaassat pingaarnersaraat qulakkiissallugu nunarsuarmioqatitta Kalaallit Nunaannut Issittumullu soqutiginninnerat Kalaallit Nunaannut aningaasaqarnermut tunngasutigut periarfissanut aalajangersimasunut atugassanngortissallugu. Niueqatigiinnermi politikkit toqqammavusut Naalakkersuisunit aalajangersarneqartarput. Sinaakkusiussat taakku iluini Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfik nunap allamik aamma allanik niuernikkut politikki soqutigisaanik, niuernikkut isumaqatigiissutinik piareersaanermut isumaqatigiinniarnermullu kiisalu Kalaallit Nunaata WTO-mi soqutigisaanik isumaginninnissamut akisussaavoq.

Tassani atuaruk Nunanut allanut Naalakkersuisoqarfiup EU-mi pingaarnertut avammut niuerfiusunut Kalaallit Nunaata niuernikkut soqutigisaanik isumaginninnera pillugu immikkut immikkoortoq atuaruk (immikkoortoq 5), Tului Nunaata Brexitip kingorna (immikkoortoq 5:6), Kina (immikkoortoq 7:4), Japan (immikkoortoq 7:3) aamma Amerika Avannarleq (immikkoortoq 6).

10.1 Nunat arlallit akornanni isumaqatigiissutit – World Trade Organisation (WTO)

WTO-mik isumaqatigiissummik december 1994-mi Danmarkip atortussanngortitsineranut atatillugu Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaat Danmarkimi oqartussanut nalunaarput

Danmarkip atortussanngortitsineranut ilaanissartik kissaatigalugu. Danmarkip WTO-mik akuersinerani taamaattumik Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaat pillugit nangaasoqanngilaq.

Tamanna WTO-mik pilersitsineq pillugu isumaqatigiissummumut 15. april 1994-meersumut Danmarkip atortussanngortitsinera pillugu nalunaarut nr. 71, 8. juni 1995-imeersumit takuneqarsinnaavoq Danmarkip atortussanngortitsinera aamma Savalimmiunut aamma Kalaallit Nunaannut atuuttoq. Taamanikkut Naalakkersuisuusunit tamanna pillugu 1995-imi aalajangiineq malillugu, 2005-imi uppernarsarneqartumi, Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfik pisussaavoq ilaatigut Kalaallit Nunaanni inatsisit WTO-mi maleruagassanut naapertuutissasut, ilaatigullu Kalaallit Nunaanni niuernikkut oqartussat WTO-mut pisortatigoortumik nalunaaruteqassasut (tassani maleruagassat malillugit).

Niuernikkut ingerlatsinini ingerlaavartumik pisortatigoortumik nalunaarutiginissaannut pisinnaatitaaffiup piginnarnissaanut GATT 1994-imi art XXVIII, 5-imi WTO-p malittarisassaani malinninneq naapertorlugu nunami nangaassut nunamit pisortatigoortumik nalunaarutigineqassaaq. Allatut oqaatigalugu tassani pineqarpoq 'schedules'-ip allanngortinnissaanut pisinnaatitaaffik (WTO-mi ilaasortaanerup malitsigisaanik akitsuutigut allatigullu pisussaaffiit). Kingullermik pisortatigoortumik nalunaaruteqarneq 1 januar 2018-mi pivoq. Tullianik tamanna 2020-ip naanerani pisussaassaaq.

Immikkoortoq II:

Naalackersuisut nunani tamalaani akisussaaffeqarfimmini sulinerat

11 Naalakkersuisut Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfia

11.1 Kopenhagenimi aallartitaqarfimmi ukiumoortumik ukiortaami ilassinnittarneq, januar 2019

Kopenhagenimi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiani januaarimi Naalakkersuisut ukiumoortumik Ukiortaami ilassinninnerat ilassinninneruvoq marlunnut avinneqarsimasoq, siulleq nunanut tamalaanut tunngasuulluni.

Matumani pingaartumik nunat tamalaat Kopenhagenimi aallartitatut sinniisui aggersarneqartarput. Aallarniutaasumik ilisarititsinerit pisortatiguunngitsumillu nunat assigiinngitsut ambassadørinik nunallu allat ingerlataannik allanik oqaloqateqarnerit tassani ingerlanneqartarput.

Ilasseqatigiissitsinermi Naalakkersuisut Siulittaasuata aamma Naalakkersuisunut ilaasortat nunanut allanut aallartitanik arlalissuarnik aamma soqutigisaqaqatigiiffiit assigiinngitsut nunani tamalaani suliffeqarfiit allallu sinniisuinik ilassinninnissaminnut periarfissarsipput.

11.2 Statsministerip august 2019-imi tikeraarnera

Statsministeri Mette Frederiksen ulluni 18. aamma 19. august 2019 Nuummi tikeraarpoq. Tikeraarnermut atatillugu Naalakkersuisuni ilaasortat, Issittumi Sakkutooqarfik suliffeqarfiillu assigiinngitsut ataatsimeeqatigineqarput. Naalakkersuisut Siulittaasuata Statsministeri Kapisilinnut angalaqatigaa tassanilu innuttaasut kaffillerfigineqarlutik. Tikeraarnej pillugu Siulittaasoq Statsministerilu ataatsimoorlutik tusagassiortunik katersortitsipput.

11.3 Nunani Avannarlerni Statsministerit aasaanerani ataatsimiinnerat, august 2019

Naalaakkersuisut Siulittaasuata Nunani Avannarlerni Statsministerit aasaanerani Reykjavik Islandimi ataatsimiinnerani peqataavoq. Nunani Avannarlerni Statsministerit tallimaasut aamma Savalimmiuni Åland-imilu naalakkersuisut siulittaasui peqataapput. Aasaanerani ataatsimiinneq Islandimi sinniisoqarfik suleqatigalugu ataqatigiissaarneqarpoq. Naalakkersuisut Siulittaasuata periarfissaq iluatsillugu nunani avannarlerni ministeriunerit naapinniarpai.

11.4 Arctic Circle Assembly oktober 2019

Naalakkersuisut Siulittaasuata Arctic Circle Assembly-mi oktober 2019-imi pisumi peqataavoq ammaanersiornermilu inimi peqataasunit nuannarineqaqisumik pattaanneqarluni oqalugiarluni tamatumalu kingorna inimi ataatsimiiffiusumi aqutsisoq Olafur R. Grimsson peqatigalugu apeqqutigineqartunik akissuteqarfiginnilluni.

11.5 Nunani Avannarlerni Ministerit ataatsimiinnerat, oktober 2019

Nunani Avannarlerni Ministerit Stockholmimi Sverigimi ataatsimiinneranni Naalakkersuisut Siulittaasuata peqataavoq. Silap kissatsikkiartorneranut avatangiisinillu tunngasut Statsministerinik oqaloqatigiissutigineqarput tamatumalu kingorna inuussuttut kattuffiineersunik ataatsimeeqateqartoqarluni.

11.6 Siulittaasup Savalimmiunut tikeraarnera, december 2019

Naalakkersuisut Siulittaasuata Lagmand Bárður á Steig Nielsen qaaqquisoralugu Savalimmiut

ulluni 5-7 december tikeraarpaa.
Suliffeqarfiit ataasiakkaat pulaarneqarput
ataatsimoorlunilu tusagassiortunik
katersortitsisoqarluni.

12 Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik

12.1 Islandimi aamma Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfiit akornanni suleqatigiinneq

2014-imili Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfiup aamma Islandimi Landspítalið-ip akornanni pingaarnertigut isumaqatigiissuteqarsimavoq. Suleqatigiinnissamik isumaqatigiissuteqarnikkut siunertaavoq kalaallit napparsimasut Islandimi katsorsarneqartarnerat pillugu suleqatigiinnerup nukittorsarneqarnissaa annertusarneqarnissaalu. Isumaqatigiissummi napparsimasut immikkuullarissumik nappaatillit eqqarsaatigalugit siunissami atuuttussanik isumaqatigiissummut ilassutinik pilersitsisinnaanermik periarfissiisoqarpoq. Suleqatigiinnerup annertusinnaanik pisariaqartitsineq massakkut oqaluuserineqarpoq taamatullu Islandimi aamma Kalaallit Nunaanni peqqissutsimut ministerit akornanni isumaqatigiissummiq nutarterisoqassanersoq.

Suleqatigiinnissamik isumaqatigiissummi siunertaavoq peqqinnissakkut suliasaqarfimmi illuatungeriit misilittakkaminnik paarlaasseqatigiittarnerisigut iluaqutissarsiornissaq.

12.2 Arjeplogimi isumaqatigiissut

Arjeplog-isumaqatigiissutip ilaatigut napparsimasut isumannaatsumik katsorsarneqartarnissaanut attuumassuteqartup nutarterneqarnerani Kalaallit Nunaat toqqaanartumik peqataasimavoq. Arjeplogimi isumaqatigiissummi nunani avannarlerni peqqinnissaqarfimmi sulisutut piginnaatitaasut illugiilluni akuersaarnerinik aamma nunat taakku akunnerminni nakkutilliinermi paasissutissanik paarlaasseqatigiittarnermik malittarisassaliorneqarput. Arjeplogimi isumaqatigiissutip allangortinnissaa

pisariaqarsimavoq savalimmiut kalaallillu nunanni peqqissaasut ilinniarsimasut sundhedsassistentillu EU-mi innuttaasunut atugassarititaasut assinganik nunani avannarlerni sulisinnaanerat qulakkeerniarlugu, soorlu nunani avannarlerni allani peqqissaasut isumaginninnermi sundhedsassistentillu ikiortitut ilinniarsimasut ullumikkut Kalaallit Nunaanni Savalimmiunilu sulisinnaasut. Nunani avannarlerni akuersaarneq pillugu EU-p peqqussutaanik iluarsaateqqitamik piviusunngortitsineq, nakkutilliinermik paasissutissanik paarlaasseqatigiittarnermut ilimasaaruteqartarnermik IMI-mik nutaamik atuutilersitsisoq. Napparsimasut isumannaassusaannik pitsanngorsaanaissaq siunertaavoq tamatumalu saniatigut nunat avannarliit EU-lu tamarmik immikkut atortoqarnerisigut suliat ingerlanerini pisariaqanngitsumik allaffissornerup pinngitsoortinniarnissaa siunertaavoq. Arjeplogimi isumaqatigiissut nutarterneqarsimasoq ulloq 27. november 2018-imi MR-S-imi ataatsimiinnermi akuerineqarpoq.

12.3 Nunani Avannarlerni nakorsaatiniq nalunaaqutsersuisarneq

Killeqarfeqannginnissaq pillugu siunnersuisoqatigiit suliniuteqarneratigut nakorsaatiniq nalunaaqutsersuisarneq pillugu EU-p suliniutaa nunani avannarlerni peqqinnissamut ministerinit eqqartorneqarpoq. Poortuinernik allagartanillu ikkunneqartartunik nalunaaqutsersuinnermut malittarisassat assigiinngitsuunerisa kingunerisaanik iliuuseqarnissamut aporfiliisoqarpoq, suliasaqarfimmi nununani avannarlerni malittarisassat naleqqussarnissaanik pisariaqartitsisoqalerluni. Piumasaqaatinik taakkuninnga tamakkiisumik naleqqussaanikut nunat avannarliit nakorsaatiniq ataatsimoorlutik pisisinnaanerannik periarfissat

oqinnerulersissavaat.

Nunani Avannarliit piumasaraat nakorsaaitit nunami oqaatsit atorlugit allagartalersugaassasut aamma nunami oqaatsit atorlugit atuisunut ilitsersuutitaqartassasut. Nakorsaatinik nalunaaqutsersuineq poortuinerlu pillugit EU-mi malittarisassat nutaat innuttaasutta atugassaannik nakorsaatinik pisinissaq siunissami sapernarnerulersissinnaavaat imaluunniit akisunerulersissinnaavaat. Savalimmiut, Islandi aamma Kalaallit Nunaat nunanut avannarlerni peqqissutsikkut ministerit peqatigalugit akisunerulersitsinngitsunik aqutsinissamillu ajornarnerulersitsinngitsumik siunissami malittarisassanik suliaqarput.

Ulloq 4. april 2019-imi Nunani Avannarlerni Ministerini Siunnersuisoqatigiit sinnerlugit islandimi Peqqissutsimut ministeri Peqqissutsimut Inuussutissallu isumannaatsuunissaannut EU-mi kommissærimut allakkanik nassiussivoq, avannarlerni nunat peqatigiillutik siunnersuutigalugu pappilissanut allagartanut tapertatut elektroniskimik ikkussassat allagartat atuutilernissaat EU-Kommissionimit eqqarsaatigineqassasoq. Aammattaaq sumiiffiit ikittunit oqaaseqarfiusut, 500.000-it inorlugit inullit, elektroniskimik allagartat ikkunneqartut taamaallaat atortassagaat.

12.4 CEDAW nalunaaruteqartarneq

Suiaassutsit akornanni naligiissitaanissaq pillugu Kalaallit Nunaat nunani avannarlerni nunanik suleqateqarpoq. 2019-imi Kalaallit Nunaata ilanngussani arnanik assigiinngissitseriaatsit tamaasa akiorneqarneri pillugit NP-imi immikkut ilisimasalinnut ataatsimoorluni piffissap qulingiluassaanni Naalagaaffeqatigiit nalunaarusiornerannut tunniuppaa. Kalaallit Nunaata ilanngussaani NP CEDAW-imi isumaqatigiisummi pisinnaatitaaffinnik aalajangersarneqarsimasunut Kalaallit Nunaata

qanoq naammassinninneranik nassuiaavoq. Suliaq nunani avannarlerni nunat allat suleqatigalugit ingerlanneqarpoq.

13 Nunatsinni Nakorsaaneqarfik

Nunatsinni Nakorsaaneqarfik aaliangerput
Nunanut Allanut tunngasutigut
naalakkersuinikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaat
2020-mut ilanngussiniaratik COVID-19
peqqutaalluni. Paasisaqarnerorusukkuit
Nunatsinni Nakorsaaneqarfik pillugu aammalu
COVID-19 pillugu suliniutinut tunngasut,
Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup nittartagaa
www.nun.gl takuguk.

14 Attaveqatigiinnermut Naalackersuisoqarfik

Mittarfiit nutaat

Nuummi Ilulissanilu mittarfissat sanaartorlugit aallartinneqareerput, Qaqortumilu mittarfiliassa aasap ingerlanerani aallartinneqassasoq pilersaarutaalluni. Mittarfiliassat ukiuni kingullerni nunanit assigiinngitsunit annertuumik soqutigineqarput. Tamatuma kingunerisaanik USA-mi, Amerikallu Danmarkimi aallartitaqarfiani atorfillit arlaleriarlutik Kalaallit Nunaannut tikeraarnikuullutik. Kalaallit Nunaanni attaveqarnermut USA aningaasaleerusulluni soqutiginnittoq amerlanernit ilisimaneqarpoq. Matumani attaveqaatit inuinnarnit sakkutuuniillu atorineqarsinnaasut ilanngullugit.

Silaannakkut angallaneq pillugu Islandimiut / Kalaallit suleqatigiissitaat

Silaannakkut angallaneq pillugu suleqatigiinnerulernissami periarfissanik misissuisussamik, Islandimi Kalaallit Nunaannilu oqartussat suleqatigiissitamik 2016-imi pilersitsipput. Ammasumik silaannakkut angallannissaq pillugu isumaqatigiissuteqarnissamut periarfissat, suleqatigiissitap misissussallugit ilaatigut suliasaraa. Piffissap ingerlanerani Kalaallit Nunaanni silaannakkut angallaneq pillugu pisoqartorujussuuvooq, taamaattumillu mittarfissanik sanaartornissat eqqarsaatigalugit nalunaarusiatigut innersuussutigineqartut ullutsinnut naleqqukkunnaartutut isigineqarneri pillugit, Kalaallit Nunaata Islandimi oqartussat ilisimatillugit. Tapiliussa q suliarineqarpoq, innersuussutillu politikkikkut aallaavigineqartussaangikkaluartut nunap akornanni suleqatigiilluarnermut nalunaarusiaq assersuutissaqqissoq, tassani atuarneqarsinnaalluni.

IMO-mi generalsekretæri Ilulissanut tikeraartoq

IMO-mi generalsekretæri, Kitack Lim, 2019-imi aggustip qaammataani Ilulissanut tikeraarpoq. Ineqarnermut Attaveqatigiinnermullu Naalackersuisoqarfik kiisalu Imarsiornermut Aqutsisoqarfik peqatigalugit tikeraarnissaa aaqqissuunneqarpoq. Tikeraarnera iluatsilluarpoq, Issittumilu pissutsinik immikkut ittunik kiisalu Kalaallit Nunaata eqqaani atugassarititaasunik immikkut ittunik IMO-p paasinnilluarnissaanut aqqutissiuuseqataalluni. HFO-mik atuineranut inerteqquteqarnermi Kalaallit Nunaannut nassiussanut aningaasartuutinik 5 - 8 %-it akornanni qaffaanermik kinguneqarsinnaalluni, HFO-mut tunngatillugu ajornartorsiutigineqartoq tassunga assersuutissaqqippoq. Kalaallit Nunaannut qujanaqisumik inerteqquteqarnerup atuutsilersinneqarnissaa 2029-mut kinguartinneqarpoq.

Issittoq pillugu Periusissiaq

Kalaallit Nunaat Savalimmiullu peqatigalugit Danmarki ulluni makkunani nutaamik Issittoq pillugu Periusissialiuleruttorpoq. Ineqarnermut Attaveqatigiinnermullu Naalackersuisoqarfiup suliaq tamanna qanimut malinnaavigaa, pisariaqarfiinilu ilanngussisaruni. Immap assinga, imaatigut isumannaallisaaneq, nakkutilliineq, SAR, attaveqatigiinnermullu tunngasut Naalackersuisoqarfiup annerusumik soqutigisarai.

15 Aningaasaqarnermut

Akileraartarnermullu Naalackersuisoqarfik

15.1 Nunani tamalaani naliliinerit nutarterneqarneri NATNIP2019-imi eqqaaneqartutut

Kalaallit Nunaat akileraartarnikkut inatsisitigut oqartussatut namminersortutut nunani tamalaani akileraartarnikkut suleqatigiinnermut ilaavoq, tassa akileraarutininik akiliinngitsoortarnermik akiuinnermik aamma akileraarutikinnerusunut nuuttarnerit pitsaaliornissaannik suliaqartartunut ilaavoq. Ukiuni marlussunni kingullerni nunani tamalaani akileraartarnikkut ingerlatsiviit akileraartarneq pillugu inatsisiliornepup aamma akileraartarneq pillugu paasissutissanik imaluunniit inatsisitigut oqartussaaffiit akornanni aningaasatigut kontoni paarlaasseqatigiittarnerup iluini nunani tamalaani malittarisassanik aalajangersaasoqarnissaa isumaqatigiissutigisimavaat.

Kalaallit Nunaat suleqatigiinnissamut aamma suleqatigisanik naliliinerit pingasut ingerlannissaannut pisussaaffeqarpoq 1) noqqaasoqarneratigut akileraartarnermi paasissutissanik paarlaasseqatigiinneq(EOIR), 2) aningaasatigut paasissutissanik ingerlaannartumik paarlaasseqatigiinneq(AEOI) aamma 3) nunap akileraartarnikkut tunngaviinik illersuinnermik aamma akileraartarnikkut tunngaviup millisarnerata unitsinnissaanik qulakkeerisut inatsisit suleriaatsillu assigiissarneri atulersinnerilu(BEPS).

EOIR pillugu naliliinnermut naleqqiullugu suliffeqarfiit inuussutissarsiornerlu pillugit inatsisit nutarterneqarnissaat siunertaralugu Kalaallit Nunaata Danmarkimut saaffiginnissimavoq, taamaalilluni ingerlatseqatigiiffiit allallu inatsisitigut pisinnaatitaasut pisussaataasullu piginnittuitik

pillugit paasissutissanik nalunaarsuisinnaallutik. Pitsaasumik naliliiffigineqarnissamut allannguutit piumasaqaatigineqarput. 2020-mi qaammatit pingasukkaat pingajuanni Kalaallit Nunaat naliliiffigineqassasoq naatsorsuutigineqarpoq.

Aningaasaqarnikkut paasissutissanik ingerlaannartumik paarlaasseqatigiinneq pillugu naliliineq 2019-ip naalernerani aallartinneqarpoq, naatsorsuutigineqarlunilu OECD 2020-ip ingerlanerani Kalaallit Nunaata atulersitsineranut paasissutissanillu paarlaasseqatigiittarneranut oqaaseqaateqassasoq. Aningaasaqarnermut Naalackersuisoqarfiup maannakkut malittarisassani amigaatit ataasiakkaat arajutsinaveersarpai taakkulu isumaginiarsaralugit. Tassani assersuutigalugu pineqarpoq immikkuualuttuunerusutigut pineqaatissiisarneq pillugu inatsiseqarnissaq pillugu piumasaqaat aamma nakkutilliinnermi allaffissornikkullu suleriaatsinut piumasaqaatit annertusisat.

OECD-p ataani suliniaqatigiiffiusumi Inclusive Framework on BEPS-ip ingerlatai nalilersuinerit tassaapput ukiukkaartumik naliliisarnerit Kalaallillu Nunaat eqqarsaatigalugu 2020-ip aallartinnerani aallartinneqarlutik. Ukiup affaani siullermi nutserisoqarlunilu inatsisinit naalisaanerit allaffissornikkullu suleriaatsit nalilersuisunut tunniunneqarput, inatsisillu il.il. nunani tamalaani piumasaqaatinik naammassinninersut taakkunanga naliliiffigineqarlutik. Aammattaaq "nunamut nunamut" nalunaarusiorneq pillugu inatsisip atulersinnissaa sulissutigineqarluni. "Nunamiit nunamut" nalunaarusiap kingunerisaanik nunani tamalaani ingerlatseqatigiiffissuit nunani allani ingerlatatik pillugit paasissutissanik nalunaaruteqartussaapput.

15.2 Avammut niueruteqartut nalunaarsugaanermik aqqissuussineq (REX)

Akilerartarnermut Aqutsisoqarfik 2019-imi, EU suleqatigalugu, REX-ip atulersinnissaanut isumaginnissimavoq, tassaasoq qarasaasiaqarnikkut aqqissuussineq, avammut niueruteqartut pinngoqqaarfik pillugu uppersaanermik ikiuisussa. Tunngavioq tassungalu atasut isumaqatigiissutit 01/01/2020-mi Kalaallit Nunaannut atulersinneqarput, ilaatigut OLT-imi nunani atulersitsisuni siullersat akornanniilluni.

REX Europa kommissionimit ineriartortinneqarsimavoq tassaniilluni tunngavigineqartoq, EU-miit imaluunniit nunanit nunasiaasimasunit avammut niueruteqartut nalunaarsugaasimasut tunisassiat uppersaataannik pilersitsisarlutik, nioqqutissap nunami pinngoqqaarfia uppersarneqarluni. Eqqussusut aamma nioqqutissap nunami pinngoqqaarfianik il.il. uppersaasinnaassapput.

15.3 Global Forumip ukiunik qulinngortorsiorluni ataatsimiinnerani naalackersuisup peqataanera

Kalaallit Nunaat 2017-mili Global Forumimi ilaasortaasimavoq, tassaasoq OECD-ip ataani suliniaqatigiiffik. Akilerartarnikkut paasissutissanik aningaasaqarnikkullu paasissutissanik paarlaasseqatigiinneq pillugu nunami inatsisunik nalilersuineri Global Forumip Kalaallit Nunaannut ikiuppoq. Global Forumi tamatum kingorna inatsisat malittarisassallu allat qanoq nunani tamalaani malitassanut tulluarsarneqarsinnaaneritut naammassinnissinnaanerinullu innersuussuteqartarpoq. 2019-mi Kalaallit Nunaat nunanik 50-inik amerlanerusunik paasissutissanik paarlaasseqatigiippoq. Nunarsuaq tamakkerlugu

nunat inatsisitigullu pisussaaffeqartut piginnaatitaasullu 100-it kontot 47 millioninik amerlanerusut pillugit paasissutissanik paarlaasseqatigiissimapput.

Suliniaqatigiiffiup ukiunik qulinngortorsiornerani ukiumoortumik ataatsimiinnermut nunat ilaasortat aningaasaqarnermut ministerii peqataaqqullugit allattoqarfiup qaaqqusimavai. Ataatsimiinnermi paasissutissanik paarlaasseqatigiittarneq aamma ammasumik pissuseqarnerup annertusineqarnissaa pillugit peqatigiinnissamut oqariartuut nunanit uteqqinneqarlunilu nukittorsarneqarpoq.

Aningaasaqarnermut Naalackersuisoq ataatsimiinnermi nunanit peqataasunit allaniit aningaasaqarnermut akilerartarnermullu ministerit 50-it peqatigalugit peqataavoq.

Aningaasaqarnermut Aatsitassanullu Naalackersuisoq ulluni 26.-27. november 2019-imi Parisimi ataatsimiinnermi peqataasoq.

15.4 CRS & FATCA paasissutissanik paarlaasseqatigiinneq

Global Forum akilerartarnermi paasissutissanik paarlaasseqatigiinnermi ikiuuttarpoq, taamaattumillu Kalaallit Nunaannut suleqatigiinnermut pingaaruteqarluni. Akilerartarnermut paasissutissanik aamma aningaasaqarnikkut kontot pillugit paasissutissanik arlalissuarnik Kalaallit Nunaat paarlaasseqatigiittarpoq. Aningaasaqarnikkut kontot pillugit paasissutissat ukiumut ataasiarluni ingerlaannartumik pisarput, aamma USA-mi

(FATCA) aamma nunani allani peqatigiilluni paarlaasseqatigiinnissamut isumaqatigiisummik atsiorsimasuni (CRS) agguarneqarsimallutik.

Kalaallit Nunaat 2019-mi kalaallit nunaanni aningaaserivinni inuit kontollit pillugit nunanut 20-inut CRS paasissutissanik nassiussisimavoq, inuillu Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartut, kisiannili Kalaallit Nunaata avataani aningaaserivimmi kontoqartut pillugit nunanit 50-iniit paasissutissanik tiguisoqarsimalluni. Ukiut aappassaat Kalaallit Nunaat CRS paasissutissanik paarlaasseqatigiippoq kisitsisaagallartullu takutillugu kontot aamma paarlaasseqatigiinni oqartussaam amerlassusii qaffariarsimasut.

2019-imi siullermeertumik amerikami akileraartarnermut oqartussanut amerikami naalagaaffimmi innuttaassuseqartut aningaasaqarnikkut paasissutissaataat pillugit paasissutissanik Kalaallit Nunaat nassiussisimavoq.

16 Aatsitassanut Suliffeqarnermullu Naalackersuisoqarfik (ASN)

Aatsitassanut Naalackersuisoqarfiup, aammalu oqartussap taassuma ataaniittup Aatsitassanut Aqutsisoqarfiup, suliassaat qitiutinneqarnerpaasoq tassaavoq Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiornermut periarfissaqarfiusunik nittarsaassinissaq. Suliassamiippoq nunanit allaneersunik aningaasaliisartunik nunatsinnukarumalersitsiniarneq, aammalu piujuartitsiviusumik aatsitassarsiorfinni suliaqarnerup ineriartortinneqarneranut taperseeqataanissaat. Suliassaq taanna inatsisunik aqutsinikkut, paasititsiniaanernik suliaqarnikkut, ujarassiornermi ilisimatuussutsikkut suliniutit nittarsaassinerlu aqqutigalugit isumagineqarpoq, taamaaliornermilu aatsitassarsiorfiutileqatigiiffinnut aningaasaliineranut avatangiisinut orniginartunut killissaliisoqarluni. Ingerlatat aatsitassarsiornermut tunngassuteqartut siuarsarneqarnissaat ilungersuutigalugu, kisianni peqatigisaanik issittumi avatangiisivot asseqanngitsut pisariaqanngitsumik ajoquserneqannginnissaat qulakkeerniarlugu, aatsitassanut suliassaqarfimmi inatsisit aqunneqarput.

16.1 Aatsitassanut suliassaqarfimmi ineriartortitsineq

2016-imi Greenland Ruby A/S-ip Kalaallit Nunaata kitaata kujataani Qeqertarsuatsiaat eqqaanni piianissamut akuersissut True North Gems Greenland A/S-imit tiguaa. Greenland Ruby Norgemiut suliffissuannit LNS-imit pigineqarpoq. Akuersissummi rubininik aammalu safir-inik aappaluartunik piianissamut pisinnaatitsisoqarpoq. Greenland Ruby A/S-ip sanaartornermut immikkoortoq inaarsarpaa aammalu 2017-imi piiaaneq aallartillugu. 2018-imi ingerlatseqatigiiffik rubininik tuniniaalluni

aallartippoq. Ingerlatseqatigiiffik 2019-imi Nuummi pisiniarfimmik pilersitsivoq.

Hudson Greenland A/S 2015-imi Kalaallit Nunaata kitaani Kangerlussuup eqqaani anorthosit-inik piianissamut, piianissamut akuersissummik tunineqarpoq. Ingerlatseqatigiiffik qullersaqarfiusoq Hudson Resources Ltd Canada-mi Vancouver-imi qullersaqarfeqarpoq. 2018-ip ingerlanerani ingerlatseqatigiiffiup sanaartornermut immikkoortup killiffii kingulliit naammassiniarlugit ingerlappai. Ingerlatseqatigiiffiup 2019-imi aggustimi anorthosit-inik umiarsuarmik aallarussineq aammalu avammut annissineq siulleg ingerlappaa, maannakkullu suliarinnittarfimminnik pitsanngorsaaneq sulissutigalugu.

Australiamiut ingerlatseqatigiiffiat Ironbark A/S Kalaallit Nunaata avannaarsuani Citronen Fjord-imi zinkinik aamma aqerlunik piianissamut, piianissamut akuersissummik 2016-imi tunineqarpoq. 2019-imi ingerlatseqatigiiffiup aatsitassarsiorfimmu pilersaarutimik misissornissaa pitsanngorsarnissaalu kiisalu pisariaqartunik aningaasaliisussarsiorneq, aalluppaat. Ingerlatseqatigiiffik Perth-imi qullersaqarfeqarpoq.

Nalunaq A/S-ip Kalaallit Nunaata kujataata kitaani kuultinik piianissaminut, piianissamut akuersissummi pigisamini aatsitassarsiorluni misissuineq 2018-imi ingerlappaa. Nalunaq A/S Candami nalunaarsorsimasumit ingerlatseqatigiiffimmit AEX Gold Inc.-imit pigineqarpoq. 2019-imi aatsitassarsiorluni misissuinerup ingerlaqqinnera, aatsitassannguussimasunik ilisimaneqartunik annertusititsinermik malitseqarpoq, aammalu aatsitassarsiorluni misissuineranut sumiiffiit aallussiviusussat nutaat toqqarneqarsinnaalerlutik. Aammattaaq

ingerlatseqatigiiffiup piiaaqqilernissaminut piareersarnerminut ilaatillugu, sanaartornermut immikkoortumut tunngatillugu pilersaaruserneq ingerlateqqippaa.

Black Angel Mining A/S-ip piiaanissamut akuersissut 2008/29, Maarmoriliup eqqaani inissisimasooq, 2019-imi utertippaa. Black Angel Mining A/S FBC Mining (BA) Ltd-imut Tuluit Nunaanni nalunaarsorsimasumut, immikkoortortatut ingerlatseqatigiiffiuvoq. Sumiiffik 2019-imi ukiaanerani atugassarititaasut immikkut ittut tunngavigalugit aatsitassarsiorluni misissuinissamut qinnuteqarfigineqarnissamut ammarneqarpoq. Maarmorilimmut aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersissummik 2020-imi tunniussisinnanissaq Aatsitassanut Aqutsisoqarfiup naatsorsuutigaa.

London Mining Greenland A/S suliassamut piiaanissamut matusinissamullu pilersaarutit naammassinissaanut piffissamut killiliussamik sivitsuinissamik 2018-imi akuerineqarpoq. London Mining A/S Kalaallit Nunaata kitaani saviminissamik piiaanissaminut, piiaanissamut akuersissummi 2013/31-imi maannakorpiaq ingerlataqanngilaq. London Mining A/S-imi aktiaatit annertunersaannik piginnittuuvoq Luckford View Limited, Hong Kong-imi nalunaarsorsimasooq.

Dundas Titanium A/S-ip piiaanissamut akuersissummik qinnuteqaat 2019-imi suliaraa. Naatsorsuutigineqarpoq ingerlatseqatigiiffiup qinnuteqaatini naammassereersoq 2020-imi nassutissagaa. ingerlatseqatigiiffiup sumiiffimmit akuersissuteqarfiusumit ilmenit-imik misissueqqissaarnissaq siunertaralugu, Rio Tinto Iron & Titanium Canada Inc.-imut suleqatigiinnissamut isumaqatigiissut 2019-imi aamma atsiorpaa. Isumaqatigiissummut tassunga ilaatillugu sioqqat 42.000 tons ilmenite-mik akullit Canada-mi Rio Tinto-p suliareqqiisarfiani

misileraalluni suliarineqartussanngorlugit, ingerlatseqatigiiffiup avammut annissorpai. Ingerlatseqatigiiffik qullersaqarfiusooq Dundas Titanium-imut tunuliaqutaasooq tassaavooq Bluejay Mining Plc, Tuluit Nunaanni nalunaarsorsimasooq.

Nunarsuaq tamakkerlugu aammalu Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiorluni misissuinerminingaaaliinerit, 2013-imi apparsimagaluartut, 2019-imi annertusiartoqqilerput. Aatsitassanut akigititat 2015-imi aamma 2016-imi ataatsimut isigalugu appasinnerpaamiilerput, aammalu taamanikkulli ataatsimut isigalugu annertusiartoqqilersimallutik. Aatsitassanut akigititat qaffakkiartornerisa kingunerisaanik, nunarsuaq tamakkerlugu taamatullu Kalaallit Nunaanni, aatsitassarsiorluni misissuinerminingelataqarnerit annertusiartuinnassasut naatsorsuutigineqarpoq. Ukiup 2019-ip naanerani Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersissutit 58-iupput.

Avammut annissuinermit nalunaarut

Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 5, 26. juni 2019-imeersoq (Avammut annissuinermit nalunaarut) 2019-imi atuutilerpoq. Avammut annissuinermit nalunaarummi siunertaavooq aatsitassanik inatsisunik unioqqutitsinani tuniniaanissamut avammullu annissuinissamut malittarisassat atuuttut pisariillisarneqarnissaat paasissutissiissutiginissaallu.

16.2 Pilerisaarineq paasissutissallu

Kalaallit Nunaat nunat tamalaat akornanni pilersaareqatigiinnissamut kateritsitsinernut ukiut tamaasa peqataasarpoq, taakkunanilu Kalaallit Nunaat nerrivimmik paasissutissalimmik peqataatitaqartarpoq aamma Namminersorlutik Oqartussanut sinniisut suliffeqarfiit misissuisartut aatsitassarsiorlullu ataatsimeeqatigisarpaat.

Kalaallit Nunaat 2019-imi Vancouverimi Roundup-imi Torontomilu PDAC-mi aallartitaqarpoq. Aatsitassaqaqarnermut Naalakkersuisoq Torontomi PDAC-mi aatsitassat pillugit saqqummersitsinermi tassungalu atasumut 'Kalaallit Nunaannut ulloritinneqartumut' peqataavoq. PDAC-ip ingerlanerani Aatsitassanut Suliffeqaqarnermullu Naalakkersuisup suliffeqaqarfiit misissuisartut aatsitassarsiortullu arlallit ataatsimeeqatigai. Kunnikkormiutut Ataqqinassusilik Kronprins Frederik aamma (taamani) nunarsuup silaannaanut tunngasunut ministeri Lars Christian Lilleholt PDAC-imi peqataapput. Aatsitassanut Naalakkersuisoqarfik 2019-imi Canadami Mineral Resources Review-imi, Englandimi Gem-A Conference-mi kiisalu Danmarkimi Copenhagen Gemmological Symposium-imi ataatsimeersuarnerni saqqummiinissamut qaaqquneqarportaaq.

Ujarassiornermut Immikkoortortaqaqarfiup atuakkat ujarassiornermut ilitsersuusiat nangeqattaartut naammassiniarlugit 2019-imi nangippai, ujarassiornermut aatsitassanullu soqutiginnittut amerlisarniarlugit. Suliaq 2020-mi naammassissangatinneqarpoq. Ilitsersuutit pingortitamut soqutigisaqartunut tamanut saaffiginnittuupput ujaqquerinermit soqutigisallit takornariarnerannut iluaqutsiunneqarsinnaallutik. Atuakkat ilitsersuusiat kalaallisut, tuluttut danskisullu saqqummersinneqarumaarput.

Maniitsup eqqaa ersarissunngorlugu angissuseq 1:100.000-inngorlugu ujarassiornermut nunap-assinngortinniarneqarnera Ujarassiornermut Immikkoortortaqaqarfiup 2019-imi nangippaa. Tamanna suliniut Ujarassiornermut Immikkoortortaqaqarfiup 2016-imi aallartippaa. Ulloq manna tikillugu ilisimatuussutsikkut allaaserisat ujarassiornermut tunngasut saqqummersinneqareerput, arlallillu

allanneqaleruttorlutik. Taamatut suliaqarnikkut ujarassiornermi ilisimasat siuariangaatsiarput Maniitsullu eqqaani nassaat amerlillutik. Suliaq 2020-imi naammassissangatinneqarpoq.

Ujarassiornermut Immikkoortortaqaqarfiup GEUS suleqatigalugu Tunup avannaata immikkoortuani nunap-assinganik nalunaarsuineq 2019-imi nangippaattaaq. Nunap sananeqaataanik nalunaarsuineq ukiuni tullinnguuttuni annertusineqassaaq sumiiffiillu eqqaaniittut allat ilanngunneqassallutik.

Nassuiaatip siuliata kingorna Ujarassiornermut Immikkoortortaqaqarfiup paasissutissaasivinnik ineriartortitsinissamut suliniutinik nutaanik aallartitsivoq nittartakkatsinnilu paasissutissat pissarsiariuminarsarlugit. Taakku suliarineqarput Kalaallit Nunaanni misissuinissanut aningaasaliisartut pilerisaarniarlugit. 2019-imi paasissutissanut aqutsissutit inissitsiterneqarput allanngortiterneqarlutillu, paasissutissanullu periusissiaq nutaaq sananeqarpoq. Taakku paasissutissaasiviit nutaat 2019-imeersut akornanniippoq diamantit pillugit paasissutissaasivik, taannalu 2020-imi PDAC-mi tamanut saqqummiunneqarpoq. Kiisalu Kalaallit Nunaanni pinnersaatissat nassaat nunap-assigani takuneqarsinnaasunngorlugit 2019-imi saqqummiunneqarput.

16.3 Nunat tamalaat oqallittarfiini peqataaneq

2019-imi Aatsitassanut Naalakkersuisoqarfik ilisimatusarnermut atatillugu nunat tamalaat oqallittarfiini assigiinngitsuni peqataavoq. Aatsitassanut Naalakkersuisoqarfik oqartussat allat suleqatigalugit Issittumi allanngoriartortunut annertuunut atatillugu inuuniarnermut, avatangiisinut aningaasaqarnermullu attuumassuteqartut pillugit misilittakkanik ilisimasanillu paarlaaqateqartarpoq. Taakku

oqallittarfiit aaqqissuussallu Aatsitassanut
Naalackersuisoqarfiup Kalaallit Nunaanni
aatsitassarsiornerup ineriartorteqqinnissaanut
qanoq pitsaanerpaamik
tunngavissiuinnaaneranut nunallu
immikkoortuata unammilligassanut
iliuseqarnissaanut iluaqutaasimapput.

**State Department peqatigalugu
paaseqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqarneq
(MoU).**

Upernaaq 2019 Aatsitassanut
Naalackersuisoqarfik Amerikamiullu nunanut
allanut naalackersuisoqarfiat
suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqarput.
Suleqatigiinnissamut isumaqatigiissummi Kalaallit
Nunaat USA-llu suleqatigiinnerisa
pitsanngorsarnissaat siunertarineqarpoq. Kalaallit
Nunaanni aatsitassaqaarnikkut
suliffeqarfissuaqarnerup ilaatigut
aningaasaliinissamut pilerisaarinikkut
teknologinillu nutaanik atuilluarnikkut
ineriartortinnissaa pitsanngorsarneqarnissaalu
suleqatigiinnissamut isumaqatigiissummi
anguniakkat ilagaat.

17 Aalisarnermut Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik

17.1 NAFO

NAFO tassaavoq nunarsuup immikkoortuani naalagaaffiit akornanni aalisarnermik ingerlatsinermi suleqatigiiffik nunanik aqqaneq marlunnik ilaasortaartoq – imaluunniit isumaqatigiissummut peqataasut. Taakkulu makkuupput: Canada, Cuba, Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaat sinnerlugit Danmark (DFG), EU, St Pierre et Miguelon sinnerlugu Frankrig, Island, Japan, Norge, Rusland, Korea Kujalleq, Ukraine aamma USA.

Atlantikup Avannaata Kitaa aqqissuussami ilaavoq, tassanilu Kalaallit Nunaata Canadallu akornanni imartaq ilaalluni. NAFO-p malittarisassaqaqtitsiviinut ilaapput naalagaaffiit sineriallit killeqarfiisa 200 sømiliniittut avataanniittut imartat Kalaallit Nunaata kimmut kujammut sineriaata, Canadap kangimut sineriaata aamma USA-p avannamut kangimut sineriaata avataanni. NAFO’p ingerlatsivigisinnaasaanut ilaapput NAFO-p malittarisassaqaqfiata iluani aalisakkat qaleruallillu suusinnaasut tamarmik ataasiakkaannguit minillugit soorlu kapisilik, taanna NASCO-mit malittarisassaqaqtinneqarluni. NAFO-p isumaqatigiissut naapertorlugu aalisakkanit isumalluutunik allanngutsaaliuineq pitsaanerpaamillu iluaquteqarneq qulakkiissavaa. NAFO aammattaaq isumaqatigiissuteqarfiusumut tamarmut biologinit siunnersuinermik ikiorsiisarpoq, tassunga ilanngullugu Kalaallit Nunaata Kitaani aalisakkanut qalerualinnullu. Ukiut tamaasa septembarimi ukiumoortumik ataatsimiittoqartarpoq. 2017-imi Montréalimi naalagaaffiup ilaani Québec, Canadami, ukiumoortumik ataatsimiittoqarpoq tassani naalakkersuisoqarfik (APNN) aamma KANUAANA peqataallutik.

Kalaallit Nunaat NAFO-mi killilersuiffiusumi 3L-imi aamma Flemish Capip eqqaani NAFO-mi 3M-imi raajarniarnissamut periarfissaqarpoq. Imartaq 3L peqassutsit inissisimaffiat pissutigalugu aalisarnermut matuneqarsimavoq, kisiannili imartaq 3M peqassutsip pitsanngoriarnera pissutigalugu siullermeertumik ukiuni qulini aalisarnermut ammarneqarluni. Taamaallilluni Kalaallit Nunaat 3M-imi 2020-mi ulluni 124-ini aalisarsinnaatitaavoq. Taamaattorli malugineqassalluni peqassutsip suli sunnertiasuunera pissutigalugu ilisimatuussutsikkut siunnersuineq 5448 tonsit anguneqarpata aalisarneq matuneqassalluni. NAFO-mi ukiumoortumik ataatsimiinneq Frankrigimi Bordeaux-mi ulluni 23-27 september 2019-imi ingerlanneqarpoq. Kalaallit Nunaat Savalimmiut peqatigalugit DFG-mi aallartitani peqataavoq. 2018-imi FAO-mi najoqqutassiat naapertorlugit NAFO suliniaqatigiiffittut Peqataasunit *nalilernerqarpoq* . Suleqatigiissitaq innersuussutit atulersinnissaannut iliuuseqarnissamut pilersaarusiortussa 2018-imi ukiumoortumik ataatsimiinnermi pilersinneqarpoq. Suleqatigiissitap innersuussutinik ingerlaavartumik malittarinninnissamut suliassallu agguarnissaanut siunnersuutaa peqataasut isumaqatigiissuteqartunit akuerineqarpoq. Taakku saniatigut NAFO-mi 3M-imi 2009-imi matuneqarnerata kingorna raajarniarnerup ammarneqarnissaa isumaqatigiissutigineqarpoq, kiisalu aalisarnermit tassanga ullut aalisarfiusut pisassiissutinut allanngortinneqarnissaat isumaqatigiissutigineqarsinnaanersoq misissorniarlugu ataatsimiittoqassasoq. Ukiumoortumik tullianik ataatsimiinnissaq Halifax-imi ulluni 21-25 september 2020-imi ingerlanneqassaaq.

17.2 NEAFC

North East Atlantic Fisheries Commission (NEAFC) tassaavoq nunarsuup immikkoortuani naalagaaffiit akornanni aalisarnermik ingerlatsinermi suleqatigiiffik, NAFO-tut suleqatigiiffittut isigineqarsinnaasoq. NAFO-p Atlantikup avannamut kippasissortaa nakkutigisaraa, NEAFC-llu Atlantikup avannamut kangisissortaa nakkutigisarlugu. Naalakkersuisut pingaartumik Irmingerip imartaani suluppaakkat ikerinnarsiortut agguarneqarnerinut nakkutigineqarnerinullu soqutiginnippot. Suluppaakkanik taakkuninnga Atlantikup Kangiata Avannaani aalisarnermik ingerlataqartut anginerpaat pingasut ilaannut Kalaallit Nunaat ilaavoq, aamma Savalimmiut aamma Islandi peqatigalugit aalisakkanut taakkuninnga naalagaaffittut sineriaqartuullutik. 2020 eqqarsaatigalugu ukiumut ataatsimut aqutsinissamut pilersaarut pillugu isumaqatigiittoqanngilaq. Kalaallit Nunaata EU peqatigalugu toqqarsimavaa siusinnerusukkat aqutsinissamut pilersaarut malillugu aqutsineq nangingneqassasoq, tassani nalunaarutigineqarluni imartami aalisakkat pillugit TAC appartikkiartuaarneqassasoq. Aalisarnerq pillugu isumaqatigiissutikkut Kalaallit Nunaannut pisassiissutit tamaasa EU-mit aalisarneqarput. Kalaallit Nunaat aalisakkanik ataatsimoorussanik allanik aalisarpoq, soorlu avaleraasartuut, ammassassuit saarullernallu, Kalaallit Nunaata taakkuninnga soqutiginninnera alliartorpoq. Kalaallit Nunaat ukiaq 2016-imi avaleraasartuunut naalagaaffittut sinerialittut inissisimalerpoq. Tassa imaappoq Kalaallit Nunaat naalagaaffinnut sinerialinnut allanut soorlu ukununnga EU, Norge, Savalimmiut aamma Islandimut naligititaalluni avaleraasartuunik pisortat ingerlatsinerannut peqataasinnaavoq. Arlaleriarluni isumaqatiginninniartoqareersoq naalagaaffiit sineriallit 2018-imi isumaqatigiinniarnert 2014-imeersumik

avaleraasartuut pillugit naalagaaffiit sineriallit isumaqatigiissut, EU-mut, Norgemut Savalimmiunullu taamaallaat tunngasoq 2020-ip naanissaanut sivitsorlugu naammassivaat. Saarulliusaat pillugit naalagaaffiit sineriallit isumaqatigiinniarnert Kalaallit Nunaat alaatsinaatsutut peqataasarpoq.

17.3 NASCO

NASCO Nunat Tamalaat akornanni aalisarnikkut suleqatigiiffiuvoq naalagaaffinnit arfinilinnit ilaasortaaffigineqartoq (Canada, Savalimmiut Kalaallillu Nunaat sinnerlugit Danmark, EU, Norge, Rusland aamma USA). Isumaqatigiissummi kapisileqatigiit Atlantikup Avannaaniittut pineqarput. NASCO Siunnersuisoqatigiinnut ikiuuppoq tassungalu ilanngullugit nunarsuup immikkoortuni ataatsimiiitaliat pingasut: Atlantikup Avannaata Kangiani Kommissiomi (EU, Savalimmiut sinnerlugu Danmark, Island, Norge aamma Rusland), North American Commissionimut (Canada aamma USA) aamma West Greenland Commission (Kalaallit Nunaata Kitaani kommissiomi), (Canada, EU, USA aamma Danmark Kalaallit Nunaat sinnerlugu). NASCO-p siunertaraa kapisillit piujuartinnissaasa, kapisileqassutsip pilerseqqinneqarnissaata kapisillillu amerlisarneqarnissaasa siuarsarnissaat, kiisalu kapisileqassuseq pillugu ilisimatuussutsikkut paasissutissiisarnertup peqassutsillu nalilersoqqissaarneqarnissaata siuarsarnissaat. Kalaallit Nunaata oqaluttuarisaaneq tunngavigalugu inuussutissarsiutigalugu kapisilinniarsinnaanini atuutsittuassallugu pisinnaatitaaffia Naalakkersuisut NASCO-mi sulissutigaa. Amerikap Avannaani Europamilu kuunni kapisillit majortarfiini pissutsit ajorsigaluttuinnarnerisa kinguneraat ukiuni kingullerni Kalaallit Nunaanni kapisilinnik tunngavigineqarsinnaasuerunnera iluanaarniutigalugu aalisarneqarsinnaasunik,

kapisillillu avammut niuerutiginnissaat aamma inerteqqutaalluni. Taamaallaat nunatta iluani niuerfinnik pilersuinissamut kapisilinniarneq 1998-imili kisimi ingerlanneqarluni. 2019-imut ilisimatuussutsikkut siunnersuinermi kaammattuutigineqartuarsInnarpoq Kalaallit Nunaata Kitaani kapisilinnik aalisartoqassanngitsoq. Kapisileqassutsip pitsanngoriarsinnaasimaneranut takussutissaqanngilluinnarpoq. Taamaakkaluartoq 2018-imi ukiumoortumik ataatsimiinnermi Kalaallit Nunaat ukiunut pingasunut isumaqatigiissuteqarpoq, tassani akuerisaamat nunarsuarmioqatitsinnullu inatsisit malittarisassallu tunngaviusumik akuersissutigittinneqarluni aalisartoqanngilluinnarnissaanik kaammattuuteqarluni siunnersuisoqaraluartoq Kalaallit Nunaanni killilimmik kapisilinniartoqarsinnaasoq. Taamaallilluni isumaqatigiissummi nutaami Kalaallit Nunaat ukiuni 2018, 2019 aamma 2020-imi tamani 30 tonsinik inuussutissarsiutigalugu sunngiffimmilu aalisartunut pisassiissutinik aalajangiisnaatitaasimavoq. Peqatigisaanilli isumaqatigiissummi Kalaallit Nunaat aalisarnermik nakkutilliinerup annertusingaatsiarnissaanut pisussaalerpoq, sunngiffimmi aalisartunut akuersissutinut suliniutit, pisaqanngitsoorsimaneq pillugu nalunaarusiortarnissaq, sippulimmik aalisartoqarsimatillugu pisassiissutinik ilanngaasarnissaq aamma kapisilinniarnissamut akuersissummik nutaanik atulersitsisoqarnera pillugu nalunaaruteqarnissamut piumasaqaat. Kapisilinniarneq aamma aqutsinermi nakkutilliinermilu suliniutit tamaasa pillugu NASCO-mut ilisimatitsisarnissamut Kalaallit Nunaat pisussaalerpoq. 2019-imi ukiumoortumik ataatsimiinneq Tromsømi ingerlanneqarpoq International Year of the Salmon Symposium ingerlaqatigalugu, tassani Kalaallit Nunaat kapisilinniarneq pillugu

saqqummiussilluni. Kapisillit pillugit nunarsuarmiut ukioqartitsinerannut atatillugu NASCO aamma Atlantikup Avannaani kapisillit killiffiat pillugit nalunaarusiorsimavoq, tassunga Kalaallit Nunaat ilanngussaqaarsimalluni. NASCO aalajangiisimavoq nalunaarusiaq akunneqartumik nutarterneqartassasoq, taamaallilluni peqassutsip ineriartorneranut ajornannginnerusumik malinnaasoqarsinnaalluni.

17.4 EU-Kalaallit Nunaata Aalisarneq pillugu peqatigiinnissamut isumaqatigiissutaat tassungalu atasut tapiliussat

Aalisarneq pillugu Peqatigiinnissamik Isumaqatigiissut tapiliussartalik tapiliussamullu ilanngussartalik Kalaallit Nunaata EU-llu 2. juni 2006-imi atsiortaat. Tassunga atasoq tapiliussaq 2013-2015-imut marloriarluni nutarterneqartarsimavoq maannakkullu tapiliussaq piffissamut 2016-2020-imut tunngasuulluni. Aalisarneq pillugu Peqatigiinnissamut Isumaqatigiissutikkut EU-p Kalaallit Nunaata imartaani aalisarnera tamatumunngalu EU-p akiliutaa malittarisassaliuunneqarpoq. Akiliut ima agguarsimavoq: pisassiissutinut akiliutit, aalisariutaatillit akiliutaat kiisalu Kalaallit Nunaanni aalisarnermik suliaqartut EU-mit aningaasaliissutitigit tapiissuteqarfigineqartarneri, tassungalu Kalaallit Nunaata aalisakkat isumaqatigiissummi allassimasut naapertorlugit amerlatigisut atugassiissutigissavai. Taakku saniatigit isumaqatigiissummiippoq aningaasatigit immikkoortitat aalisakkat annertussusiisa annertusisinaanerinut atorneqartussat, tapiliussami annertussutsit isumaqatigiissutaasimasut qaangerlugit EU-mut pisasseeqqinnissamut periarfissaqassappat. Aalisarneq pillugu isumaqatigiissummut sinaakkusiussat iluanni 2019-imi EU-mik suleqateqarnermi ukiumi kingullermi, 2020-mi

Tapiliussami pisassiissutit aalajangersarnissaat sammineqarsimalluni, kiisalu Aalisarneq pillugu isumaqatigiissutissaq nutaaq kiisalu Tapiliussaq pillugu isumaqatigiinniarnissat piareersarneri. Ukiumi Joint Committeemi ataatsimiinneq 2019-imi novembarimi Bruxellesimi ingerlanneqarpoq. Tassani 2020-mi EU-mut tunniunneqartussat aalisagartassiissutit inaarutaasut aalajangersarnissaat pillugit isumaqatigiittoqarpoq. Januar 2020-mi Aalisarneq pillugu isumaqatigiissutissaq nutaat kiisalu tassunga atasoq Tapiliussaq pillugit isumaqatigiinniarnierit aallartinneqarput. Aappassaaneerneq martsimi Bruxellesimi ingerlanneqarpoq isumaqatigiinniarnierillu aasaq 2020 nallertinnagu Kalaallit Nunaanni naammassineqarnissaat naatsorsuutigineqarluni. Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfimmit, KANUAANAmi, Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfimmit, Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfimmit, Pinngortitaleriffimmiit, Nunanut allanut ministereqarfimmit kiisalu KNAPK-mit aamma Sulisitsisut Peqatigiiffianit sinniisooqartumik isumaqatigiinniartussanik Naalakkersuisut pilersitsisimapput.

17.5 Islandip Kalaallit Nunaatalu ataatsimoorlutik Aalisarneq pillugu ataatsimiititaliaat

Kalaallit Nunaat aamma Islandi januar 2013-imi isumaqatigiissuteqarput, Islandimiut kalaallillu aalisarneq pillugu ataatsimoorlutik ataatsimiititaliamik pilersitsimmata. Islandip aamma Kalaallit Nunaata aalisakkat arlallit avissimavaat, assersuutigalugu qalerallit, ammassaat aamma suluppaakkat itisoormiut, Aalisarneq pillugu ataatsimiititaliarsuarlu pilersinneqarsimalluni aalisakkanik taakkuninnga pjuuartitsinissamik tunngaveqartumik aqutsinissaq qaninnerusumillu suleqatigiinnissaq angusinnaajumallugit. Taakku saniatigut

ataatsimut soqutigisanik suliat allat oqallisigineqartarput, soorlu NAFO-mi, NEAFC-mi oqallifinnilu allani suleqatigiinnerit, tulaassinissamut periarfissat aamma illuatungeriit marluullutik soqutigisaannik qaninnerusumik suleqatigiiffiusinnaasut allat. Aalisarneq pillugu ataatsimoorluni ataatsimiititaliami Island Kalaallit Nunaallu aalisakkanut ataatsimoorussanut marlunnut qalerallinnut (2013) aamma suluppaakkanut (2015) ataatsimoorluni ingerlatsinissamik isumaqatigiissusiorput. Islandip Kalaallit Nunaatalu Aalisarneq pillugu ataatsimoorlutik ataatsimiititaliaat april 2019-imi Reykjavikimi ataatsimiippoq, tassani aalisakkat ataatsimoorussat qanoq innersut, ataatsimut aalisakkanik misissuineri suliniutit aamma tulaassinissamut periarfissat oqallisigineqarlutik. Taakku saniatigut qalerallit suluppaakkallu itisoormiut pillugit maj 2019-imi Københavnimi naalagaaffiit sineriallit aallarniutaasumik ataatsimiippat. Pisortatiguunngitsumik paasiniaareernerit arlallit kingorna naatsorsuutigineqarpoq upernaq 2020-mi Nuummi isumaqatigiinniarnierit nangeqqinneqassasut, tassani aamma Ataatsimoorussamik Aalisarneq pillugu ataatsimiititaliami ukiumoortumik ataatsimiinneq ingerlanneqassalluni.

17.6 Kalaallit Nunaata Savalimmiullu akornanni aalisarneq pillugu Isumaqatigiissut aamma isumaqatigiissummut 2020-mut tapiliussap naammassineqarnissaa

Kalaallit Nunaat aamma Savalimmiut 1997-imi illugiillutik nammineq aalisarfimminnut appakaassinnaaneq pillugu aalisarneq pillugu isumaqatigiissuteqarsimapput kiisalu aalisarneq pillugu suleqatigiillutik Isumaqatigiissummi illugiilluni pisassiissutit annikitsuinnaat pineqarput, kisiannili Kalaallit Nunaata aalisarnikkut Savalimmiunik allatigut

attaveqarnera pissutigalugu pingaaruteqartutut isigineqarluni, siullermik suleqatigiiffissuarni NAFO-mi aamma NEAFC-mi. Nunat akornanni isumaqatigiissutitut allatuulli ukiumoortumik isumaqatigiissuteqartarnernut atatillugu anguniagaavoq kalaallit angallataataasa aalisarnissamut periarfissaat eqqarsaatigalugit sapinngisamik pitsaanerpaanik angusaqartoqarnissaa.

Kalaallit Nunaat aamma Savalimmiut 2020 pillugu aalisarnej pillugu isumaqatigiissummut tapiliussaqa pillugu ulluni 28-29. december 2019-imi København-imi isumaqatigiinniarnernit ingerlappaat. Isumaqatigiissut ilaannikkut allanut atatillugu isumaqatigiinngissutaasinnaasut iluarsineqarnissaannut atorneqartarsimavoq. Isumaqatigiissut Kalaallit Nunaannut naammaginartutut nalilerneqarpoq. 2020-imut tapiliussaqa pillugu isumaqatigiinniarnerni isumaqatigiinniarnerni angusassatut kissaatigineqartut Kalaallit Nunaanni anguneqarpoq, qalerallit annertussusissaat anguneqarluni.

Kalaallit Nunaata isumaqatigiinniarnerni pisortaat, Emanuel Rosing, aamma Savalimmiut isumaqatigiinniarnerni pisortaat, Andras Kirstiansen isumaqatigiinniarnernit naammassineqartut pillugit assammipput. København, 2019.

17.7 Kalaallit Nunaata Rusland-illu akornanni aalisarnej pillugu isumaqatigiissut 2020-imullu tapiliussap naammassineqarnera

Kalaallit Nunaat aamma Rusland 1992-mili illugiillutik nammineq aalisarfimminnut appakaassinnaaneq pillugu aalisarnej pillugu isumaqatigiissuteqarsimapput, kiisalu aalisarnermi aamma ilisimatusarnej pillugu suleqatigiillutik. Isumaqatigiissut nunanut taakkununga marlunnut aalisarfigeqatigiinnissamik pilersitsivoq.

Taamatuttaaq Kalaallit Nunaata Ruslandillu isumaqatigiissutaat Norgep aamma Kalaallit Nunaata akornanni isumaqatigiissummut atatillugu isigineqassaaq.

Kalaallit Nunaat aamma Ruslandi Danmarkip/Kalaallit Nunaata aamma Ruslandip ulloq 7 marts 1992-imi Aalisarnej pillugu isumaqatigiissutaat naapertorlugu 2020-mut aalisarnermut tapiliussaqa pillugu ulluni 2-3 december 2019-imi Københavnimi isumaqatigiinniarnernit naammassineqarput. 2019-imut Ruslandimik isumaqatigiissut anguneqartoq Kalaallit Nunaannut naammaginartutut nalilerneqarpoq. 2020-mut tapiliussaqa pillugu isumaqatigiinniarnerni isumaqatigiinniarnerni angusassatut kissaatigineqartut Kalaallit Nunaanni anguneqarpoq, qalerallit annertussusissaat anguneqarluni.

Kalaallit Nunaata isumaqatigiinniarnerni pisortaa, Emanuel Rosing, aamma Ruslandip isumaqatigiinniarnerni pisortaa, Sergey Simakov, 2020-mut tapiliussamik atsiortut. København 2019.

17.8 Kalaallit Nunaata Norgellu akornanni aalisarneq pillugu Isumaqatigiissut aamma isumaqatigiissummut 2020-mut tapiliussap naammassineqarnissaa

Kalaallit Nunaat aamma Norge 1992-mili illugiillutik nammineq aalisarfimminnut appakaassinnaaneq pillugu aalisarneq pillugu isumaqatigiissuteqarsimapput kiisalu aalisarneq aamma ilisimatusarneq pillugu suleqatigiillutik. Isumaqatigiissut Ruslandip aamma Kalaallit Nunaata akornanni isumaqatigiissummut atasutut isigineqassaaq.

Kalaallit Nunaat aamma Norge 2020 pillugu aalisarneq pillugu isumaqatigiissummut tapiliussaqq pillugu ulluni 10. december 2019-imiit Norgemi Ålesundimi isumaqatigiinniarnernit naammassivaat. Norgemik isumaqatigiissut Kalaallit Nunaannut naammaginartutut nalilerneqarpoq. 2020-imut tapiliussaqq pillugu isumaqatigiinniarnerni isumaqatigiinniarnerni angusassatut kissaatigineqartut Kalaallit Nunaanni anguneqarpoq, qalerallit annertussusissaat anguneqarluni. Aammattaqq eqqaaneqarsinnaavoq Kalaallit Nunaat

Svalbardimi raajanut ulluni 450-ni aalisarnissamut pisinnaatitaaffeqarmat.

Kalaallit Nunaata isumaqatigiinniarnerni pisortaat, Emanuel Rosing, aamma Norgep isumaqatigiinniarnerni pisortaat, Kristoffer Krogh Bjørklund isumaqatigiinniarnernit naammassineqartut pillugit assammippat. Ålesund 2019.

17.9 Atlantikup Avannaani Aalisarnermut Ministerit Ataatsimeersuarnerat

Ukiumoortumik Atlantikup Avannaani Aalisarnermut Ministerit Ataatsimeersuarnerat (NAFMC) aallaqqaammut august 2019-imi Islandimi pisussatut pilersaarutigineqarsimavoq, ministerilli peqataasussat amigaataaneri pissutigalugit kinguartinneqarluni. Islandi taamaattumik maj 2020-mi NAFCM-imut qaaqquusivoq, kisianni aamma ataatsimeersuarnissaaq taanna, nunarsuaq tamakkerlugu COVID-19 nappaalanersuaqarnera pissutigalugu, kinguartinneqarluni. Ataatsimeersuarnissamut nutaamik ulluliussaagallartoq tassaavoq september 2020.

17.10 Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi

Aalisarnermut, nunalerinermut, inuussutissalerinermut orpippassualerinermullu nunani avannarlerni ministerit (MR-FJLS) ulloq 26

august 2019-imi ukiumoortumik ataatsimiipput. Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoq Jens Immanuelson ataatsimiinnermi peqataavoq, Islandimi Reykjavikimi islandimi aalisarnermut ministeri Kristján Þór Júlíusson qaaqquisuulluni.

Aalisarnermut, nunalerinermut, inuussutissalerinermut orpippassualerinermullu nunani avannarlerni ministerit 26 august 2019.

Ministerit ilaatigut qassutitut annaasanut atatillugu aalisarnermi atortut annaasat aalisarneri imaanilu plastikkimik mingutsitsinerup akiornissaa oqallisigaat. Imaani eqqakkat aamma ningittagaarsiutit qassutaarsiutillu pisaqartarnerat ukiuni kingullerni nunarsuarmi isiginiarneqaraluttuinnarput. Tamanna Kalaallit Nunaanni aamma atuuppoq.

Aalisarnermi atortut annaasimasat imaaniiginnartarput imaanillu isumallutit aserortarlugit. Misilittakkat takutippaat aalisarnermi atortut aalajangersimasat imaani annaaneqareernermi kingorna sivisuumik aalisarnertik ingerlatiinnarsinnaagaat, tassa atortut piffissami sivisuumi ilusaat allangornatik plastikkimik assigiinngitsunik sanaajusarmata.

MR-FJLS ministerit ataatsimiinneranni Clean Nordic Oceans pillugu ilisimatinneqarput. Suliniut taanna maannakkut naammassisimalerpoq, kisianni suliniutisialaasimavoq taamatuttaarlu nunani avannarlerni ningittagaarsiutit qassutaarsiutillu pisaqartarnerisa

pinaveersaartinnissaannut suliniutaasinnaasunik ilisimasaqarnerulersitsisimalluni.

Nunat avannarliit aalisarnermut tunngatillugu suleqatigiinnerisa ingerlaannarnissaat aammalu aalisarnermi atortut annaasat taakkualu pisaqartarneri pillugit suleqatigiinnerminnik pitsanngorsaannissaat tapersorsorpakka.

Nunaminertani kulstofinitsitsisinnaanerup annertussusiliinermut periutsimik inerisaaneq pillugu nunani avannarlerni suleqatigiinneq pitsanngorsaaffigissagaa kiisalu orpippassuaateqarfinni imaanilu pinngortitami kulstofeqalersinnaaneramik periarfissaq misissussagaa ministerit innersuussutigaa.

Nunani Avannarlerni Inuussutissartat pillugit innersuussutit 2022-mi saqqummersinneqartussap nutarterneqarnera ministerinit oqallisigineqarpoq, aamma nerinermi ileqqunut tunngatillugu nunat tamarmik politikkikkut anguniagaannut tunngavissisussa. Innersuussutit nutaat nungusaataangitsumik/silap pissusaanut atoruminartunik nerinermi ileqqut sammineqassasut ministerit isumaqatigiissutigaa.

Piffissami sivisuumi panernersuaqarluni orpippassuillu ikuallattarnerannik silap pissusaata ingasattuunera pissutigalugu NMR siusinnerusukkat aalajangersimavoq suligasuartussanik pilersitsisoqassasoq, nunani pissutsinik misissuisussat aamma siunissami qanittumi ungasinnerusumilu iliuuseqarnissamut siunnersuuteqartussa. Ataatsimiinnermi tamanna pillugu ministerit ilisimatinneqarput aamma Nunani Avannarlerni Sananeqaatinik ilisimatusarfik suliakkerneqarluni Nunani Avannarlerni silap pissusaanut qajannaannerusunik naasunik assigiinngitsunik inerisaanerme ikorfartuisut suliassaqarfiit

salliutinneqassasut. Tamatuma saniatigut suleqatigiissitat innersuussutaannik malitseqartitsinissaq ministerinit innersuussutigineqarluni, nunani avannarlerni suliassaqarfinnut attuumassutilinnut tunngatillugu attaveqaatinik pilersitsinissaq, ilisimasani ingerlatitseqqinnissaq kiisalu orpippassuaateqarnerup upalungaarsimanermullu suliniutit akornanni suleqatigiinnerunissaq pingaartillugit sammineqassasut. Suleqatigiinnermi suliassat nutaat ingerlanissaat pingaarnersiuiassarlu ministerinit oqallisigineqarpoq. Tamatuma kingorna FJLS-imi suleqatigiinnermi suliassat nutaat piareersarnerinut tunngasoq sulineq aallartinneqarsimavoq siunissamilu suliassani salliutitassanut sammiviliisoqarsimalluni. Allanneqarnera NMRS-ip aamma danmarkip 2020-mi siulittaasuunerata akornanni suleqatigiinneruvoq. Maannakkuungallartoq NP nungusaataanngitsumik anguniakkap suleqatigiinnermut nutaamut pingaarnertut qulequtaanerata allanngortinnginneqarnissaq isumaqatigiissutigineqarpoq.

Suleqatigiinnermi suliassat qulequtaraat 'Nungusaataanngitsumik nunani avannarlerni uumassuseqartuni ingerlatsineq nerisassatigullu aaqqissuussinerit' tamannalui juni 2020-mi Savalimmiuni ministerit ataatsimiinnissaanni ministerinut saqqummiunneqassalluni. Kunneqarfik Nunanilu Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivini 2020-mi siulittaasuuvoq. NMR Vision2030 Kunneqarfiup siulittaasuunerani suliassani annertuumik pingaartinneqassaaq. Aalisarnikkut ingerlataqarfimmi Savalimmiut siulittaasuuffimmik isumaginnipput. Kunneqarfiup siulittaasuunerani kalaallit nunaata siulittaasuunerani suliniutaa taaguuteqarpoq 'Nunani avannarlerni sineriammiut nungusaataanngitsumik

ineriartornerat', taannalu FJLS-imi tunngaveqarluni.

17.11 NA-FIG

Atlantikup avannaani aalisarnermik paasiniaasartut (North Atlantic - Fisheries Intelligence Group/NA-FIG) OECD aamma Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi suleqatigeqqissaarlugit 2015-imi pilersinneqarpoq aalisarnermi aaqqissugaasumik pinerluuteqartarnerit annertusiartuinnartut pitsaaliorniarlugit akiorniarlugillu. NA-FIG-imi pilersitsisoqarneratigut oqartussat, nunap aamma nunat tamalaat akornanni paasiniaasartut attaveqarfiini pilersitsisoqarnissaanik pisariaqartitsineq pillugu pisariaqartumik soqutigineqalersinniarlugu. Tamanna isumaqarpoq assersuutigalugu paasissutissanik uppernarsaatinillu annertunerusumik ataqatigiinnerusumillu misissuisoqarsinnaalersoq, kiisalu aalisarnerup iluani tamarmi naleqarnerulersitsinermi annertunerusumik nakkutilliisoqarnissaanik pisariaqartitsisoqarmat.

Kalaallit Nunaat februar 2020-imi NA-FIG-imut tapiliussamut akuersivoq peqatigisaanillu NA-FIG-imi sulineri malinnaasussanik oqartussat akornanni suleqatigiissitamik pilersitsisoqarluni. Suleqatigiissitamiipput Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalackersuisoqarfik (APNN), Kalaallit Nunaanni Aalisarsinnaanermut Akuersissutitik Nakkutilliisoqarfik (KANUAANA), Aningaasaqarnermut Naalackersuisoqarfik, Akileraartarnermut Aqutsisoqarfik (AKA), ilanngullugu Akitsuuserisut aamma Kalaallit Nunaanni Uumasut Nakorsaqaarnikkut Inuusutissalerinikkullu Oqartussat (VFMG). Eqqarsaat tassaavoq aalisarnermi pinerluttuliornerit annertuumik ajornartorsiutaasut aaqqiiffiginissaannut oqartussaqaarfiit tamaasa suleqatigineqarnissaat.

17.12 Issittup Imartaani nunat tamalaat aalisarneq pillugu isumaqatigiissutaat

Naalagaaffiit aalisartoqarfissuusut qulit, Issittumut sineriallit Canada, USA, Rusland, Norge aamma Savalimmiunut Kalaallillu Nunaannut atatillugu kunngeqarfik Danmark, taakkulu saniatigut Island, EU, Korea Kujalleq, Japan aamma Kina nunat tamalaat Issittup imartaata qiterpasissuani malittarisassaqaanngitsumik aalisarnermik pinngitsoortitsiniarlutik nunat tamalaat isumaqatigiissutaat atsiorsimavaat. Isumaqatigiissut november 2017-imi Washingtonimi isumaqatigiissutigineqarpoq. Kalaallit Nunaat atsioqatigiissitsinermi oktober 2018-imi qaaqqusisuuvoq. Isumaqatigiissut Issittup imartaani qiterpasissumi nunat tamalaat imartaanni nunat sineriallit aningaasaqarnikkut oqartussaaffigisaasa akornanniittumi maleruagassaqaartitsivoq, taakkununga Kalaallit Nunaata aningaasaqarnikkut oqartussaaffigisaa ilanngullugu. Nunat tamat akornanni inatsisit naapertorlugit Issittup imartavia tamanut ammavoq. Isumaqatigiissuteqannginnikkut aalisarneq inatsisinik unioqqutitsinerussanngilaq, taamaattoq aqunneqarani aalisapilunermik kinguneqarsinnaalluni sikullu milliartornerani aalisagaqatigiunartunut aaqqitassaannngitsumik ajoqusiinnaalluni. Isumaqatigiissut nunarsuup immikkoortortaaani aalisarnikkut aqutsinissamat suliniaqatigiiffilornissamat immikkoortukkuutaartumik sulinerusaaq tassanilu aningaasarsiutigalugu aalisarneq aqunneqassalluni. Isumaqatigiissummi illuatungeriit pisussaatipput Issittup imartaani ilisimatuussutsikkut tunngaveqartumik aalisagartassiissuteqartartussanik aalisarnermullu malittariassaliortussamik aalisarnermik ingerlatsinermik nunap immikkoortuani kattuffilornissamik

isumaqatigiissuteqartoqanngikkallartillugu aalisarniaratik. Isumaqatigiissut atuutsinneqalernerminit ikinnerpaamik ukiuni 16- ini atuutissaaq, ukiut tallimakkaarlugit nutarterneqartassaaq peqataasut ilaat sivitsornissaanut akerliunngippat. Isumaqatigiissuteqarnikkut aalisarnerup aallartinnginnerani ilisimatusartut tamaani immami uumassusillit paasiniarnissaannut silallu allanngoriartornerata sunniutigisinnaasaannik paasiniarnissaannut piffissaqaartissavai. Taamaalilluni isumaqatigiissummut ilaavoq nunat tamalaat akornanni ilisimatuussutsikkut suleqatigiinnissamik aallarnisaanissaq. Kalaallit Nunaata isumaqatigiissut maj 2019-imi atortussanngortippaa, suliarlu Savalimmiuni Lagtingimi ukiaq 2019-imi suliarineqarsimalluni. Danmarkimi nunanut allanut ministereqarfiup atortussanngortitsineq pillugu nalunaarutini toqqorreqartussanngorlugu Canadamut nassiuppaa Kunngeqarfiullu taamaalilluni isumaqatigiissut 18 februar 2020-mi atortussanngortillugu.

Rusland, EU, Canada, USA, Japan, Norge aamma Korea Kujalleq atortussanngortitsisimapput. Taava Kina aamma Islandimi kisimik amigaataalerput. Tamanna isumaqarpoq isumaqatigiissut qularnanngitsumik ilimagisamit siusinnerusumik atulersinneqassasoq.

Peqataasut isumaqatigiissutip atulersinnissaanut piareersarnertik aallartissimavaat. Isumaqatigiissutip issittup imartaani 'Joint Program of Scientific Research and Monitoring' (JPSRM) pilersissavaa.

Maj 2019-imi naalakkersuisut ataatsimiinneranni Canadamit aqunneqartumik piareersaalluni ataatsimeersuarnissaq pilersinneqarpoq. Piareersarluni ataatsimeersuarneq: Isumaqatigiissut atulersinneqarpat peqataasut ataatsimiinnissaannut piareersaassaaq;

Isumaqatigiissummi pisussaaffiit naammassineqarnissaannut sulinermi najoqqutassaliussaaq, tassunga ilanngullugu ilisimatuussutsikkut suleqatigiissitamik pilersitsineq, isumaqatigiissutip atulersinnissaata tungaanut ilisimatuussutsikkut sulineq ataqatigiissarniarlugu tulluurtumik suleriaaseqartussaaq (assersuutigalugu paasissutissanik aqutsineq, isertuussinissaq, paasissutissanik piginnittuuneq); Sulineq alla, piffissaatillugu isumaqatigiissutip atulersinnissaannut kinguneqarluurtumik piareersarnissamut pisariaqartinneqarsinnaasut.

Maj 2019-imi Ottawami naalakkersuisut ataatsimiinnerani DFG-imi aallartitat

Majimi naalakkersuisut ataatsimiinneranni aamma issittup imartaa pillugu ilisimatuussutsikkut ataatsimiititaliaagallartussamik pilersitsisoqarpoq (Provisional Scientific Coordinating Group PSCG), isumaqatigiissutip atulersinnissaata tungaanut ataatsimiititaliavimmillu pisortatigoortumik pilersitsisoqarnissaata tungaanut.

PSCG pissutsini atulersitsinissamut tunngasuni isumaqatigiissummi peqataasunut ilisimatuussutsikkut ikorfartuillunilu innersuussuteqassaaq. PSCG-mi aallartitat peqataasunit toqqarneqassapput tassaassallutillu ilisimatuut aamma peqataasunik immikkut ilisimasalittut tulluurtutut isigineqartut. PSCG

innersuussuteqassaaq peqataasuni naalakkersuisut ataatsimiinnerini aalajangiiffigineqartussat.

Ilisimatuussutsikkut ataqatigiissarisuugallartussat (PSCG) siullermeertumik Italiami, Isprami ulluni 11-13 februar 2020-mi ataatsimiipput. Ilisimatuussutsikkut sulinermit suleriaasissamut tunngasunik PSCG-mi ataatsimiinnermi innersuussuteqarpoq, taakku tullianik ataatsimiinnerini naalakkersuisunut peqataasunut saqqummiunneqartussat. Korea Kujalleq september 2020-mi naalakkersuisut ataatsimiinnerini (preCon) qaaqquisussatut nalunaarsimavoq.

Kalaallit Nunaat Kunneqarfiup aallartitaat (DFG) sinnerlugit isumaqatiginninniartuussaaq. Aallartitat tassaapput, allanngorarsinnaasut, Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfimmiit, ICC Kalaallit Nunaanniit, Pinngortitaleriffimmiit, Savalimmiuni Lagtingimiit kiisalu danmarkimi Nunanut allanut ministereqarfimmiit sinniisut.

17.13 Atlantikup Avannaani Miluumasut Imarmiut pillugit Suleqatigiiffik (NAMMCO)

Kalaallit Nunaat - Norge, Island aamma Savalimmiut peqatigalugit Atlantikup Avannaani Miluumasut Imarmiut pillugit Ataatsimiititaliarsuarmut (NAMMCO-mut) ilaasortaavoq. NAMMCO 1992-imi pilersinneqarpoq aamma Atlantikup avannaani miluumasut imarmiut pillugit piujuartitsinissamik, silatusaarluni aqutsinermik misissuinernillu suliaqarluni. Nunat allat soorlu Canada, Danmark, Rusland aamma Japan NAMMCO-mi alaatsinaattutut peqataasarput.

Ukiut 27-issaannik ataatsimiinneq Savalimmiut qaaqquisoralugit Torshavnimi april 2019-imi

ingerlanneqarpoq. NAMMCO ukiuni kingullerni marlunni nunarsuup immikkoortuani aalilersuiffiqarsimavoq. Takku ukiumoortumik ataatsimiinnermi saqqummiunneqarput. Sulinerup misissornerani nalinginnaasumik inerniliineq tassaavoq NAMMCO-p pingaarnertut anguniakkaminik naammassinnissimasoq: Atlantikup avannaani imaani miluumasunik allanngutsaaliuinnermut, aqutsinnermut misissuinnermullu nunarsuup immikkoortuani siunnersuinnermut aamma nunarsuup immikkoortuani suleqatigiinnermut tapertaannissaq. Ataatsimiititaliamit sukumiisumik inerniliunneqartut inner-suussutiginneqartullu NAMMCO-p maannakkut misissussavai attuumassuteqartumillu malitseqartitsinnissamik eqqarsaatersuuteqassalluni. Kalaallit Nunaat ukioq manna ukiumoortumik ataatsimiinnerup kingorna NAMMCO-mi Aningaasaqarnikkut aqutsinnermi komitemi aamma arfernik aqutsineq pillugu komitemi siulittaasunngorpoq. NAMMCO-mi nunatta kisimi iluaqutigisaani imaluunniit nunat sanilit peqatigalugit iluaqutigisaani imaani miluumasut tamarmik nungusaataannngitsumik iluaqutiginnissaannut Naalakkersuisut suliaqarput. Tamatumani saniatigut Naalakkersuisut kissaatigivaat biologit siunnersuinnerat pissarsiarineqarsinnaasoq pitsaanerpaaq qulakkeerneqassasoq, piniarnermik inuussutissarsiuteqartunik siunnersuinnerup saniatigut, imaani isumalluutunik aqutsinnermut atatillugu. Naalakkersuisut 2019-imi ukiut siulii assigalugit siunnersuinnermut NAMMCO-p inassuteqaataasa atulersinnissaannut kiisalu ajornartorsiuteqarfiusinnaasuni nungusaataannngitsumik iluaquteqarneq pillugu sulinerup nukittorsarnissaanik suliaqarput. Tassunga atatillugu piniarnermik inuussutissarsiuteqartuniit peqataasoqarluni tapersersuisoqarpoq taamaasilluni

suleqatigiinnissamut tunngavik annertusineqarluni. Imaani miluumasunik piniarinnissamut iluaquteqarnissamullu pisinnaatitaaffik NAMMCO-mi tunngavinni tamatigut atatitsisuusimavoq. Tassunga aamma ilaavoq pisinnaatitaaffiup taassuma kingunerimmagu pisat piujuartitsinnermik tunngaveqartumik ingerlanneqarnissaannut pisussaaffeqarneq aamma uumasut anniartinneri annikitsumiitinnerqarluni, peqatigisaanillu periutsit atortullu atorneqartut piniartunut ulorianartorsiortitsinatik. Piniariaatsit taakkuninnga pitsannguutaasinnaasut taamaattumik NAMMCO-p manna tikillugu sulinerani qitiusumik inissisimapput.

Ukiumoortumik ataatsimiinnissap tullia Norgemi april 2021-mi ingerlanneqassaaq.

17.14 Nunat tamalaat Arfanniarneq pillugu Ataatsimiititaliarsuat (IWC)

IWC-mi ataatsimiititaliarsuaq 2019-mi ataatsimiingilaq. Nunat tamalaat Arfanniarneq pillugu Ataatsimiititaliarsuat (IWC) tassaavoq nunani tamalaani suleqatigiiffik 2019-mi nunarsuaq tamakkerlugu nunanik 89-nik ilaasortaartoq, nunarsuarmi arfernik angisuunik eqqortumik aqutsinnermik isumaginnittussaq, taamaalillunilu arfanniarnerup ineriartortittuarnissaa periarfissaalersillugu. 1986-imi nunarsuarmiut unitsitsigallarnikuupput, arfernit tunisassianik niuernerpalaartumik iluaquteqarnissamik inerteqquteqartoq. Kalaallit Nunaat danskit Naalagaaffeqatigiit ataanni ilaasortaavoq.

Kunneqarfik Danmark taannaavoq IWC-p tunngavigisaanik 1948-mi isumaqatigiisummik atsiorsimasoq. Taamaalilluni IWC-mi ataatsimiinnerni Kunneqarfiup aallartitaannut Kalaallit Nunaat ilaasuvoq. Suleqatigiinneq

Naalagaaffeqatigiit IWC pillugu suleqatigiissitaani aaqqissugaavoq, tassani aamma Savalimmiuni Naalakkersuisut sinniisoqarlutik. Ataatsimiititaliarsuup ataatsimiinneri ukioq allortarlugu ingerlanneqartarput, tullianilu september 2020-mi pissalluni.

17.15 Convention on International Trade in Endangered Species (CITES)

CITES-imi allattuiffik III uumasumik pisassiissutigineqartumik ukuninnga imaqarpoq: Tikaagulliusaaq, arfivik, kigutilissuaq aamma tikaagullik (Tunu). Timmissanit taaneqarsinnaapput kalaallit nunaanni nattoralik, kiinaaleeraq aamma kissaviarsuk.

CITES-imi allattuiffik II uumasumik pisassiissutigineqartumik ukuninnga imaqarpoq: Qilalugaq qaqorta, qilalugaq qernertaq, tikaagullik (Kitaa) aamma nanoq. Taakku saniatigut niisa, niisarnaq, aarluk aarluarsuillu pisassiissutigineqanngitsut.

CITES-imi allattuiffik III uumasumik pisassiissutigineqartumik ukuninnga imaqarpoq: Aaveq. Ukiut tamaasa Animals Committee aamma Plants Committee ataatsimiittarput, APN-ilu peqataasarpoq uumasooqatigiit naasulluunniit Kalaallit Nunaanni uumasuusut naasuusullu oqaluuserisassanut ilanngunneqarsimagaangata. Uumasooqatigiit naasulluunniit oqaluuserineqartussanngortarput taakku allattuiffimmi allaanerusumik inissinneqartussanngoraangata. Taamatut pisoqartillugu allakkiortoqartarpoq uumassusilinnut ingerlatsinermullu tunngatillugu killiffik allaaseralugu uumassusillit qanoq issusiata naliliivigineqarneranut aamma uumasooqatigiit illersorneqarsinnaasumik malittarisassaqaqtitsivigineqarnerisut atorineqartussamik.

CITES COP18 2019-imi Schweiz-imi ingerlanneqarpoq, Sri Lankami Columbumut eqqissiviillortoqarnera pissutigalugu taarsiullugu. Kalaallit Nunaata peqataannginnissaq toqqarsimavaa, oqaluuserisassani Kalaallit Nunaannut uumasut attuumassuteqanngitsut sammineqarmata aamma ataatsimiiffissaq ullorlu allanngortinneqarmata.

17.16 Pinngortitap Allanngutsaaliornera pillugu Nunat Tamalaat Kattuffiat (IUCN)

2020-mi ataatsimiinnissaq pilersaarutaasoq nunarsuaq tamakkerlugu COVID-19-mik nappaalanersuaqarnera pissutigalugu 2021-imut kinguartinneqarpoq.

17.17 Qilalukkat Qaqortat Qernertallu pillugit Ataatsimoorussamik Kommissioni JCNB

Canadap aamma Kalaallit Nunaata akornanni Qilalukkat Qaqortat Qernertallu pillugit Ataatsimoorussamik Kommissioni (JCNB) 1989-meersoq Canadap/Nunavut aamma Kalaallit Nunaata ilaasortatut suleqatigiinnissamut isumaqatigiissummik (MoU) tunngaveqarpoq - NAMMCO alaatsinaattutut ilaasortaalluni. Avannaata Imaani (Baffin Bugt) qilalukkat qaqortat qernertallu ataatsimoorussat pillugit JCNB ilisimatuussutsikkut ingerlatsinikkullu siunnersuisarpoq, uumasooqatigiillu Canadami pigineqanngitsut eqqarsaatigalugit NAMMCO ingerlatsinermut tunngasutigut siunnersuisinnaalluni, kiisalu Kalaallit Nunaata eqqaani qilalukkat qaqortat qernertallu ilisimatusarfigineqarnerannik suliaqarsinnaalluni. Kommissionimi ataatsimiinneq kingulleq Canadami Ottawa-mi ulluni 28-29 april 2019-mi ingerlanneqarpoq. JCNB-mi Ataatsimoorussamik Ilisimatuussutsikkut Suleqatigiissitap (JWG) 2017-mi nalunaarusiaa misissorneqarpoq. JWG-mit nalunaarusiaq Avannaata Imaani (Baffin Bugt)

qilalukkat qaqortat qernertallu ataatsimoorussat qanoq inissisimanerinit tunngasunik siunnersuivoq. Biologinit misissuinerit assigiinngitsunut JWG-mit innersuussutit assigiinngitsut arfinillit tunniunneqarput. Taakku saniatigut pissutsit qulingiluat ilisimasani amigaatigineqartutut isumaqarfigineqartut imaluunniit suleqatigiinni ilisimasat erseqqissaaffigineqarnissaannik kissaatigineqartut, matumani KNAPK-p nalornissutigisai ilanngullugit, misissuiffigineqarnissaat JCNB-p qinnutigisarsimavai. Assersuutigalugu Inglefield Bredningimi aamma Qimusseriarsuarmi ukiiffiusartut uppersarsarneqarneri, Kalaallit Nunaata Kitaani qilalukkat qaqortat pisarineqartartut pillugit inerisaaneq. "Qilalukkat qernertat piniarneqartarnerat, pisassat aalajangersorneqartarnerat il.il. pillugit Canadamiut politikikkut ingerlatsiviinik oqartussaasuinillu pisariaqartunik oqaloqateqarnissamik Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalackersuisoq kaammattorneqassasoq" pillugu Naalackersuisut ataatsimiinnerminni ulloq 10. januar 2019-imi kissaataat innersuussutigineqassaaq. APNN taamaattumik tassunga atatillugu Canadami/Nunavumi qilalukkanik qernertanik pisanik aqutsineq pillugu nassuiaaqullugu canadami kommissæri qinnuigineqarsimavoq. Kommission-ip ataatsimiinnerani DFO pisasseeriaasertik sukumiisumik aamma Canadami/Nunavummi qilalukkat qernertat aamma qaqortat qanoq aqutsivigineqartarnerat pillugu saqqummiussivoq. Canadap nalunaaruteqarnera 2019-mi JCNB-mi ataatsimiinneq pillugu Naalackersuisunut ilisimatitsinerup ilagaa.

Kalaallit Nunaata aamma Nunavut/Canadap akornanni qilalukkat qaqortat aamma qernertat pillugit ataatsimiititaliarsuarmi ataatsimoorussami aallartitani ilaasortat, 2019-mi ataatsimiinneq, Ottawa.

17.18 Oslomi nannut pillugit nunat tamalaat isumaqatigiissutaat

Naalagaaffiit nanoqarfiusut akornanni 2019-mi ataatsimiittoqanngilaq.

17.19 Nannut pillugit Joint Commissioni (JCPB)

Kalaallit Nunaata aamma Canadap akornanni JCNB-mi 2019-mi ataatsimiittoqanngilaq, kisianni 2020-mi Naalagaaffit sineriallit ataatsimiinnissaannut piareersarluni ataatsimiinnerit arlallit 2018-2019-mi ingerlanneqarlutik.

17.20 Nunani Avannarlerni Nerisat Nutaat (NNM)

Aqutsisoqatigiit 2019-mi ataatsimiipput, 2019-mut aningaasat katillugit 1500000 DKK agguarnerinit atorneqartoq. Aamma Open Call-imut 2020-mut aningaasat 939000 DKK-inik qaffannissaannut periarfissaqarpoq. Qinnuteqaatinik aqutsisoqatigiit naliliinerat suliniutinik tapersorneqarsinnaasunik aallaaveqarpoq, nunanut avannarlernut sammisut aamma nalilersuinermi piumasaqaatinik tamarmik assigiimmik pingaartinneqartunik naammassinissimasasut.

Qinnuteqaatinit arlalinniit suliniutit "pitsaanerpaat qulingiluanut" inissinneqartut suliniutit qulingiluat akornanni pingaarnersiineq aqutsisoqatigiinnit aallunneqarpoq. Aqutsisoqatigiilli qulingiluanit pitsaanerpaanit aningaasanik pissarsisussat suliniutit sisamat toqqarpaat: Terre Madre Nordic, From Seed to Serving, Reinventing the Arctic Kitchen aamma Sustainable Food Tourism. Suliniutit tamarmik siullermit nalunaarutigineqartuniit aningaasanik ikinnerusunik pissarsinissaq akuerivaat. Taakku saniatigut Islandimi siulittaasoqarfimmit aaqqissuunneqartut nerisassatigut aaqqissuussinerni annertunerusuni annikinnerusulluunniit Aqutsisoqatigiit peqataapput, aqutsisoqatigiit nunami nunarsuullu immikkoortuani sulinerannut isumassarsiffissatut. Ataatsimiinneq nerisassiornermi nersornaatip EMBLA 2019-p tunniunneqarneranik malinnaanermik naggaserneqarpoq. Nunani Avannarlerni Nerisat Nutaat pillugit aqutsisoqatigiit siullermeertumik kalaallit nunaanni suliniummut aningaasaliipput: "Reinventing the Arctic Kitchen", aamma nunanut avannarlernut issittumullu tunngasuusoq. Suliniummi Kalaallit Nunaanniit, Nunavumiit, Labradorimiit, Danmarkimiit, Savalimmiuniit kiisalu baltiskimi nunanit pingasuniit peqataasoqarpoq. Aningaasat ilaatigut november 2019-imi nerisassiornermi pisunut atornerqarput, nunat avannarliit aamma issittumi igasut akornanni suleqatigiinnerisigut puisimik, tuttumik umimmammillu tamakkiisumik iluaquteqarnermi suliniut pineqarluni. Pisoq iluatsilluarneqarpoq sapaatip akunnerani nerisassiornerit ingerlanerani nerisassanik nalilersuinermi KNAPK-mi ilaasortat innuttaasullu naliliisuullutik. Nerisassiorneq pillugu aaqqissuussineq qaaqqusanut nerersuartitsinermik naggaserneqarpoq. Qaaqqusat nerisassianik karakterigissaartillugit naliliipput. Nerisassiat

ullumikkut Pisiffimmi neriniartarfinnilu allani mamartuerniarfinni atornerqarput.

17.21 Arctic Ungulate Conference 2019 (AUC 2019)

APNN 2019-mi AUC-mi peqataavoq, taanna piffissami 12 - 16 august 2019-mi Sverigemi Jokkmokkimi ingerlanneqarluni. Kalaallit Nunaanni umimmannik tulluarsarneqarsinnaasumik aqutsinermut tunngatillugu oqaasiinnakkut APNN saqqummiussivoq Kangerlussuarmi umimmaat sammillugit, 1960-ikkunni Tunup Avannaaniit tamaanga nuunneqartut. Umimmaat taakku nuunneqarnermi kingorna tamaaniinnissamat tulluarsarsimapput aatsaallu taamatut pissusissamisoortumik qaffasitsigisumik amerlassutsimikkut amerliartorsimallutik. Sammisag taanna pillugu APNN aamma saqqummiussivoq, inuussutissarsiutigalugu piniarnerup, sunngiffimmi piniarnerup aamma tammajuitsussarsiasamik piniarnerup akornanni ataqatigiinnerit pingaartinneqarlutik kiisalu taakkuninnga aqutsineq. APNN aamma uumasut qaasuttut tuttnut sunniuteqarneri pingaarnertullugu oqalugiarnernut malinnaavoq, tassunga ilanngullugu amaqqut tuttnut sunniuteqarneri.

Ruslandimi Norilskimi Vasily Goncharov fra Research Institute of Agriculture and Ecology-mi saqqummiussineq.

17.22 CBird

CBird (The Circumpolar Seabird Expert Group) tassaavoq Issittumi Siunnersuisoqatigiit uumassusillit assigiinngisitaartuuneri pillugit suleqatigiissitami (CAFF) imaani timmissat pillugit immikkut ilisimasallit nunani tamalaani attaveqatigiffiat. Attaveqatigiit siunertaraat issittumi nunat akornanni allanngutsaaliuinikkut, aqutsinikkut ilisimatusarnikkullu suliniutit tapersersornissaat, atortoqartinnissaat ataqatigiissarnissaallu, kiisalu Issittumi taassumalu avataani imaani timmissat pillugit ilisimatuut aqutsisullu akornanni attaveqaatit pitsaanerulersinnissaat.

Kingullermi CBird-ip ukiumoortumik ataatsimiinnera Islandimi Akureyrimi ulluni 25 - 29 marts 2019-imi ingerlanneqarpoq. Tassani Kalaallit Nunaanni timmissat pillugit aqutsineq pillugu oqaasiinnakkut saqqummiussinermi APNN peqataavoq kiisalu taamanikkut atuuttup timmissat pillugit nalunaarutip *timmissanik illersuineq aqutsinerlu pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 1, 5. januar 2017-imeersup allanngortinnera*. Tamatuma saniatigut APNN Pinngortitaleriffimmi sinniisut peqatigalugit oqallinnerni inissinneqareersimasunik suleqatigiissitanilu peqataavoq. Ukiumoortumik ataatsimiinnermut taateraatt pillugit nunani issittuni aqutsinermut iliuuseqarnissamullu pilersaarutissaq aallarnerneqarpoq, tassunga missingiut 2020-mi peqataasut akornanni tusarniutigineqarluni.

CBirdimi ukiumoortumik ataatsimiinneq 2019, assileqatigiittut

18 Inuussutissarsiornermut Nukissiuuteqarnermut Ilisimatusarnermullu Naalackersuisoqarfik

Inuussutissarsiutit ilusaat aaqqissugaanerat aningaasaqarnerlu assigiinngisitaarnerusut Kalaallit Nunaannut annikinnerusumik sunnertianeranut iluaqutaasinnaapput. Taamaattumik inuussutissarsiutit pioreersut ineriartorteqqinnissaat inuussutissarsiutillu nutaat ineriartortinneri sulissutigineqarput, assersuutigalugu sikumik imermillu niuernikkut iluaquteqarnerit aamma erngup nukinganik periarfissat suliffissuarnit nukimmik pisariaqartitsisunit iluaqutigineqarnissaq.

18.1 Sinaakkusiussatigut piunasaqaatit pitsaaningorsimasut

Tamatumunnga ilaasumik siumullu sammisumik Kalaallit Nunaanni atugarissaartoqarnissaa qulakkeerniarlugu ilaatigut nutaanik eqqarsarnikkut inuussutissarsiutinullu tunngatillugu ingerlaavartumik ineriartortitsinikkut annertusaanikkullu namminersortut nukittuut tunngavissaat pitsanngorsarniarlugit ingerlaavartumik sulisoqarpoq. Aningaasarsiorfissanik pilersitsinissaq taamaalillunilu suliffissanik inuiaqatigiinnullu isertitsissutaasinnaasunik amerlanerusunik pilersitsinissaq anguniagaapput. Nunat allamiut aningaasaliisussat pilerisaarniarneqarneranni atugassatigut tunngavissat nunani assigiinngitsuni killissatigut inatsisinut naleqqussarlugit nutartertuarnissaat pingaaruteqarluinnarpoq.

18.2 Aningaasalersuisinnaaneq

Naalackersuisut ukiorpaalunni Kalaallit Nunaani suliffeqarfinnut aningaasalersuinissamut periarfissanik pitsanngorsaallutik suliaqarnikuupput. Den Europæiske Investeringsbank, Den Nordiske

Investeringsbank aamma Vækstfonden Kalaallit Nunaannut isiginnilereersimapput taamaalillunilu Kalaallit Nunaanni aningaasalersuisinnaanermut sinaakkusiussat iluarsaassimallugit. Kingullertigut Kalaallit Nunaata aamma Danmarkip akornanni inuussutissarsiutitigut suleqatigiinneq nukittorsarneqarsimavoq, tassa Namminersorlutik Oqartussat aamma Naalagaaffik Greenland Venturemi aamma Vækstfondenimi Kalaallit Nunaanni peqatigiillutik aningaasaliinerni katillugit 200 mio. kr.-inik aningaasaliisimallutik, ilaatigut aatsitassarsiornermi suliniutinut arlalinnut assigiinngitsunut tapiissutit pissarsiarineqarsimallutik. Taakku saniatigut Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiutitigut suliniutit inerisarnissaat siunertaralugu ataatsimoorussamik inuussutissarsiutinut immikkoortitat 20 mio. kr.-it pilersinneqarsimallutik. Kingullermik soraarnerussutisianut aningaasaateqarfik SISA immikkoortitanut suli 100 mio. kr.-inik aningaasaliisimavoq, taamaalilluni kalaallit nunaanni inuussutissarsiortunut katillugit 320 mio. kr.-it periarfissaalerlutik.

18.3 Pilerisaarisarneq niuernikkullu nittarsaassisarneq

Kalaallit Nunaanni ukiuni aggersuni inuussutissarsiutitigut aningaasaliinerit siunissamut ungasinnerusumut aningaasaliinikkut siuariartorneq taamaalillunilu inuiaqatigiinnut isertitat qulakkiissavaat. Inuussutissarsiutitigulli aningaasaliinerit annertuut amerlanertigut avataaniit immikkut ilisimasalinnik aningaasaliisunillu pisariaqartitsisarput, tassa Kalaallit Nunaata aningaasaqarnikkut, teknikkikkut imaluunniit sulisoqarnikkut suliassat assigiinngisitaartut kisimiilluni kivissinnaanngimmagit. Nunarsuarmi nunat tamalaat akornanni

unammilleqatigiiffiusumi taamaalilluni Kalaallit Nunaata nunarsuarmioqatigiinnut samminissaa pisariaqarluni. Tamanna aamma kalaallit tunisassiaanik nittarsaasoqassatillugu aningaasaliisartullu anginerusut pilerisutsinnissaanni atuulluni.

Kalaallit Nunaata avammut niuernera siuarsarniarlugu aammalu Kalaallit Nunaat inuussutissarsiutigut assigiinngitsuni nittarsaassinnaajumallugu ukiup ingerlanerani inuussutissarsiutini arlalinni ingerlaavartumik nittarsaasoqarsimavoq.

2020-2022-mut uuliasiorfinnut neqeroortitsinissat taamaalillutik Amerikami Avannarlermi Kujallermilu aamma Europami nittarsaanneqarsimapput. Naalakkersuisut Siulittaasuat Kim Kielseni 2020-mi siusinnerusumi Houstonimi ikummatissat nunap iluaneersut pillugit pilerisaarinermi peqataavoq, ilaatigut uuliasiornermi periusissiaq nutaaq saqqummiunneqarluni.

Tassunga ilanngullugu sermersuarmit imermik isumalluutit qulaajarneqarsimasut saqqummiunneqarneri nunani arlalinni nittarsaanneqarsimapput, ilaatigut sermip erngullu avammut niuerutigineri ikorfartorniarlugit aamma erngumit isumalluutit nukissiuutitigut atorneqarneri suliffissuarnit anginerusunit eqqarsaatigineqarsinnallutik.

Takornariaqarnikkut Kalaallit Nunaata angalanermi ornitassaanera nunani tamalaani takutitsivinni ataatsimeersuarnernilu Visit Greenland suleqatigalugu nittarsaanneqarsimavoq.

Inuussutissarsiordermut, Nukissiuuteqarnermut, Ilisimatusarnermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoq januarip qaammataani 2020-mi Danmarkimi, Tysklandimi aamma Frankrigimi niuernikkut pilerisaarinermi annertunerusumi peqataavoq, tassani takornariaqarneq, sermimik imermillu avammut niuerneq piujuartitsinerlu siunertaralugu nukissiuuteqarneq pingaarnertut sammineqarlutik. Inuussutissarsiutinut sinniisut

kalaallit nunaanneersut 50-t tikillugit amerlassusillit niuernikkut pilerisaarinermi peqataapput, taanna Berlinimi aamma Parisimi danskit ambassadeqarfii suleqatigalugit naammassineqarluni.

18.4 Covid-19 Ikiorssiisutit

Inuussutissarsiutit aamma Kalaallit Nunaanniit avammut niuerneq tapersersorniarlugit nunarsuaq tamakkerlugu COVID-19-mik nappaalanersuaqarnerata kingunerisaanik Naalakkersuisut ikiuniarnikkut aaqqissuussinernik pingasunik pilersitsisimapput.

- COVID-19 ilaa 1 (nukinginnartumik ikiorssiisutit) tunngavigalugu Kalaallit Nunaanni (SMV) suliffeqarfinnut mikinerlut akunnattumillu angissusilinnut namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunut ikiorssiisutit
- COVID-19 ilaa 2 (Nalinginnaasumik ikiorssiisutit) tunngavigalugu Kalaallit Nunaanni (SMV) suliffeqarfinnut mikinerlut akunnattumillu angissusilinnut namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunut ikiorssiisutit
- Sulisartunut ikiorssiisutit (suliffeqarfinnut namminersortunut akissarsiatigut ikiorssiisutit)

Akissarsiatigut inuussutissarsiutinut ikiorssiisutit Akileraartarnermut Aqutsisoqarfimmit aqunneqarput.

Nukinginnartumik ikiorssiisutit aamma Nalinginnaasumik ikiorssiisutit Greenland Businessimit aqunneqarput. Paasissutissat erseqqinnerusut www.big.gl-imi nassaarineqarsinnaapput.

Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiit aamma suliffeqarfiit akiliisinnaassuseqarnerat tapersersorniarlugu nalaagaaffiup qularnaveequsiinerinik ukununnga ilaasinnaapput:

- SMV-t pillugit naalagaaffiup

qularnaveeqqusiinera

- Suliffeqarfinnut anginerusunut
naalagaaffiup qularnaveeqqusiinera

Naalagaaffiup qularnaveeqqusiinera
Vækstfondenimit aqunneqarpoq.

18.5 Takornariaqarneq

2020-p ingerlanerani Kalaallit Nunaannut takornariaqarnikkut periusissiaq nutaaq saqqummissaaq. Periusissiaq Visit Greenlandip sulineranut ikorfartuissaaq aamma maannakkut takornariaqarnermi periusissiamik "*Takornariartitsinermik Kalaallit Nunaanni ineriartortitsineq: Suut iliusaasariaqarpat?*" nangitsinerussaaq, tassani Kalaallit Nunaanni takornariaqarnermut sinaakkusiussatigut piumasaaqatit pitsaanerulernissaat sammineqarsimalluni. Periusissiap nutaap sinaakkusiussatigut piumasaaqatinik sulineq ingerlateqqissavaa taakkulu saniatigut piujuartitsinermik tunngaveqartumik takornariaqarnikkut ineriartortitsineq, takornarianiit isertitaqarneq sammissallugit aamma periusissiap siusinnerusup pilersissimasaanik sinaakkutinik immersuissalluni. Takornariaqarnikkut inuussutissarsiummiit inuiaqatigiinnut isertitanik pilersitsiffiusinnaasoq peqatigisaanillu piujuartitsinermik tunngaveqartumik takornariaqarnikkut ineriartornermik qulakkeerisinnaasoq ilaatigut tassaavoq takornariat ornittagaanni atortut pitsaaningortinneri. Umiarsuarnik takornariartaatinik takornariaqarneq suli annertunerusumik ineriartortinneqassappat aamma mittarfiit nutaat 2023-mi naammassippata tamatuma nukittorsarnissaa tulluassaaq. Kalaallit Nunaanni takornarissat misigisartagaat pitsaanerulersinniarlugit Kalaallit Nunaanni takornariat ornittagaasa allilerneqarnissaannut aamma pilersaarusiortoqassaaq kiisalu nunami kommunit tamaasa suleqatigalugit nunatsinni

takusassat toqqartorneqarnissaat pillugu suliniut nutaaq aamma ilaassaaq.

Takornariaqarnermut tunngasuni suliniutit nutaat tamarmik saqqummersitsivinni ataatsimeersuarnernilu assigiinngitsuni ingerlaavartumik nittarsaanneqarumaarput. Tassani naalackersuisoqarfik Visit Greenland suleqatigeqqissaarlugu ukiuni aggersuni kalaallit nunaanni takornariaqarnikkut periarfissanik nittarsaassaaq.

Salliutinneqartussat ilaatigut tassaajumaarput sullitat angalatitsivillu Kalaallit Nunaannik annerpaamik soqutiginnittut, maannakkut tassaallutik Danmark/Nunat Avannarliit, Amerika Avannarleq, Europap Kitaa aamma Asia.

18.6 Sermeq imerlu

Nunarsuarmi imermik piumasaaqarnerup annertusiartuinnarnera, tassunga ilanngullugu imissaaq puiaasaniittoq, sermersuarmi imermik isumallutit annertuut pissutigalugit Kalaallit Nunaat inuussutissarsiummik ineriartortitsinissamut tunngavissaqarluarpoq, ukiuni aggersuni suli annertunerusumik ineriartorsinnaasoq. Pilersaarutaavoq sermimik imermillu avammut niuerneq Kalaallit Nunaata aningaasarsiornikkut imminut napatinnerulernissaanut iluaqutaasussatut inuussutissarsituni ingerlataqarfii ilaattut ineriartortinneqassasoq. "Sermip erngullu avammut niuerutiginnissaanut periusissiami" kaammattuutit 21-iupput, annertusaanermut aamma sikut erngillu kalaallit nunaanneersut nunani tamalaani unammilleqatigiinnermik sunnersimaneqartuni sikuerniarfinnut imeerniarfinnullu ilanngunnissaannut iluaqutaasussat. Naalackersuisuniit ukiuni kingullerni sammineqarsimasoq tassaasimavoq inatsisit tunngaviusut pitsaanerulersinneri, akileraarutit akitsuutillu tulluarsarneqarsinnaaneri aamma imeqarfiusinnaasunik tulluurtunik suli

annertunerusumik qulaajaaneq.

Tamanna tunuliaqataralugu Inuussutissarsiornermut, Nukissiuuteqarnermut, Ilisimatusarnermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland (GEUS) suleqatigalugu sermersuarmiit imissaqarfiit ilai annertuut nunat assiliorneqarsimapput. Tamatuma nanginnerani 2019-imi Naalakkersuisut neqeroortitsineq naammassivaat, sumiiffiit tulluurtut katillugit tallimat neqeroortigineqarlutik aamma Sermimut imermullu akuersissutit nutaat 16-it ingerlatseqatigiiffinnut arfineq marlunnut tunniunneqarlutik. 2020-mi sumiiffiit nutaat tallimat neqeroortigineqarput, taamaalillunilu 2020-mi ingerlatseqatigiiffinnut imilerisunut akuerineqartunut tunniunneqarsinnaallutik. Kalaallit Nunaanniit sermimik imermillu avammut niuerneq siuarsarniarlugu 2019/2020-p ingerlanerani nunani assigiinngitsuni nittarsaanerit arlallit ingerlanneqarsimapput. Nittarsaaneq ilaatigut Asiami, Kangiani Akullermi aamma Europap Kitaani ingerlanneqarpoq niuerfimmuut ilisimasat annertunerulersinniarlugit neqeroortitsinissanullu nutaanut piareersaasoqarluni.

18.7 Nukissiorneq

Nukimmik imermillu pilersuinermi ingerlataqarfimmi pilersaarut november 2017-mi akuerineqarpoq. Ingerlataqarfimmi pilersaarut nukimmik imermillu pisortat pilersuinerannut 2030 tikillugu Naalakkersuisut sulinerannut pingaarnersuinerannullu pingasunik pingaarnersanik imaqarpoq:

- 1 Innaallagissap erngullu akii appasinnerusut
- 2 Sumiluunniit periarfissaqartillugu mingutsitsiviunngitsumik piujuartitsinermik tunngaveqartumik nukissiuuteqarneq
- 3 Nukissiuuteqariaatsimik nutarterineq

Innaallagissap erngullu akiinik appartitsineq ulloq 1. januar 2018-mi atulersinneqarpoq. Inuussutissarsiortut taamaalillutik innaallagissamut imermullu akikinnerusumik periarfissaqalerput, tamannalu nunani allamiunut aningaasalersuisussanut Kalaallit Nunaata pilerinartunngornissaanut pingaaruteqarsinnaalluni. Ingerlataqarfimmi pilersaarummi suliniutit siumut sammisumik aatsitassarsiorfiit suliffissuaqarfiillu allat pilersorsinnaassavaat, tamanna inuiaqatigiinnut akilersinnaappat. Taamaalilluni naatsorsuutigineqarpoq kalaallit nunaanni imermik isumalluutit nunani tamalaani soqutiginnittunik ukiuni tulliuuttuni arlalinni oqaloqateqarnermi nittarsaanermi pingaaruteqartutut ilaassapput. Nunarsuarmi erngup imigassatut pisariaqartinneqartup 10 %-ingajaa Kalaallit Nunaanni pissarsiassaavoq. Sermersuarmiit imermik isumalluut annertooq siunertanut arlalinnut atorineqarsinnaavoq. Nunarsuarmi piujuartitsinermik tunngaveqartumik nukissiuutitigut aqqiineranut pisariaqartitsinerup annertusiartuinnarnerani kalaallit nunaanni sermersuaq isumalluutit taamaattumik ukiuni aggersuni pingaaruteqaleriartuinnarpoq. Nukissiuuteqarnermik imermillu pilersuinissamut Naalakkersuisut ingerlataqarfimmut pilersaarutaanni anguniagassatut takuneqarsinnaavoq imermik pisuussutit atorineqarnissaat Naalakkersuisut kissaatigaat tassungalu atatillugu nittarsaassinissamut atortussanik annertuunik suliaqarsimallutik. Erntrup nukinganik periarfissanik nittarsaanermik Naalakkersuisut aallartitsisimapput ilaatigut qarasaasiatigut toqqorsivissuarnit atorineqarsinnaasut. 2019-ip ingerlanerani ingerlatseqatigiiffinnut attuumassuteqartunut sammisumik toqqaannartumik nittarsaanerit sulissutigineqassapput. 2020-ip aallartinnerani erngup nukinganik periarfissaq Tysklandimut

aamma Frankrigemut niuernikkut pilerisaarinnermut ilaatinneqarpoq. Siumut sammisumik ataatsimeersuarnerni attuumassuteqartuni peqataanissaq naatsorsuutigineqarpoq tamannalu aqqutigalugu kalaallit nunaanni periarfissaq nittarsanneqarluni aamma niuffaffiusumut ilisimasat nutarterneqarneri qulakkeerlugit.

18.8 Nukissiorfiit

Nukissiorfiit tassaapput Kalaallit Nunaanni pilersuisoq, illoqarfinni nunaqarfinnilu innaallagissamik imermillu kiisalu nunami sumiiffinni 16-ini kiassarnermik pilersuisoq. Nukissiorfiit taamaattumik Kalaallit Nunaanni tamarmi nukimmik ataavartumik atuinnermik anguniakkap anguneqarnissaani pingaaruteqarpoq. Ullumikkut nukissiornerup 70 %-ia Nukissiorfinneersuovoq, nukissiuutininik ataavartuninik tunngaveqartoq. Nunani tamalaani nukissiornermut tunngasuni Nukissiorfiit peqataasarpur. Pingaartumik nunanik sanilitsinnik Canadamik, Islandimik, Savalimmiuninik Alaskamillu (USA) pitsaasumik suleqateqarneq anguneqarsimavoq, Nukissiorfiit ilisimasatigut peqataapput aamma Kalaallit Nunaanni tamarmi nukimmik ataavartumik atuinnermik anguniakkap anguneqarnissaanut iluaqutaasussaninik isumassarsianinik ilisimasanillu pissarsisarlugit. Nukissiorfiit aamma 2020-mi ukiup aallartinnerani Tysklandimut aamma Frankrigemut niuernikkut pilerisaarinnermi peqataapput, tassani suliffinnut nukimmik annertuuninik pisariaqartitsisunut erngup nukinganinik periarfissat annertuut pilersuinnermi atornerqarneri pillugit ilisimasatigut Nukissiorfiit peqataasinnaallutik. Nukissiorfiit aamma ukioq manna siusinnerusumi niuernikkut pilerisaarinnerni allani peqataasimapput ilaatigut Kinami, tassani batteritigut atorrorissaarutit, seqernup qinngornerinik nukissiuutit, nukissiuutit

assigiinngitsunik marlunninik ingerlanneqartut aamma erngup nukinganinik nukissiorfiit angisuut pillugit ilisimasat nutaat sammineqarsimallutik. Nukissiorfiit siusinnerusukkut Issittumi Siunnersuisoqatigiinni suliniunni ARENA-mi peqataasimapput, nunat akornanni teknikikkut ilisimasatigut avitseqatigiinneq illugiillunilu piginnaasatigut inerisaaneq ingerlanneqarluni. Nukissiorfiit siumut isigalutik nunani tamalaani suleqatigiinneq ingerlanniarpaat – pingaartumik silap pissusaanut pilersuinnermullu tunngatillugu unammilligassallit iluanni.

Taamaattumik Nukissiorfiit aamma suliniut ARENA II-mi ingerlanneqartussami nalunaarsimapput, teknikikkut ilisimasatigut paarlaasseqatigiinneq piginnaasatigullu inerisaaneq nangingneqassalluni. Tassunga atatillugu Nukissiorfiit tassaassapput suliniut ARENA II-mi kalaallit nunaannut sinniisuusut. Suliniut ARENA II Issittumi Siunnersuisoqatigiinni aalajangersimasumik suleqatigiissitaavoq "*Sustainable Development Working Group*", nunani issittuni piujuartitsinnermik tunngaveqartumik inerisaaninnermut issittumi naalagaaffiit ilaasortat suliniutaanninik nukittorsaaninnermik suliaqartoq.

18.9 Uulia/Gas

Inuussutissarsiornermut, Nukissiuuteqarnermut, ilisimatusarnermut Suliffeqarnermullu Naalackersuisoqarfiup suliassaa pingaaruteqartoq tassaavoq Kalaallit Nunaata ikummatissaninik nunap iluaneersuninik periarfissaaninik (uulia aamma gas) ineriartortitsinnermi ikorfartuineq siuarsaanerlu. Suliassaqarfimmi inatsisininik ingerlatsinikkut, paasititsiniaanikkut, ilisimatuussutsikkut ujaqqrinnermut tunngasuninik suliniuteqarinnikkut pilerisaarinnikkullu ingerlatseqatigiiffiit aatsitassarsiortut aamma uuliasiortut aningaasaliinissamut pilerinartumik tunngavilersuisumik tamanna suliassaq suliarineqassaaq. Ikummatissanut nunap

iluaneersunut tunngasuni inatsisit ikummatissanut nunap iluaneersutigut ingerlatat siuarsarniarlugit ingerlanneqarput, peqatigisaanilli issittumi avatangiisit asseqanngitsut pisariaqanngitsumik ajoquserneqarnissaat suli qulakkeerneqassalluni.

2020 - 2024-imut uulia aamma gas pillugit periusissiaq

Naalackersuisut piffissami 2020 - 2024-mut uulia aamma gas pillugit periusissiamik nutaamik 2020-mi akuersippot. Periusissiaq taanna nutaaq Kalaallit Nunaata ikummatissanut nunap iluaneersunit periarfissaanik inerisaalluni sulinermit sinaakkusiissaaq. Siusinnerusukkut uuliasiorfissuit Kalaallit Nunaanni sammisaqalersinnaanerat ajornarsimanngilaq, tassunga ilanngullugu pingaartumik piffissaq 2002-miit 2014-ip tungaa isigissagaanni, tassanilumi misilittakkat aamma periusissiap piareersarneranut atatillugu atorneqarsimallutik.

Periusissiaq makkuninnga tunngaveqarpoq:

- Akuersissuteqarfiusunik nutaanik ammaaneq (nunami avataanilu), tak. tabel 1 ataanittoq.
- Akuersissuteqartarnermi politikkip ilaatut nunap pissusaatigut aamma nunap sananeqaataatigut suliniutit naammassineqarneri.
- Pimoorussamik uuliasiorfissuarnut nittarsaalluni suliniutit.
- Sinaakkusiussatigut piumasaqaatinik tulluarsaaneq, tassunga pingaartumik ilanngullugu 'first-mover' aaqqissuussineq nutaaq aamma nunap iluaneersunik ikummatissat pillugit inatsit nutaaq naapertorlugit akileraarusiisarnerit qaffasissusiinik tulluarsaaneq.

Tabel 1 Uuliamik ujaasinermut nunap immikkoortuinik nutaanik ammaanissamut pilersaarut

Kujataa	Ammarneqarnissaa pilersaarutaavoq
Nunamii Nuussuup imarta / Qeqertarsuup Kitaa	Februar 2020
Ikersuaq Davis	September 2020
Avannaata Imaa	September 2020
Nuussuup imarta / Qeqertarsuup Kitaa	September 2020
Tunup Avannaani	Juli 2021
Tunup sineriaata qeqqa	Januar 2022

Ikummatissanut nunap iluaneersunut tunngasuni ineriartorneq

Kalaallit Nunaanni uuliamik ujaasinissamik soqutiginninneq pingaarnertigut nunani tamalaani niuerfinni pissutsinik aamma akit aningaasarsiornikkullu pissutsit allangorarnertat malippaat, tassunga pingaartumik ilanngullugu Kalaallit Nunaatut ittut *avinngarusimasumiittut* taaneqartartut. 2014-imili ingerlatseqatigiiffiit amerlanersaasa akuersissutimik utertinneqarnissaat toqqarsimavaat. Naak Kalaallit Nunaat niuerfinni pissutsinik atuuttunik qaqugukkulluunniit soorunami sunnerneqartaraluartoq taava misilittakkat takutippaat ingerlatseqatigiiffiit soqutiginninnerat aalajangiussimaniarlugu allaassutaasumik iliuuseqartoqartariaqartoq. Issittumi nunarsuup immikkoortuaniittut allat assersuutigalugu Rusland aamma Norge taamatut annertutigisumik piffissamik utertitsisoqarneranik misigisaqarsimanngillat. 2019-ip ingerlanerani Tunumi nunami ujaasinissamut akuersissut ataseq Naalackersuisunit nalunaarutigineqarpoq, taamaalluni maannakkut Kalaallit Nunaanni ujaasinissamut akuersissutit katillutik sisamaallutik, taakkunanga ataseq avataaniilluni pingasullu nunamiillutik.

18.10 Nunat arlallit ingerlataat

Inuussutissarsiornermut, Nukissiuuteqarnermut Ilisimatusarnermullu Naalakkersuisoqarfik Issittumi Siunnersuisoqatigiinni sinaakkusiusat iluanni ingerlanneqartumi ilisimasatigut avitseqatigiinnerni misilittakkanillu paarlaasseqatigiinnerni peqataasarpoq, tassunga ilanngullugu EPPR (*Emergency Prevention, Preparedness and Responce*). Kalaallit Nunaat nunat arlallit suleqatigiinnerannut peqataanermigut nunat allat maleruagaannik suleriaasiannillu ilisimasanik pissarsisarpoq, taamaalilluni nunani tamalaani suleriaatsinik pitsaanerpaanik naammassinninnerluni ingerlaavartumik misissuinermut iluaqutigissallugu.

Ilisimasanik avitseqatigiinneq aamma illuanut ingerlasarpoq, tassa Issittumi uuliamik/gassimik ingerlataqarnek pillugu ineriartortitsinermi pitsaassutsinillu qaffaanermi Inuussutissarsiornermut, Nukissiuuteqarnermut Ilisimatusarnermullu Naalakkersuisoqarfik peqataasarmat. Taamaalilluta isumannaallisaanermi, peqqinnissakkut avatangiisitigullu pitsaassutsit qaffasissut Issittumi nunat tamarmik peqarnissaat qulakkeerniarparput, tamatumalu aamma kingunerissallugu aatsitassanut tunngasutigut Kalaallit Nunaata unammillersinnaassutini pigiinnassagaa pingaarnertigut eqqarsaatigisassat taakku annikillinngikkaluarlugit.

Inuussutissarsiornermut, Nukissiuuteqarnermut Ilisimatusarnermullu Naalakkersuisoqarfik taamatuttaaq *Arctic Offshore Regulators Forum-imut* (AORF) peqataavoq. AORF tassaavoq imaani uuliasiornermik oqartussaasut suleqatigiiffiat makkunanga ilaasortaartoq; USA, Canada, Rusland, Island, Kalaallit Nunaat, Finland, Sverige Norgelu. Suleqatigiiffiup suliassaqarfisai Issittup imaani uuliasiorluni ingerlatanut isumannaallisaanermi unamminiagassanut periarfissanullu tunngapput. Suleqatigiiffimmi

suliassaqarfimmut attuumassutillit pillugit oqartussaasut akimorlugit misilittakkat ilisimasallu paarlaaqatigiissutigineqartarput.

18.11 Nunat marluk akornanni ingerlatat

Norgemi (Oljedirektoratet aamma Petroleumstilsynet) aamma Canadami (National Energy Board) peqatigalugit ingerlatsinikkut illugiilluni isumaqatigiissusiortoqarsimavoq. Inuussutissarsiornermut, Nukissiuuteqarnermut Ilisimatusarnermullu Naalakkersuisoqarfik nukissiornermik ingerlataqarnerup iluani suleqatigiinnissaq pillugu US State Departementimik MoU-mik 2019-mi isumaqatigiissuteqarpoq, tassunga ilanngullugu Kalaallit Nunaanni ikummatissanik nunap iluaneersunik nukimmik ataavartumik inerisaanermik immikkut sammisaqartussa.

18.12 Ilisimatusarnek

Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiutinik inerisaaneq ukiuni makkunani sermimik imermillu avammut niuernerup, aatsitassanik iluaquteqarnerup aamma erngup nukingatigut periarfissat suliffissuarnut angisuunat atornerqarnerini sammisat arlallit iluani ineriartortinneqarpoq. Taamatut nutaamik ineriartornermi aamma Kalaallit Nunaanni ilisimatusarnerup ineriartortinnissaa pisariaqarpoq.

Tassunga atatillugu Naalakkersuisunit kissaatigineqarpoq Kalaallit Nunaanni ilisimatusarnermut tunngasut ineriartorteqqinneqarnissaat annertusineqarnissaallu, taamaalilluni Kalaallit Nunaanni ilisimatusarnek inuussutissarsiutinigut suliniutinut taakkununga ikorfartuilluni taannalu aqputigalugu inuiaqatigiinnik ineriartortitsilluni.

Pinngortitalerinikkut ilisimatusarfik

Naalakkersuisut taamaattumik nunami

ilisimatusarnikkut periusissiamik nutaamik piareersaaneq aallartissimavaat, tassani pingaarnertut immikkoortut ilagissallugu pinngortitalerinikkut ilisimatusarfimmik pilersitsinissaq. Pinngortitalerinikut ilisimatusarfiup ilaatigut nunap pissusaata, nunap sananeqataata, imermut tunngasut aamma matematikip iluini ilisimatusarnermik sammisaqassaaq.

Naalakkersuisut takorluugaat tassaavoq pingortitalerinikkut ilisimatusarfiup nunani tamalaani universitetinik ilisimatusarfinnillu pitsaanerpaanik suleqateqalersillugu ineriartortinnissaa, ilaatigut nunani tamalaani ilisimatusarfinni akuerisaasuni pinngortitalerinikut ilisimatusarfimmik piginnittuunermik tunngaveqartoq. Nunani tamalaani ilisimatuut arlalissuit Kalaallit Nunaanneereerput. Pingortitalerinikkut ilisimatusarfiup Kalaallit Nunaanni nunani tamalaani ilisimatuut ataavarnenumik najuunnissaat qulakkiissavaa.

Nunani Tamalaani Issittumut Qitiusoq

Kalaallit Nunaanni ilisimatusarnermik soqutiginnittut aamma oqartussat aamma danmarkimi oqartussat akornanni suleqatigiinnermi Nunani Tamalaani Issittumut Qitiusumik Kalaallit Nunaanni pilersitsinissaq sulissutigineqarpoq. Issittumut Qitiususaaq tassaassaaq danskinut, kalaallinut aamma nunani tamalaani issittumi ilisimatusartunut aamma issittumi ilisimatusarnermik soqutigisaqartunut toqqaviususaaq.

Nunani Tamalaani Issittumut Qitiusoq tunngaviusumik ilisimatusarnermiit ilisimatusarnerup atorneqarneranut ilisimatusartunut attuumassuteqartuni sulinermut ikorfartuissaaq. Ingerlatitseqqinneq, atuartitsineq ilinniartitaanerlu immikkoortuussapput pingaarutilit tamatumalu saniatigut innuttaasut ilanngunneqarneri

najukkanilu ilisimasat Nunani Tamalaani Issittumut Qitiusumut suliniuteqarfinni pingaartinneqassallutik.

Nunani Tamalaani Issittumut Qitiusoq ilisimatusarnermut tapertaasunik suliniuteqarnikkut suleqatigiinnermi atortoqartitsinikkut issittumi ilisimatusarnermut nunanilu tamalaani oqaloqatigiinnermut ikorfartuissaaq, taamaalilluni danskit, kalaallit aamma nunani tamalaani ilisimatusarfiit akornanni attaveqaatinik, suleqatigiinnermik oqaloqatigiinnermik pilersitsilluni. Pingaartumik Nunani Tamalaani Issittumut Qitiusoq paasisanik ilisimasanillu pissarsinikkut aamma isumalluutitut, attaveqarnermut ilisimasanullu ikorfartuinikkut Kalaallit Nunaanni eqqaanilu ilisimatusarnermi ingerlatsinissamut ajornannginnerusumik periarfissiinissamut iluaqutaalluni.

18.13 Uran

Kalaallit Nunaata siunissami aatsitassarsiornissaanut avammullu tuniniaanissaanut tunngatillugu nunanut allanut illersornissamullu politikkitimi naalagaaffiullu isumannaatsuunissaanik politikkitimi pissutsit immikkut ittut pillugit isumaqatigiissut Danmarkip aamma Kalaallit Nunaata januaarimi 2016-imi atsiorpaat.

Isumaqatigiissut sillimaniarnikkut aaqqiissutit nunanullu allanut annissukkanik nakkutilliineq pillugit danskit Kalaallit Nunaannut inatsisaannut tunngavigineqassaartaaq, tassunga ilanngullugu atortussanik qinngornernik akulinnik Kalaallit Nunaanneersunik avammut niuerneq isumannaallisaanikut nakkutigineqarlutik. Siunertaq tassaavoq atortussanik qinngornernik akulinnik atuineq taamaallaat saassussilersaanngitsumik siunertanut taamaallaat atorneqarnissaasa qulakkeerneqarnissaa.

Avammut niuerneramik nakkutilliineq pillugu Kalaallit Nunaannut inatsit nr. 616 aamma isumannaallisaanermi aaqqiinerit pillugit Kalaallit Nunaannut inatsit nr. 621 ulloq 8. juni 2016-imi akuerineqarput. Aalajangersakkat sukumiinerusut avammut niuerneramik nakkutilliineq pillugu inatsit nr. 616 aamma isumannaallisaanikkut aaqqiinerit pillugit inatsit nr. 621 pillugit nalunaarummi aalajangersarneqarput sammisap naammattumik malittarisassaqaartinnera qulakkeerniarlugu. Tassani pineqarput tunisassianik marloqiusamik atorineqartunik avammut niuerneramik nakkutilliineq pillugu Kalaallit Nunaannut nalunaarut nr. 67, 22. januar 2018-imeersoq aamma isumannaallisaanermik nakkutilliineq pillugu Kalaallit Nunaannut nalunaarut nr. 752, 10 juli 2019-imeersoq. Danmark siaruartinnginnissamik apeqqutini Kunngaqarfimmi Danmarkimi akisussaavoq, tassunga ilanngullugit isumannaallisaanikkut aaqqiinerit kiisalu tunisassianik marloqiusamik atorineqartunik avammut niuerneramik isumannaallisaanerlu. Isumaqaatigiissut 2016-imeersoq Kunngaqarfiup Danmark siaruarterninnginnissamut nunanut tamalaanut pisussaaffiineq eqqortitsinerup qulakkeerneqarnissamut ataatsimoorfiusumik sinaakkutunik pilersitsivoq.

Uranimik Kalaallit Nunaanneersumik siunissami nunanut allanut annissuisoqarsinnaaneranut atatillugu immikkut nunanut allanut, illersornissamut isumannaatsuunissamullu tunngatillugu ingerlatsinissamut apeqqutit pillugit isumaqaatigiissuttip ilaatut nunat tamalaat isumaqaatigiissutaat arfinillit pillugit Kalaallit Nunaannut oqartussaaffeqarnermi Kalaallit Nunaannut tunngatillugu apeqquusiinnaanerit atorunnaarsinneqarput, tassunga ilanngullugit ikummatissanik isumannaatsumik atorinikerisarneq aamma qinngualanertalinnik eqqagalerisarneq pillugit ataatsimut nunat tamalaat isumaqaatigiissutaat ("ataatsimoorlutik

nunat tamalaat isumaqaatigiissutaannut"). Isumaqaatigiissummut nangaassuttip atorunnaarsinneratigut Kalaallit Nunaat ikummatissanik atorinikerisarneq allallu radiop qinngornerinik akulinnik eqqakkanik Kalaallit Nunaanni qanoq passussineq pillugu IAEA-mut nalunaarusiornissamut Kalaallit Nunaat pisussaallissaaq. 2017-mi siullermeertumik Kalaallit Nunaat pillugu nanap nalunaarusiaa suliarineqarpoq. Kalaallit Nunaannut tunngasortaa Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat arlaannaannulluunniit atanatik ilisimatusarnermillu tunngaveqarlutik siunnersortaannit "DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi ved Aarhus Universitet"-imit ilaatigut Aatsitassanut Ikummatissanullu tunngatillugu Avatangiisinut Aqutsisoqarfimmit, Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfimmit, taamanikkut Aatsitassanut Ikummatissanullu Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit aamma Inuussutissarsiornermut, Nukissiuuteqarnermut Ilisimatusarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit ilanngussivigineqartoq. Siuliani taaneqartup nalunaarusiornerup malitsigisaanik Det Internationale Atomenergiagenturip (IAEA) qullersaqarfiani Wienimi maj 2018-mi "naliliilluni ataatsimiittoqarpoq". Tamatuma saniatigut sulisartut ionimik qinngornermut illersorneqarnerat pillugu OLI-mi isumaqaatigiissut nr. 115-imut nunatut nangaassuttip atorunnaarsinnissaa eqqarsaatigalugu danskit-kalaallit sulinerat suli amigaataavoq. Sulisut qinngornermut ioninngortitsisartunut illersorneqarnissaat pillugu ILO-mi isumaqaatigiissuttip nr. 115-ip atortussanngortinneqarnissaa Inatsisartut siusinnerusukkat akuerinikuuaat. Naalakkersuisut taamaallitut peqqinnissamut tunngasuni nalunaarutininik arlalinnik suliaqarput, taamaalluni Kalaallit Nunaannut nunakkut nangaassuttip atorunnaarsinneqarsinnaallutik.

19 Isumaginninnermut Inatsisinullu Atuutsitsinnermut Naalakkersuisoqarfik

19.1 NP innarluutillit pillugit ataatsimiititaliaat

Danskit naalagaaffiata (tassunga ilanngullugu Kalaallit Nunaat) april 2020-mi piffissat aappaannut pingajuannullu nalunaarusiaq NP innarluutillit pillugit ataatsimiititaliamut tunniunneqarpoq. Ataatsimiititalimi 2020-mi ukiakkut saqqummiussinissaq pilersaarutaavoq.

19.2 Nunani Avannarlerni Aangajaarniutit pillugit isumasioqatigiinneq Nuummi ingerlanneqartoq

Nunani Avannarlerni Aangajaarniutit pillugit isumasioqatigiinneq 1984-mili ukiut tamaasa ingerlanneqartarsimavoq. Isumasioqatigiinnermi siunertaq tassaavoq imigassamik ikiaroorartumillu atuinermik pitsaaliuinermik suliaqartut naalagaaffimmi oqartussat akornanni nunani avannarlerni suleqatigiinnerup aserfallatsaaliornissaa nukittorsarnissaalu.

Nunani Avannarlerni Aangajaarniutit pillugit isumasioqatigiinnermi qaaqqusisuuneq nunani avannarlerni nunat akornanni nikittaanneqarpoq. 2019-mi Kalaallit Nunaat isumasioqatigiinnermut qaaqqusisuuvoq, taanna 27-29 augustimi Nuummi ingerlanneqarluni. Peqqissutsimut, Isumaginninnermut Inatsisinullu Atuutsitsinnermut Naalakkersuisoq, Martha Abelsen isumasioqatigiinnermut tikilluaqqusivoq, tassani Nunanit Avannarlerniit aamma Kalaallit Nunaanniit peqataasut immikkut qaaqqusaasut 45-it misilittakkaminnik paarlaasseqatigiillutillu imigassap ikiaroorartullu pitsaaliornnerisa iluanni suliniutit periutsillu eqqartorlugit.

Nunani Avannarlerni Aangajaarniutit pillugit isumasioqatigiinnermi aangajaarniutit pillugit ilisimatusarnerup sulinerullu iluani ilisimasat

nutaanerpaat saqqummiunneqarput. 2019-mi sammineqartut tassaapput: Imigassanut tunngasuni. Imeriaatsini, Utoqqaat imigassarlu, Aangajaarniut peqqinnissarlu pissarsiarineqarsinnaanerinit/takussaanerinit naleqqiullugu aaqqissugaanikkut suliniutit.

Innuttaasut aangajaarniutinik atuinerannik Kalaallit Nunaanni kingullermik misissuinerit saqqummiunneqarput, isumasioqatigiinnermilu peqataasut Kofoedep atuarfianut aamma Allorfik Sermersuumut paasisassarsiorlutik pulaarnissamat qaaqquneqarlutik.

20 Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalackersuisoqarfik

Avatangiisinik pinngortitamillu aqutsineq pillugu nunani tamalaani isumaqatigiissutit suleqatigiiffiillu naapertorlugit pisussaaffinnik arlalinnik naalackersuisoqarfik isumaginnippoq. Aatsitassanik suliassaqarfinnut avatangiisinut Aqutsisoqarfik Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalackersuisoqarfiup ataaniippoq, aatsitassalerinermullu tunngassuteqartut pineqartillugit tusarniaaffigineqartassalluni.

20. 1 Issittumi Siunnersuisoqatigiit

Issittumi siunnersuisoqatigiinni suleqatigiinnermi arfinilinnik suleqatigiissitaqarpoq, sulinissamut pinnaatitsissutit suliassallu aalajangersimasut sulinissamut pilersaarutinit ministerillu ataatsimiinnerannit nalunaarutinit suliakkinneqartarlutik. Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalackersuisoqarfik suleqatigiissitani pingasuni peqataavoq Issittumilu Siunnersuisoqatigiinni Senior Arctic Official (SAO)-mi imaanut tunngatillugu aaqqissuussinermut peqataalluni. Issittumi Siunnersuisoqatigiinni Islandip siulittaasoqartitsinerani (2019-2021) ilaatigut avatangiisit imaanilu avatangiisit ukkatarineqassasut aalajangerput, sulinerlu tamanna malinnaaffigeqqissaarneqarpoq.

20.1.1 Conservation of Arctic Flora and Fauna (CAFF) - uumassusillit assigiinngisitaartuuneri uumasooqatigiiaallu imminnut ataqatigiiaarnerisa illersorneqarnerannik suleqatigiissitaq

Issittumi Siunnersuisoqatigiinni uumassusillit assigiinngisitaartuuneri uumasooqatigiiaallu imminnut ataqatigiiaarnerisa illersorneqarnerannik sulinermi (*Conservation of Arctic Flora and Fauna/CAFF-imik taaneqartartoq*) Kalaallit Nunaata pisussaaffianik Pinngortitamut Avatangiisinullu

Naalackersuisoqarfik isumaginnippoq. Uumassusillit assigiinngisitaartuuneri uumasooqatigiiaallu imminnut ataqatigiiaarnerisa illersorneqarnerannik suleqatigiissitap uumassusillit assigiinngisitaartuuneri uumasooqatigiiaallu imminnut ataqatigiiaarnerisa illersorneqarnerannik suliagarpoq. Uumassusillillu Assigiinngisitaartuuneri pillugu Nunat Tamalaat Isumaqatigiissutaata (CBD) piviusunngortinniarlugu qulakkeerinninnermut ilapittuutaalluni.

Namminersorlutik Oqartussani ataqatigiissaarinnermut Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalackersuisoqarfik akisussaasuvoq, CAFF-imilu aallartitanut siulersuisutut (Head of Delegation) Kunngaqarfiup Danmarkip pisussaaffiik soqutigisaanillu ataatsimut isumaginnittuulluni.

Kalaallit Nunaannut iliuusissaq 2019-imi aamma pingaartoq tassaavoq CAFF'ip issittumi uumasooqatigiiaat assigiinngisitaartuunerannik nakkutiginninneq (CBMP). CBMP Issittumi Siunnersuisoqatigiinni issittumi uumasooqatigiiaat assigiinngisitaartuunerannik nalilersuinermik (ABA' mik) nangitsineruvoq, issittumi uumasooqatigiiaat assigiinngisitaartuunerannik uumasooqatigiiaallu imminnut ataqatigiinnerannik nakkutilliisoqartariaqarnera inerniliussanut pingaaruteqaatilinnut ilaalluni. Silaannaap allanngoriartornerata ilisimaneqarnerulernissaanut inuillu iliuusaasa uumasooqatigiiaanun assigiinngisitaartunut uumasooqatigiiaallu imminnut ataqatigiinnerannut sunniutaannut atatillugit sulineq taamaammat pingaaruteqarpoq. Kalaallit Nunaat (Kunngaqarfik Danmark) USA-lu peqatigiillutik CBMP-mi siulittaasuupput. Siulittaasuuneq Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalackersuisoqarfiup, Pinngortitaleriffiup, Aarhus Universitetimilu Nuummi CBMP-mi ataatsimiinneq. Issittumi Avatangiisinut immikkoortortaqarfianit (DCE) qanittumik suleqatigiissutigineqarpoq.

Nuummi CBMP-mi ataatsimiinneq.

Nuummi CBMP-mi ataatsimiinneq.

Kalaallit Nunaat nunanit tamalaanit peqataaffigineqartumik ulluni 2. - 7. novembari 2019-imi CBMP-mi ataatsimiinnermut qaaqqusisuuvoq. Sinerissamut qanittumi imaanilu uumasoaqatigiiaat assigiinngisitaartuunerannik nakkutiginninneq ataatsimiinnerni sammineqarpoq. Nakkutilliinermik siunissami suleqatigiinnissamut pilersaarusiornissaq Issittumilu Siunnersuisoaqatiiginni nalunaaruteqarnissat tamakkiisumik siunertarineqarpoq. Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalackersuisoaqarfimmi pisortamit ataatsimiinneq ammarneqarpoq. CAFF-ip siulittaasua Sverigemeersoq, CAFF-imi aallartitani siulersueqataasoq Amerikameersoq, immikkut ilisimasallit ilisimatuut ilanngullugit 50-it missaat, oqartussaasut aallartitaat nunallu inoqqaavisa aallartitaat ataatsimiinnermi peqataapput. Issittumi Siunnersuisoaqatiiginni suleqatigiissitanit allanit aallartitanik aamma peqataasoqarpoq.

20.1.2 Issittumi Nakkutilliinermik Nalilersuinermillu Suliniut (AMAP) - Killeqarfiit akimorlugit mingutsitsinermik nakkutilliinermik suliniut

Suleqatigiissitaq Issittumi Nakkutilliinermik Nalilersuinermillu Suliniut (AMAP'imik taaneqartartoq) – Killeqarfiit akimorlugit mingutsitsinermik nakkutilliinermik suliniut silaannaap allanngoriartorneranik, naleqqussarnernik avatangiisinilu ajornartorsiutinik allanik, soorlu avatangiisini toqunartut Issittumi peqqissutsimut – uumasut inuillu akornanni – sunniutaannik, nakkutilliillunilu uppersaanernik suliaqarpoq. Nunani tamalaani suleriaatsit arlaqartut kiisalu avatangiisini toqunartut silaannaallu allanngoriartornera pillugit sulinerit tapersorsornissaat ineriartortinnissaallu siunertaralugu Issittumi ineriartorneq pillugu ilisimatuussutsimik nalunaarusianik AMAP aamma suliaqartarpoq. Taakkununga ilaapput Stockholmimi Minamatamilu isumaqatigiissutit minnerunngitsumillu Naalagaaffiit Peqatigiit silaannaq pillugu isumaqatigiissutaat. Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalackersuisoaqarfik suliaqarfimmi akisussaasuvoq ataatsimiinnernilu ataqatigiissakkani Kunngaqarfiup inissisimaffiit immikkoortartaqarfiit tunniussaannik ataqatigiissaarisuulluni. Kalaallit Nunaanni immikkut ilisimasallit suliniutini suliaassanik arlalinnik isumaginnittuupput, pingaartumik avatangiisini toqunartunut Kalaallit Nunaannilu innuttaasut peqqissusaannut atatillugit. Suliaqarfimmi soorlu paaq metanilu, kviksølvi, peqqissuseq, plastikkinik nakkutilliineq, qingornerit ulorianartut silaannarlu pillugit suliniutit nutaat 2020-mi aallartinneqassapput. 2017-imi nalunaarusiamut angisuumut “*Snow, Water, Ice and Permafrost in the Arctic (SWIPA)*” nutarterlugu AMAP'ip 2019-imi saqqummersippaa “*Arctic Climate Change*

Update 2019". Silaannaap allanngoriartornerata malitsigisaanik Issittumi silap pissusaata allanngorujussualerana pillugu SWIPA'mi inerniliunneqartut nalunaarusiami nutaami annertusarneqarlutillu erseqqissarneqarput.

20.1.3 Protection of the Arctic Marine Environment (PAME) – Issittumi imaani avatangiisit illersorneqarnerat

Issittumi Siunnersuisoqatigiinni suleqatigiissitaq PAME Issittumi imaani avatangiisit illersorneqarnerannik suliaqarpoq. Naalakkersuinikkut piffissamut ungasinnerusumut anguniakkat tunngavigalugit Issittumi imaani avatangiisit nunami imaanilu pilersinneqartumik mingutsinneqarnerannik PAME suliaqarpoq. Issittumi imaani avatangiisit pillugit ilisimasat annertusarniarlugit PAME sulivoq ilitsersuinernik naalakkersuinikkullu innersuussutinik nassataqarsinnaasunik suliniutinik arlaqartunik aallartitsillunilu ingerlatsinermigut. Sumiiffinni imaani illersuineq, uumasoqatigiiaat assigiinngiiaartut isaasut, uumasoqatigiiaat imminnut ataqatigiinnerat tunngavigalugu aqutsineq, imaani eqqakkat, HFO (ikummatissaq oqimaatsoq) imaanilu angallanneq suliniutini pingaartumik sammineqarput. PAME'p 2019-imit 2021-imit suliaqarput pilersaarutaani imaani eqqakkat annertuumik ukkatarineqarput, nunallu immikkoortuinut iliuusissatut pilersaarusiormik PAME suliaqarluni. AMAP CAFF-ilu qanittumik suleqatigalugit iliuusissatut pilersaarut suliarineqarpoq. Kunneqarfik Danmark suliniummi siulersueqataavoq, Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik aqqutigalugu Namminersorlutik Oqartussat peqataalluni.

20.2 Nunani tamalaani uumasoqatigiiaat assigiinngisitaarnerat

Nunani tamalaani avatangiisit pinngortitarlu pillugit suliniaqatigiiffiit ukiumi pisumi suliarpassuaqarput. Pinngortitap silaannaallu qanoq innerannik nalunaarusiat marluk Naalagaaffiit Peqatigiinnit 2019-imi saqqummersinneqartut takutippaat silaannaq allanngoriartortorujussuusoq nunarsuullu uumasui naasullu ajoqutaasumik sunnerneqartut. Ineriartorneq tamanna kinguaariit massakkut siunissamilu inuusussat inuunermi atugaannut sunniuteqassaaq. Nunani tamalaani oqalliffiit akimorlugit qitiusumik taamaammat sammineqarpoq uumasoqatigiiaat assigiinngitsut illersorneqarnissannut sinaakkusiissamik nunarsuarmi nutaamik anguniagaqartoqassasoq. Naalagaaffiit Peqatigiinni Umassusillit assigiinngisitaartuunerannik isumaqatigiissut atorlugu isumaqatigiissutissaq suliarineqarpoq uumasoqatigiiaat assigiinngitsut pillugit periusissiap maanna atuuttup atorunnaalernerani 2020-p naalernerani isumaqatigiissutigineqarnissaa naatsorsuutigineqarluni. Sulinerli coronap virusianik siaruaattoqarnera pissutigalugu kinguaattuussaaq. Kalaallit Nunaata immikkut soqutigisai qulakkeerniarlugit nunani tamalaani oqalliffinni imaani umassusillit assigiinngisitaartut illersorneqarnerat piujuaannartitsisumillu atornerarnerat pillugit oqaloqatigiinnerni naalakkersuisoqarfik peqataavoq. Isumaqatigiinninniarnerni maanna ingerlanneqartuni taaneqarsinnaapput naalagaaffiit sineriallit immikkut soqutigisaasa pisinnaatitaaffisalu qulakkeerniarlugit sulineq kiisalu nunap immikkoortuini suliniaqatigiiffiit sulinerisa qalliinnarneqannginnissaasa qulakkeerneqarnissaa. Nunani tamalaani isumaqatigiissutit Kalaallit Nunaanni piujuaannartitsisumik aningaasarsiornerup

ineriartortinneqarnerannik ajoqutaasumik sunniuteqannginnissaannik kiisalu najukkani inuiaqatigiit nunallu inoqqaavisa peqataatinneqarnerisa ilisimasaannillu atuinerup siuarsaasuarnissamik taakku imaqarput. Ilutigitillugu uumassusillit assigiinngisitaartut illersorneqarnerannik piujuaannartitsisumillu atorneraqarnerannik qulakkeereeqataanissamut kiisalu Naalagaaffiit Peqatigiit nunarsuarmi anguniagaasa nukittorsarneqarnissaannut aaqiissutissarsionermut Kalaallit Nunaata tapersersuinini attatiinnarpaa.

20.2.1 Uumassusillit

assigiinngisitaartuunerannik isumaqatigiissut /Convention of Biological Diversity (CBD)

Uumassusillit assigiinngisitaartuunerannik isumaqatigiissut (CBD) 5. juuni 1992-imeersoq pinngortitamik illersuinermi nunani tamalaani isumaqatigiissutini pingaarnerpaat ilagaat. Isumaqatigiissummi pinngortitap ataqatigiinnera, uumasoaqatigiiaat imminnut ataqatigiinnerat sananeqaatillu eqqarsaatigalugit uumassusillit assigiinngisitaartuunerannik attassinissaq siunertarineqarpoq. Nunamit nalunaarusiatut taaneqartut arfernat Naalakkersuisoqarfimmit maaji 2019-imi tunniunneqarpoq. Nunamit nalunaarusiaq isumaqatigiissummi anguniakkat suliallu ukiut sisamakkaarlugit killiffiannik takutitsivoq. Kalaallit Nunaata anguniakkat tamaasa angusimangikkaluarlugit uuttuutini amerlanerpaani siuariartoqarsimavoq. Illuatungeriit ataatsimeersuarnerat 15-issaat 2020-mi ukiakkut ingerlanneqartussatut pilersaarutaagaluarpoq coronamilli virusip nunarsuarmi atugaanera pissutigalugu ataatsimiinnissaq 2021-mut kinguartinneqarpoq. Illuatungeriit ataatsimeersuarneranni uumasoaqatigiiaat assigiinngisitaartut attatiinnarneqarnissaat pilerseqqinneqarnissaallu pillugit annertuumik isumaqatigiissuteqartoqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Isumaqatigiissummut

taamaattumut missingersiisionermut taamaammatt ukiuni qaangiuttuni immikkut ittumik sulisoqangaatsiarsimavoq. Isumaqatigiissut uumasoaqatigiiaat assigiinngisitaarnerannik annaasaqarnerup unitsinneqarnissaanut nunarsuarmi oqaasertaliillunilu erseqqissunik sakkooqarnissaanik imaqarpoq. Anguniakkap taassuma piviusunngortinnissaanut tapersiiniarluni nunani tamalaani kattuffissuit soorlu FAO (Naalagaaffiit Peqatigiinni inuussutissat nunalerinerlu pillugit kattuffik) aamma IUCN (Nunani tamalaani pinngortitamik illersuiniaqatigiiffik /International Union for the Conservation of Nature) saniatigut aamma sulipput.

CBD-mi "imaani pinngortitami ataqatigiiaat uumasoaqatigiiaalluunniit immikkuullarissut" sumiissusersinissaannut aamma sulisoqarpoq. CBD-ip illuatungeriinnut atlantikup imartaani avannaata kangianiittunut innersuussutigaa immikkoortuminni imaani pinngortitami ataqatigiiaat uumasoaqatigiiaalluunniit immikkuullarissunut pingaaruteqartunut piumasaqaatit naammassineqartut nassuiaasiornerannik naammassinnequllugit. Tamanna pillugu septembari 2019-imi workshopertoqarpoq, tassani Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfimmit ataqatigiissaarneqartumik Aarhusip Universitetiani DCE-mi siunnersortimik Kalaallit Nunaannit aallartitaqarluni. Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik Danmarkimi Avatangiisinut Inuussutissanullu ministereqarfik qanittumik oqaloqatigaa. Namminersorlutik Oqartussani naalakkersuisoqarfiit attuumassuteqartut akornanni aamma oqaloqatigiinneq qanittumik ataavartumillu ingerlavoq.

20.2.1.1 The Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES)¹

Naalagaaffiit Peqatigiit Uumassusillit Assigiinngisitaartut oqalliffiani IPBES-imi sulinermut ilisimasaniq nalilersuineruullu naalakkersuisoqarfik aamma tapersiissuteqartarsimavoq. Uumassusillit assigiinngisitaartut pillugit oqallittarfittut IPBES inissisimavoq, soorlu Naalagaaffiit Peqatigiit silaannaq pillugu oqallittarfeqartoq. IPBES'imi sulinermi pissutsinik arlalinnik nalunaarusiortoqarsimavoq assersuutigalugu nunavissuarmi Amerikami Kalaallit Nunaata ilaaffigisaani. Uumassusillit assigiinngisitaartut uumassusillillu imminnut ataqatigiinnerannik sullissisut pillugit nunarsuaq tamakkerlugu pissutsinik nalunaarusiaq maajimi 2019-imi saqqummerpoq. Kalaallit Nunaat (Issittorlu) pillugu pasissutissat arlalitsigut ilaatinneqartarsimanngillat nassuiarneqarluaratilluunniit. Naalakkersuisoqarfiup taamaammat Aarhus Universitetimi immikkoortortaqarfimmi Nationalt Center for Miljø og Energimi (DCE) sulisoq IPBES-imi allaqataasutut ilaatippaa pitsaassutsip siunissami pitsaanerunissaa qulakkeerniarlugu.

20.2.2 Naalagaaffiit Peqatigiinni nunat imartanut oqartussaaffiisa avataanni uumassusillit assigiinngisitaartut illersorneqarnissaannik piujuaannartitsisumillu atorineqarnissaannik isumaqatiginninniarneq

Nunarsuarmi imaani uumassusillit

¹ IPBES, aamma taagorneqartoq Naalagaaffiit Peqatigiinni pinngortitamik ilisimasallit sassartitat, Naalagaaffiit Peqatigiinni suliniaqatigiiffiuvoq, nunarsuarmi uumasooqatigiit assigiinngisitaartut, pinngortitap ataqatigiinnera pinngortitallu ataqatigiinnerannik suliaqartut qanoq innerannik

assigiinngisitaartut illersorneqarnissaannik nunarsuarmi isumaqatigiissusiortoqarsimanngimmat Naalagaaffiit Peqatigiinni aalajangiunneqarpoq, imaani pisinnaatitaaffinnut ilassutitut imaani uumassusillit assigiinngisitaartut nunat imartanut oqartussaaffiisa avataanni illersuinermik piujuaannartitsisumillu atuinermik (naalisarlugu BBNJ – biodiversity beyond areas of national jurisdiction) suliaqartoqassasoq. Isumaqatigiinniarnerni imaani sananeqaatinit pisuussutitut tunngatillugu assigiinngitsunut sammippat, ilaatinneqarlutik iluaqutinik agguaneq pillugu apeqqutit kiisalu sumiiffiit apeqqutaatillugit aqutsinermut sakkunik atuineq, immikkoortuni imaanik illersuineq ilanngullugu. Avatangiisinut sunniutinik naliliineq, pisinnaasanik annertusaaneq imaanilu teknologinik nuussineq kiisalu sammisat akimorlugit sammineqartut tikkuarneqarput. Aningaasarsiorluni aalisarneq isumaqatigiissummiinngilaq. Naalagaaffiit Peqatigiinni naalakkersuisut akornanni isumaqatiginninniarnernit pingasut New Yorkimi 2018-2019-imi ingerlanneqarput. Nunani naalakkersuisut ataatsimeersuarnerisa pingajussaanni isumaqatigiinniarnernit siumut ingerlappat tikitassaqarlunili naalakkersuisut sisamassaannik ataatsimeersuarneranni (marsimi 2020-mi pisussatut pilersaarutigineqaraluartumi) isumaqatigiissuteqarfigineqarnissaannik naatsorsuutigineqanngitsunik. Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik suliaqarfiimmik akisussaasutut Kunneqarfiup isumaqatiginninniaraqatigiivnut ilaavoq. Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfiup nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffii nalinginnaasumik tunngatillugit

nalilersuinermik suliaqartoq. Nunat 130-it sinneqartut IPBES peqataaffigaat, ilisimatusartullu 1.000-init amerlanerusut IPBES'ip nalilersuinerannik suliaqarnermut peqataapput.

oqaloqatigiissutissatut
isumaqatiginninniutissatullu siunnersuutit
suliarisarpai. Pinngortitamut Avatangiisinullu
Naalackersuisoqarfiup, Danmarkimilu Nunanut
Allanut Ministereqarfiup kiisalu Avatangiisinut
Inuussutissanullu Ministereqarfiup akornanni
qanittumik oqaloqatigiittoqarpoq. Ilutigitillugu
Namminersorlutik Oqartussani
naalackersuisoqarfiit attuumassuteqartut
qanittumik ataavartumillu oqaloqatigaattaaq.

20.2.3 RAMSAR-imik isumaqatigiissut (masarsoqarfiusut illersorneqarneri)

Masarsuit taakkunanilu uumassusillit
ataavartinneqarnissaat nungusaataanngitsumillu
atorneqartarnissaat pillugit nunami
iliuuseqartarnissamut nunallu tamat
suleqatigiinnissaannut atugassarititaasut
isumaqatigiissutitigut aalajangersarneqarput.
Issittumi issittumilu kiannerulaartumi
masarsoqarfinnik ataavartitsinissamik
oqaloqatigiinneq, Issittumi Siunnersuisoqatigiinni
suleqatigiissitami CAFF-imi sulineq ilanngullugu,
Kalaallit Nunaannut immikkut
soqutiginaateqarput. Nunat attuumassuteqartut
aningaasaqarnikkut artukkiivallaartunik
piviusorsuunngitsunillu
pisussaaffilerneqannginnissaat qulakkeerniarlugu
ukktarineqarpoq. Masarsoqarfiit nunanit
tamalaanit annertusisumik soqutigineqarput,
silaannaap CO₂-qassusaanik
annikillisaaqataasinnaammata.

20.2.4 Oslo-Parisimik isumaqatigiissut (OSPAR)

Oslo-Parisimik isumaqatigiissutip siunertaraa
imaani avatangiisinik mingutsitsinerup
pinaveersimatillugulu akiornissaa. OSPAR-imik
isumaqatigiissut nunanit 15-init atsiorneqarlunilu
atuutsinneqalersimavoq, taakkualu Atlantikup
avannaata kangiani imaani avatangiisit imaanilu

uumassusillit assigiinngisitaartut
illersorneqarnissaannik suleqatigiipput. Tassani
ajornartorsiutit assigiinngitsut
suliarineqarneranni uumassusillit
assigiinngisitaartut, Kalaallit Nunaanni
uumasoqatigiiaat, imaani sumiiffiit
illersorneqartut, imaani eqqakkat
aatsitassaqarnermillu suliaasaqarfimmut
tunngassuteqartuni ajornartorsiutit
sammineqarput.

OSPAR nunani immikkoortuni tallimaniippoq,
Immikkoortoq I Kalaallit Nunaata, Islandip
Norgellu imartaannik imaqarluni. Issittup
imartaanik ukkataqaraluttuinnarnerup
malitsigisaanik OSPAR-imi Immikkoortoq I
immikkut ukktarineqarnerulerpoq. 2019-imi
2020-milu OSPAR-imi 2020-2030-mut periusissiaq
nutaq isumaqatiginninniutigineqarpoq. OSPAR-
ip isumalioqatigiissitaata 2019-imi
ataatsimiinnerani Naalagaaffeqatigiit
aallartitaannut Pinngortitamut Avatangiisinullu
Naalackersuisoqarfik Kalaallit Nunaat sinnerlugu
peqataavoq, tassani isumaqatiginninniarnit
aallartisarneqarlutik. Periusissiaq pillugu
Pinngortitamut Avatangiisinullu
Naalackersuisoqarfik Avatangiisinut
Inuussutissanullu Ministereqarfik qanittumik
attavigaa. Periusissiaq ministerit Lissabonimi
juulimi 2020-mi ataatsimiinnissaanni
saqqummiunneqassaaq.

20.2.5. Nunat Imarpiup akianiittut Nunasiaataasimasullu Suleqatigiinnerat (OCTA) – Imaq pillugu ataatsimeersuarneq

Nunat Imarpiup akianiittut Nunasiaataasimasullu
Suleqatigiit aqqissuussaannik imaq pillugu
Bruxellesimi ulluni 16.-17. oktobarimi
ataatsimeersuarnermi naalackersuisoqarfik
atorfilittanik peqataatitaqarpoq. Nunat Imarpiup
akianiittut Nunasiaataasimasullu Suleqatigiit
(OLT) aallartitaat, ministerit aallartitallu immap
isumaqarnera, qajannaatsuunera periarfissallu

ilanngullugit, oqallisigaat. Ataatsimeersuarneq naammassineqarpoq qaffasissumik inissisimasut ataatsimiitinnerisigut OLT-milu ministerit imavissuarnut ataatsimut pisussaaffeqarnermik oqariartuuteqartumik atsioqatigiisinnerisigut. Oqariartuut pisussaaffiillu nunanut nunasiaataasimasunullu inatsisitigut aningaasaqarnikkulluunniit pituttuinngillat taamaattorli Nunat Imarpiup akianiittut Nunasiaataasimasullu Suleqatigiit anguniakkat naapertorlugit naalakkersuinikkut ingerlatsinissaannut pituttuipput. Ataatsimeersuarnermut peqataanissaq sioqqullugu Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik suleqatigalugu nalunaarusiamut *Background Study on Ocean and Ocean Agenda in the OCTs* ilanngussassamik suliaqartoqarpoq.

20.2.6 Uumasunik naasunillu nungutaanissamut navianartorsiortitaasunik nunani tamalaani nioqquteqarneq pillugu isumaqatigiissut (CITES)

Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik allaffissornikkut Uumasunik naasunillu nungutaanissamut navianartorsiortitaasunik nunani tamalaani nioqquteqarneq pillugu isumaqatigiisummik (CITES) oqartussaasuvoq. Nunat isumaqatigiisummik akuersisimasut ullumikkut 183-iupput, uumasoqatigiillu assigiinngitsut 5.800-t naasullu 30.000-it CITES-imi ilaatinneqarput. Taakkunannga uumasoqatigiit 36-it missaat Kalaallit Nunaanniikkajupput.

Attuumassuteqartut ataatsimiitinnerneqarnerat 18-issaat Genevemi, Schweitzimi, 2019-imi ingerlanneqarpoq. Naalakkersuisoqarfik ajoraluartumik peqataasinnaasimanngilaq sulinerli pillugu naalakkersuisoqarfik malinnaavoq. Suliniaqatigiiffimmi periutsini oqaloqatigiinnernilu nunat inoqqaavinik

najukkanilu inuiaqatigiinnik peqataatitsinissamut ukkataqaraluttuinnarneq Kalaallit Nunaannut immikkut soqutiginaateqarpoq. Ataatsimeersuarnermut pilersaarummi taamaalilluni CITES-ip 2021-2030-mut nutaamik periusissiassaanik takorluuilluni eqqartueqatigiittoqarpoq. Periusissiassatut takorluukkami nutaami sulissutigisassatut anguniakkat ilagaat nunat inoqqaavi najukkanilu inuiaqatigiit CITES-imi uumasoqatigiit allattorsimasut illersorneqarnerannik niuernermillu iluaquteqarnerusinnaassasut. Kalaallit Nunaat CITES-imut ukiut tamaasa nalunaarusiortussaavoq, CITES-imi uumasoqatigiit allattorsimasut qanoq annertutigisumik avammut tunisassiarineqarnerat immikkut ukkatarineqartumik. Kalaallit Nunaat aarrinit tunisassianik takonarissanut tunisaqartarpoq. Assersuutigalugu aarrinit qilalukkanillu qaortanit takonarissat angerlaassisinnaassappata CITES-imut ilaasortaanissaq piumasaqaataavoq. CITES-imut ukiumoortumik decembarimi 2019-imi nalunaaruteqartoqarpoq.

20.2.7 Pikialasorsuaq pillugu Canadamik suleqateqarneq

Imaani nalinginnaasumik sikuusartuni imarnersat tassaapput uteqqiasumik sikueruttartut imaluunniit sikuneq ajortut. Pikialasorsuaq Kalaallit Nunaata Canadamilu Ellesmere Islandip akornanni Baffinip kangerliumarnata avannaaniippoq. Issittumi imarnersani anginerpaat uumasoqarfiunerpaallu ilagaat tasanilu uumasoqatigiiaat imminnut ataqatigiinnerat uumasoqatigiillu assigiinngisitaartut immikkuullarilluinnartuunerat nunani tamalaani arlaleriarluni erseqqissarneqartarpoq. Sumiiffimmik aqutsinissamut pilersaarusiornissaq siunertaralugu Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik, naalakkersuisoqarfiit attuumassuteqartut Danmarkimilu oqartussaasut

suleqatigalugit, Canadami oqartussaasunik oqaloqateqarneq aallartissimavaat. Winnipegimi Canadami ilisimatuunik atorfilittanillu peqataasoqarluni januaarimi 2020-mi workshopertitsisoqarpoq. Tamanna aqutsinissamik pilersaarusiornissamut tunngaviusussamik ilisimatuussutsikkut siunnersuineramik nalunaarusiassamik nalilersuinissaq siunertaralugu ingerlanneqarpoq.

20.3 Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiit

Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivini oqaloqatigiissutigineqartut pingaarnersaasa ilagai silaannaq pillugu arlaannaannulluunniit kalluinningneq, immap silaannaallu ataqatigiinnerat, imaani avatangiisit imaanilu plastikkik eqqakkat, aningaasaqarneq kaaviiartoq uumasooqatigiillu assigiinngisitaartut. Naalackersuisoqarfiup suliassaqarfiani Ministerit Siunnersuisoqatigiivini ministerit marlunnik 2019-imi isumaqatigiissuteqarput Kalaallit Nunaannit atsioqataaffigineqartunik:

- *Nunani Avannarlerni ministerit isumaqatigiissutigaat nunarsuarmi imaani plastikkik eqqakkat mikroplastinillu akiuinissamut isumaqatigiissuteqarnissamut innersuussinissaq (10. aprili 2019-imi isumaqatigiissutigineqartoq).*
- *Nunani Avannarlerni ministerit imaq silaannarlu pillugit isumaqatigiissutaat (30. oktobari 2019-imi isumaqatigiissutigineqartoq).*

Nunani Avannarlerni Suleqatigiinnerup takorluugaa nutaaq "Vores Vision 2030" – Takorluugarput 2030, aamma akuerineqarpoq. Takorluukkami ukkatarineqartut pingaaruteqartut ilagaat "Et grønt Norden" – Nunat Avannarliit mingutsitsinngitsoq. Takorluukkamut malitsigitillugu taamaammatt Nunani Avannarlerni

Suleqatigiinnermi suliassaqarfiit akimorlugit mingutsitsinngitsumik ingerlatsilernissaq, kuldioxidimik aniatitsineq oqimaaqatigiisooq aningaasarsiornerlu kaaviiartoq ukkatarineqarput. Tamassuma malitsigisaanik Avatangiisit Silaannarlu pillugit immikkoortotaqarfiit ukiuni tulliuuttuni suleqatigiinnermi initunerunissaat naatsorsuutigineqarsinnaavoq. Nunani Avannarlerni suleqatigiinnissamut pilersaarut 2019-2024 tunngavigalugu suli sulisoqarpoq. Suleqatigiinnissamut pilersaarummi pingaarnertut sammeneqarput: Aningaasarsiorneq kaaviiartoq (eqqagassat ilanngullugit), Silaannaap pissusaa silaannarlu, Akuutissat – avatangiisit peqqinnissarlu, Uumasooqatigiit assigiinngisitaartut, kiisalu Imaq sineriallu. Kalaallit Nunaannit ukiuni tulliuuttuni sulinermi pingaarnersuinermi inuusuttut peqataatinnissaat kiisalu uumasooqatigiit assigiinngisitaartut uumasooqatigiillu imminnut ataqatigiinnerat pillugit ilisimasanik annertusaaneq pingaartut sammeneqassapput. Tamassuma saniatigut Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiinni sulinermi Issittumi Siunnersuisoqatigiit sulinerannut ersarissumik atassusernissaa pingaaruteqarpoq. Avatangiisit Silaannarlu pillugit Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivini (MR-MK) 2019-imi ukiumoortumik ataatsimiinnerni marlunni Kalaallit Nunaannit atorfilittatigut peqataasarsimavoq. Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalackersuisoqarfik taamaalluni atorfilittanut suleqatigiissitani sulinermut peqataasarsimavoq: Avatangiisit Silaannarlu pillugit atorfilittat ataatsimiititaliaat, Imaq Sineriallu pillugit Suleqatigiissitaq, Kaaviiartumik Aningaasarsiorneq pillugu Suleqatigiissitaq, Avatangiisit Aningaasarsiornerlu pillugit Suleqatigiissitaq kiisalu Inuiaqatigiinnut mikisunut eqimattat. Uumasooqatigiit assigiinngisitaartut

pillugit Suleqatigiissitamut kiisalu Imaq
Silaannarlu pillugit Suleqatigiissitamut sulinernut
naalakkersuisoqarfik aamma nalunaarsimavoq.

20.4 IMO – HFO’p inerteqqutiginiisaanut isumaqatigiinniarnert

Naalagaaffiit Peqatigiit Imarsionernut
Kattuffianni, IMO’mi, oqimaatsumik
ikummatissaqarluni Issittumi
umiartoqqusaajunnaarnissap oqaasertassaannik
Londonimi ulluni 17.-21. februaari 2020
isumaqatigiinniartoqarpoq.
Isumaqatigiinniarnernut Danmarkimi
oqartussaasut peqatigalugit Pinngortitamut
Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik
peqataavoq.
Isumaqatigiinniarnert kingorna IMO’mi
suleqatigiissitami naaperiaanissaq
isumaqatigiissutigineqarpoq, inerteqquteqarneq
1. juuli 2024 atuutilissalluni. Issittumi periutsumik
umiarsuit naammassinnittut, Kalaallit Nunaanni
umiarsuarnik pilersuisut Danmarkimit
Danmarkimullu ingerlaartartunut
pinngitsoortitsinermik isumaqatigiittoqarpoq,
taamaalilluni umiarsuit taakku HFO-mik 1. juuli
2029-ip tungaanut
ingerlatsissuteqarsinnaassallutik.
Isumaqatigiinninniarnert inernerusut IMO’mi
oktobari 2020-mi akuersissutigineqarnissaat
naatsorsuutigineqarpoq.

21 Ilinniartitaanermut Kultureqarnermut, Ilageeqarnermullu Naalackersuisoqarfik

21.1 Den Europæiske Union-ip aamma Kalaallit Nunaata akornanni peqatigiilluni suleqatigiinnissamut isumaqatigiissut

Ulluni 4-6 juni 2019-imi Europa-Kommissionip aamma Namminersorlutik Oqartussat akornanni ukiup affakkaartumik naalackersuinikkut oqaloqatigiinneq Tasiilami ingerlanneqarpoq, Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut Ilageeqarnermullu Naalackersuisoqarfik, Aningaasaqarnermut Naalackersuisoqarfik, Sulisoqarnermut Naalackersuisoqarfik aamma Inuusutissarsiornermut Nukissiuuteqarnermullu Naalackersuisoqarfik kiisalu Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfik sinnerlugu Bruxellesimi Sinniisoqarfik peqataallutik. Taakku saniatigut Kommuneqarfik Sermersooq peqataavoq, aamma sumiiffimmi suliffeqarfinnut pulaarnermut atatillugu piareersarnermi peqataasimasoq.

Ilinniartitaanermut attuumassuteqartut, inuiaqatigiit aningaasarnerat kiisalu pisortat pisiortornerinut attuumassuteqartut saniatigut Kommuneqarfik Sermersuumi kommunip iluanni pissutsit suliniutillu saqqummiuppaat. Saqqummiussinerit taamaalillutik nuna tamakkerlugu pilersaarutit kiisalu sumiiffinni pissutsit ineriartornerinik takussutissiippat. Europa-Kommissionip aamma peqatigiinnermik isumaqatigiissutip OLT-imi aqqissuussinermut ataatsimoortilerlugit allanneqarnissaat pillugu EU'p pilersaarutaani taakkulu siumut sammisumik missingersuutit piffissaliussallu killiffii pillugit saqqummiussilluni. Pingaartumik kommunit naalackersuinikkut oqaloqatigiinniarluni ataatsimiinnernut peqataanerat Kalaallit Nunaanni sumiiffinni assigiinngitsuni ilinniartitaanermut tunngasunik

sulissutigineqartut pillugit erseqqissumik ajunngitsorsiassaavoq paasissutissanillu piviusunik pissarsissutaalluni. Taamaalilluni Europa-Kommissioni pingaartumik meeqqat atuarfiannut tunngatillugu Kalaallit Nunaanni pissutsinik assigiinngiaarnerusunik tigussaanagerusunillu paasisaqarpoq.

Ataatsimiinnerit arlallit ingerlaneranni Tasiilami Alivarpimmut, ulluunerani paaqqinnittarfinnut Pinggajeqqad, illoqarfimmi Majoriamut aamma Inuusuttunut kulturikkut illuannut pulaartoqartarpoq. Ulluni pingasuni ataatsimiinnerni aamma nunaqarfimmut Kuummiunut takusassarsiornissamut piffissaqarsimavoq, tassani EU-mit aallartitat tunumi nunaqarfimmi atuarfimmi pissutsinik takusaqarsinnaasimallutik.

Naalackersuinikkut ataatsimiinnissap tullia marts 2020-mi Bruxellesimi ingerlanneqarsimasussaagualuarpoq. Kisianni nunarsuaq tamakkerlugu COVID-19-mik nappaalanersuaqarnera pissutigalugu taanna taamaatinneqarluni. Tullianik ataatsimiinnissa taamaattumik 2020-mi aasap ingerlanerani Nuummi ingerlanneqassaaq.

21.2 GUX

Ilinniarnertuunngorniartunut United World Collegemi, Canadami, USA-mi Norgemilu nunat tamat akornanni ilinniarfinni, ilinnialersunut ukiut marluk tamaasa scholarships pingasut Naalackersuisoqarfiup ukiut tamaasa agguattarpai.

COVID-19-ip tamanna ajornartinggippagu taava Joint Science Education Project (JSEP) annikinnerutillugu 2020-mi ingerlanneqassaaq. Pilersaarutaasumik JSEP junimi aamma julimi sapaatit akunnerini marlunni Kangerlussuarmi aamma sermersuarmi ingerlanneqassaaq.

Peqataasut tassaapput ilinniarnertuunngorniat 20-it, internettikkut USA-miit kiisalu Danmarkimiit aamma Kalaallit Nunaannit atuartut 15-it kiisalu Kalaallit Nunaanni Ilinniartitsinermik Ilisimatusarfimmiit ilinniartut pingasut. JSEP aqqissuunneqartarpoq NSF/Dartmouth University aamma Namminersorlutik Oqartussat suleqatigiinnerisigut aallaaveqarlunilu Danmarkip, USA-p aamma Kalaallit Nunaata suleqatigiinnissamik isumaqatigiissutaannik. JSEP ileqqusumik marlunnik immikkoortortaqarpoq, immikkoortoq siulleq kisimi 2020-mi ingerlanneqassalluni. Immikkoortoq siulleq tassaavoq sapaatip akunnerini marlunni Kangerlussuaq Science Filed School (KSFS) immikkoortuatalu aappaa tassaalluni sapaatip akunnerani ataatsimi Science Education Week (SciEd). KSFS Kalaallit Nunaannit aqutaavoq SciEd-ilu USA-mit. KSFS-ernermi Kangerlussuup eqqaani ilisimatusartut takusarneqartarput SciEd-ertermilu sermersuarmi ilisimatusarfiit ilaannut timmisartorluni angalasoqartarpoq. Imarisaannut tunngatillugu ilisimatusartut nunami suliffianni naapinniarneqartarput Kalaallit Nunanni pinngortitamut tunngasunik ilisimatusarnek ilinniarneqartarluni pinngortitallu ilisimatusarfigineqarneranik soqutiginninneq annertusarneqartarluni, ingerlaqqiffiusunut ilinnialersitsiniartoqartarluni nunanilu tamalaani attaveqarfissiiniartoqartarluni kiisalu naggataatigut inuusuit tuluttut piginnaasaat annertusarniarneqartarlutik. Atlantikup Avannaani Ilinniarnertuunngorniat Atuaqatigiit (NGK) Danmarkip, Kalaallit Nunaata, Islandip aamma Savalimmiut akornanni suleqatigiinnikkut pilersinneqarsimavoq. Tassani ilinniarnertuunngorniat angalasarput nunanilu assigiinngitsuni oqaatsit aamma kulturi pillugit ilinniartut. Atuaqatigiit 2019-imi Danmarkimi aallartippat, pilersaarutaasumillu ukiumi atuarfiusumi 2020/21-mi Islandimut aamma

Savalimmiunut angalassallutik, tamanna ukioq ataatsimik Kalaallit Nunaanni Sisimiuni naggataarneqassalluni. Ukiup atuarfiusup 2019/20-ip ilaa nunarsuaq tamakkerlugu COVID-19-mik nappaalanersuaqarnera pissutigalugu atuartut nunagisaanniit internettikkut ingerlanneqarpoq ukiullu atuarfiusut tullinnguuttut ilaannut aamma taamaassinnaalluni. NGK-mi teknikikkut pinngortitalertermilu atuatitsissutit immikkut sammeneqarput.

21.3 Kultureqarnek ilageeqarnerlu

Nuuk- Nunat avannarliit Kulturikkut Pikialaartitsinerat ulluni 7 oktober - 13 oktober 2019-imi ingerlanneqarpoq. Kulturikkut pisut eqqumiitsuliornerit assigiinngitsut iluanni assigiinngitsorpasuppup, soorlu nipilersorneq, isiginnaartitsivimmi eqqumiitsuliat, saqqummersitsinerit, atuakkat il.il. Aqqissuussineq ilaatigut Kultureqarnermut Naalakkersuisumut tapersorneqarpoq. Nunani avannarlerni kultureqarnermut ministerit majimi aalajangerput nunat avannarliit peqatigiillutik kulturikkut suliniutaat tullittooq Canadami 2021-mi ingerlanneqassasoq. Canadami eqqumiitsuliornerit kulturikkullu sammisaqarfiusuni pingaarnertit ilaat Torontomi Harbourfront Centre nunani avannarlerni nunani ataasiakkaani misissuilluni kiisalu pilersaarusiortarluni aallartissimavoq. Nuuk International Filmfestival, ukiukkaartumik aqqissuussinertut ingerlasalersimasoq, september 2019-mi ingerlanneqarpoq, nunanit arlalinniit filmiortartut Nuummiillutik. Aqqissuussineq ilaatigut Tips- aamma Lottomi aningaasanit immikkoortitat C-miit tapiiffiqarpoq. Timersornikkut kulturikkullu aqqissuussineq annertoq, Arctic Winter Games, 50-issaannik Yukon Whitehorsemi ingerlanneqarsimasussaagalarpoq.

Aaqqissuussinerlu peqataasut aamma illoqarfiup akornanni COVID-19-mik tunillaasoqarsinnaaneraniq annilaanganeq pissutigalugu taamaatinneqarpoq. Taamaalilluni kalaallit nunaanni peqataasussat inuit 100-nik amerlanerusut angerlarsimaannarlutik.

21.4 Digitalimik Sullissinermut

Aqutsisoqarfik

Internettikkut Isumannaallisaavik pillugu inatsit pillugu kunngip peqqussutaa

Issittumi nunanut annertusiartuinnartumik soqutiginnilernermeq naliliisoqarpoq Kalaallit Nunaanni internettikku saassussisoqarsinnaanera annertunerulersimasoq. Sakkuut Paasiniaasartuisa nalunaarusiaanni "Paasiniaasartut aarlerinartuusinnaasunik naliliinerat 2019"-mi Issittoq siullermeertumik aarlerinartut pillugit nalunaarsuiffimmi qullersanngorsimavoq. Aarlerinartunik naliliinermeq Issittumi naalagaaffissuit pissaanillit unammeqatigiinnerat allaaserineqarpoq. Oqartussat suliffeqarfillu nunarsuaq tamakkerlugu internettikkut annertusiartuinnartumik saassunneqartalersimapput, naalagaaffiit, immikkoortut imaluunniit inuit ataasiakkaat qarasaasiaqarnikkut nalunaarasuartaatitigullu iserniartarlutik, tassunga ilanngullugu aamma kalaallit nunaanniittumut. Peqqussummi siunertaq tassaavoq Sakkutuut Paasiniaasartuisa ilaatut Internettikkut Isumannaallisaavik pillugu inatsisit tunngaviusut ataatsimoortilernissaat, aamma kalaallit nunaanni attaveqaatinik pingaarutilinnik illersuinerlutik peqataasinnaasut, aamma internettikkut paasissutissiisarnermilu isumannaatsuunerup unammillernartut inuiaqatigiinnit sianiginnineq nukittorsarlugu. Inunnut paasissutissanik Danmarkimik EU-milu nunanik allanik paarlaaseqatigiittarnermut tunngatillugu Kalaallit Nunaata EU-mit nunatut pingajuusutut isumannaatsutullu

akuerineqarnissaa pillugu EU-Kommissionimut qinnuteqaat.

EU-p peqqussutaa 2016/679 (Paasissutissat illersorneqartarnerat pillugu peqqussut) nunani EU-mut ilaasortaasuni tamani 25. maj 2018 atuutsilersinneqarpoq. Paasissutissat illersorneqartarnerat pillugu peqqussut nunani EU-mut ilaasortaasuni paasissutissat eqqarsaatigalugit ajutoortoqartillugu pineqaatissiissutit sukannerulerulersinneqarneraniq kinguneqarpoq. Paasissutissat illersorneqartarnerat pillugu peqqussutip atuutsilersinneratigut nunat pingajuattut inissisimasunut piumasaqaatit sukannerulerulersinneqarputtaaq. Nunat pingajuattut isumannaatsutut akuerineqarnikkut Kalaallit Nunaat inatsisitigut aningaasaqarnikkullu aarlerinartorsiortinneqarunnaassaaq. Tassunga ilaatillugu aarlerinarpallaartut naliliisoqareernerata kingorna pilersuisut Kalaallit Nunaanut pilersuinissartik taamaattarsinnaavaat. Akuerineqarnikkut Kalaallit Nunaat qarasaasianut inatsisit eqqarsaatigalugit Paasissutissanik illersuinissamut peqqussummi ilaalersutut isigineqalissaaq, taamaasiornikkullu inunnut paasissutissat killeqanngitsumik Kalaallit Nunaanut tunniunneqartalersinnaalissallutik. Pisortani digitaliusumik allagarsisarneq Inatsisartut inatsisaata nr. 14, 8. juni 2017-imeersup akuerineqarnerata nanginnerani Digitalimik Sullissinermut Aqutsisoqarfiup Pisortani digitaliusumik allagarsisarnerup atulersinnissaa aallartissimavaa. Pisortani digitaliusumik allagarsisarneq naatsorsuutigineqarpoq 2020-mi inunnut aamma inatsisitigut pisinnaatitaasunut pisussaaffeqartunullu tamanut pinngitsoorani aaqqiineq atulersinneqarsimassasoq. Pisortani digitaliusumik allagarsisarnerup nunat pingajuattut isumannaatsuunissamut periarfissat pitsaanerulersissavai.

Kalaallit Nunaanni nalunaarsukkanut
tungaviusunut nalunaarsuiffik

Nalunaarsukkat tungaviusut tassaapput kalaallit nunaanni inuiaqatigiit pillugit maannakkut nuna tamakkerlugu tatiginartumik nalunaarsukkat tamarmik nalunaarsukkanik katersuiffimmi ataatsimi katersugaalernissaat; Kalaallit Nunaanni nalunaarsukkanut tungaviusunut nalunaarsuiffik. Nalunaarsukkanik tungaviusunik nalunaarsuiffik arlalinnik siunertaqarpoq:

- Nalunaarsukkat assigiissarnissaat, taamaalilluni nalunaarsukkat assigiinngitsuniit pissarsiviusuniit ataqatigiissarneqarsinnaalerlutik. Tamanna innuttaasunut, suliffeqarfinnut oqartussanullu Kalaallit Nunaat pillugu ilisimasanik nutaanik kinguneqassaaq, tamannalu nutaaliornissamut siuariartornissamullu aalajangersimasunik periarfissiissalluni.

- Nalunaarsukkat pitsaassusaannik misissuineq aserfallatsaaliinerlu, taamaalilluni qaqugukkulluunniit eqqortuullutik, tatiginartuullutik nutarterneqarsimallutillu. Tamanna isumaqarpoq saniatigut nalunaarsuiffiusinnaasut matuneqassallutik, nalunaarsukkallu ataasiinnarmi pigineqarlutillu nutarterneqartarlutik.

- PITU aqqutigalugu nalunaarsukkanik nassiusuineq, tulliuttumi itisilerneqarpoq.

PITU

PITU-mi siunertaq tassaavoq nalunaarsukkanik paarlaasseqatigiittarnermut assigiissarneqartunik isumannaatsunillu pilersitsineq. Siunertaq tassaavoq pisariunngitsumik, assigiissarneqartumik isumannaatsumillu pisortat namminersortullu paasissutissaasivinnik suliatigullu aqqissuussinerit assigiinngitsut akornanni nalunaarsukkanik paarlaasseqatigiissinnaallutik. Nalunaarsukkat pissarsiarineqarsinnaallutillu akeqassanngillat, taamaalilluni inatsisitigut pisinnaatitaasut tamarmik nalunaarsukkanut pisariaqartitaminnut periarfissaqarlutik.

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

